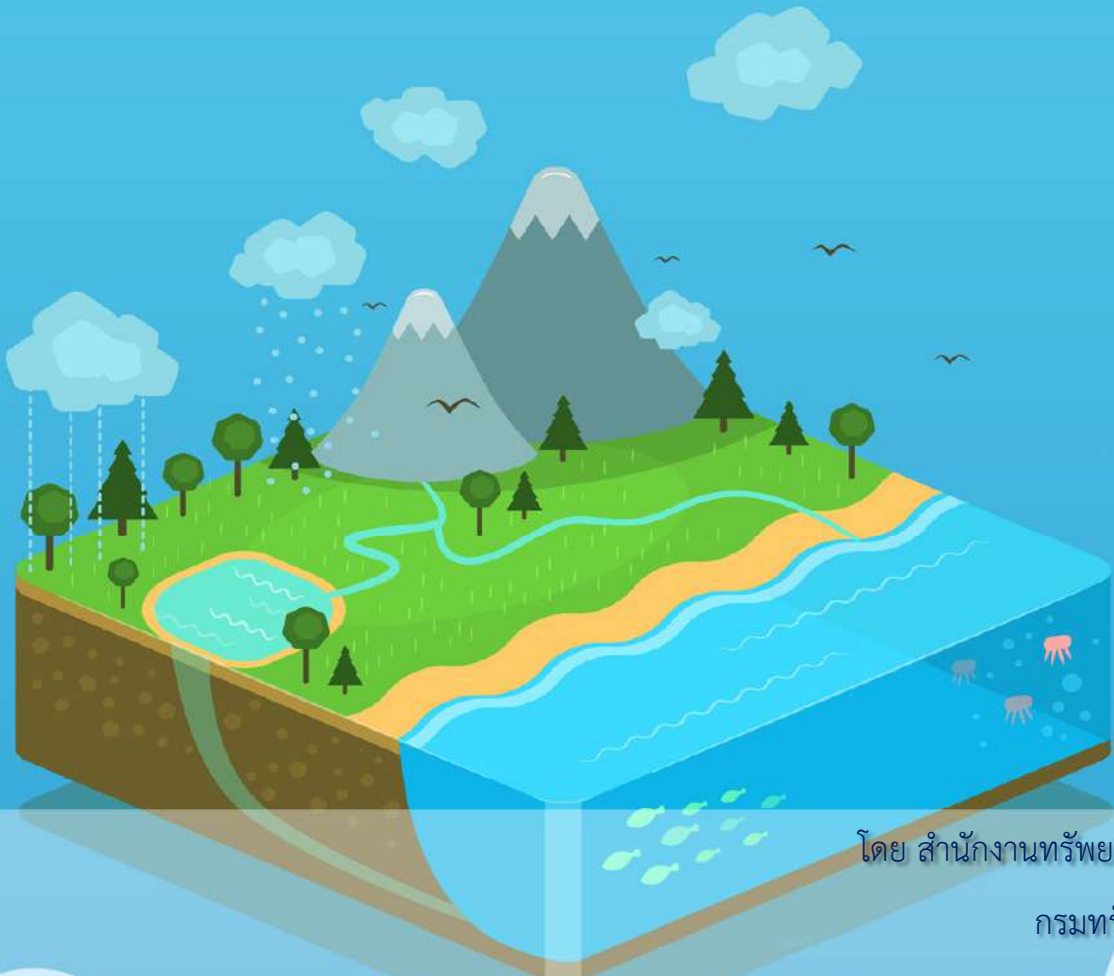

พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

โดย สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2
กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คำนำ

“พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2”

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ มีหน้าที่และอำนาจในการกำกับ ดูแล และเสนอแนะมาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ และพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบกับเป็นการรองรับการทำงานตามหมวด 6 การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ มาตรา 78 แห่งพระราชบัญญัติ ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 และภารกิจกรมทรัพยากรน้ำ หลักที่ 1 กำกับ ควบคุม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรน้ำ สาธารณะและพื้นที่ชุ่มน้ำ และด้วยภารกิจดังกล่าวเป็นภารกิจที่ได้รับมอบหมายใหม่ของกรมทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 จึงได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 และคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานในการกำกับ ควบคุม ดูแล อนุรักษ์ พัฒนา เสนอแนะ มาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามหลัก วิชาการ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมทรัพยากรน้ำ

คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ได้ดำเนินการศึกษา รวบรวม ทบทวนข้อมูล และจัดทำเอกสาร “พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ทรัพยากรน้ำที่ 2” ฉบับนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางเบื้องต้นในการศึกษา ทบทวนข้อมูลสถานภาพและขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงาน ทรัพยากรน้ำที่ 2 ดำเนินการโดยการศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐาน พื้นที่ชุ่มน้ำระดับระหว่างประเทศ ระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และพื้นที่ ที่อยู่ระหว่างเสนอเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม การจัดทำแผนที่แสดงขอบเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานภายใต้ภารกิจให้บรรลุตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้

คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับใช้ประกอบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ทั้งนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการอำนวยการฯ ทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะมาเป็นอย่างดี

คณะทำงานฯ

มกราคม 2566

สารบัญ

บทนำ

พื้นที่ชุ่มน้ำ.....	1
การส่งมอบภารกิจการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ.....	2
ข้อสั่งการอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ.....	3
ข้อสั่งการผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2.....	4

ข้อมูล

พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของ สทท.2.....	5
--	---

การศึกษสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด.....	6
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....	10
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง.....	13
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์.....	16
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราราม.....	18

การศึกษสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำปิง.....	21
แม่น้ำยม.....	23
แม่น้ำน่าน.....	25
แม่น้ำท่าจีน.....	27
แม่น้ำเจ้าพระยา.....	29
แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน).....	32
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก.....	35
ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง.....	38
ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด.....	42
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน.....	45

สารบัญ

พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติมที่สำนันโยบายและแผน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอเพิ่มเติม

พรุชัฒจำปา.....47

บึงประจำรัง.....48

ลำแม่ลา.....49

อ่ำงเก็บน้ำท้ำเสลา.....50

พื้นที่น่ำร่องเสนอขึ้นทะเลเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุชัฒจำปา.....51

แนวท่ำง

การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชำยผลลัด.....54

การปฏิบัติในพื้นที่ชุ่มน้ำ.....55

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ.....56

ภาคผนวก.....59

ข้อมูลอ่ำงอิง.....99

สารบัญรูปภาพ

ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงกระเทียม.....	63
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่.....	64
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง.....	65
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์.....	66
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวรราราม.....	67

ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำปิง.....	71
แม่น้ำยม.....	72
แม่น้ำน่าน.....	73
แม่น้ำท่าจีน.....	74
แม่น้ำเจ้าพระยา.....	75
แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน).....	76
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก.....	77
ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง.....	78
ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด.....	79
เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน.....	80

ภาพแผนที่แสดงที่ตั้งพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ.....	83
พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ.....	84
พื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น.....	85

คำสั่งสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ที่ 315/2565..... 89

ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2565

ภาพข่าวประชาสัมพันธ์

การประชุมคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำฯ ครั้งที่ 1/2565.....	95
การประชุมคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำฯ ครั้งที่ 2/2565.....	96
การประชุมคณะกรรมการอำนวยการฯ ครั้งที่ 1/2566.....	97

บทนำ

พื้นที่ชุ่มน้ำ

อนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนกน้ำ หรืออนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) ตามชื่อสถานที่ที่จัดให้มีการประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2514 (ค.ศ. 1971) คือ เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน อนุสัญญานี้เป็นข้อตกลงระหว่างรัฐบาล ซึ่งกำหนดกรอบการทำงานสำหรับความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์และยับยั้งการสูญเสียของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก ซึ่งจะต้องมีการจัดการ เพื่อใช้ประโยชน์อย่างชาญฉลาด อนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2518 (ค.ศ. 1975) ตามเงื่อนไขว่า อนุสัญญาฯ จะมีผลบังคับใช้เมื่อประเทศต่างๆ เข้าร่วมเป็นภาคี 7 ประเทศ ปัจจุบันมีประเทศต่างๆ จากภูมิภาคทั่วโลกเข้าร่วมเป็นภาคี รวมทั้งสิ้น 172 ประเทศ รวมทั้งประเทศในทวีปเอเชีย ได้แก่ อิหร่าน อิรัก จอร์แดน อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ เนปาล ศรีลังกา ญี่ปุ่น เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ จีน มาเลเซีย กัมพูชา และประเทศไทย ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาแรมซาร์ เป็นลำดับที่ 110 ซึ่งพันธกรณีของอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2541 โดยมีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ (Ramsar Site) แห่งแรกของประเทศไทย คือ พรุควนขี้เสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีพื้นที่ประมาณ 3,085 ไร่ เป็นลำดับที่ 948 ในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศของอนุสัญญาแรมซาร์

ตามอนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ (ในมาตรา 1.1 และ มาตรา 2.1 ของอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ) กล่าวว่า **พื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetlands)** หมายถึง ที่ลุ่ม ที่ราบลุ่ม ที่ชื้นแฉะ พรุ แหล่งน้ำ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มีน้ำขังหรือน้ำท่วมอยู่ถาวรและชั่วคราว ทั้งที่เป็นแหล่งน้ำนิ่งและน้ำไหล ทั้งที่เป็นน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม รวมไปถึงชายฝั่งทะเลและที่ในทะเลในบริเวณซึ่งเมื่อน้ำลดลงต่ำสุด มีความลึกของระดับน้ำไม่เกิน 6 เมตร

พื้นที่ซึ่งมีลักษณะนี้จัดได้ว่าเป็น**พื้นที่ชุ่มน้ำ** จึงรวมถึง ห้วย หนอง คลอง บึง บ่อ กระพัง (ตระพัง) บาราย แม่น้ำ ลำธาร แคว ละหาน ชานคลอง ฝิ่งน้ำ สระทะเลสาบ แอ่งลุ่ม กุด ทุ่ง กว๊าน มาบบุง ทาม สนุ่น แก่ง น้ำตก หาดหิน หาดกรวด หาดทราย หาดโคลน หาดเลน ชายทะเล ชายฝั่ง ทะเล พืดหินปะการัง แหล่งหญ้าทะเล แหล่งสาหร่ายทะเล คู้ง อ่าว ดินดอนสามเหลี่ยม ซ่องแคบ ชะวากทะเล ตะกาด หนองน้ำกร่อย ป่าพรุ ป่าเลน ป่าชายเลน ป่าโกงกาง ป่าจาก ป่าเสม รวมทั้งนาข้าว นาทุ่ง นาเกลือ บ่อปลา อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

บทนำ

การส่งมอบภารกิจการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ได้เห็นชอบในหลักการส่งมอบภารกิจการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ
และการดำเนินการด้านอนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ
จากสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
มายังกรมทรัพยากรน้ำ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564

นายรณรงค์ ศิลปอาชา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โดยความสอดคล้องของภารกิจการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2565 ได้กำหนดภารกิจด้านอนุรักษ์ ป่าไม้ และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีภารกิจรองรับการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบกับพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 หมวด 6 การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ มาตรา 78 ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรน้ำ เป็นหน่วยงานยกร่างกฎกระทรวงดังกล่าว ซึ่งพื้นที่ชุ่มน้ำเป็นส่วนหนึ่งตามคำนิยามของทรัพยากรน้ำสาธารณะ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561

บทนำ

ข้อสั่งการอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

นายภาดล ถาวรฤกษ์รัตน์
อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

ในการสัมมนาชี้แจงแนวทางการดำเนินงานกรมทรัพยากรน้ำ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2565
อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำได้กำหนดแนวทางการดำเนินการพื้นที่ชุ่มน้ำ

1. การกำหนดขอบเขตของพื้นที่ชุ่มน้ำให้ชัดเจน
2. การดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศ และคุณภาพน้ำ
3. การออกแบบสิ่งก่อสร้าง/ไม่เป็นสิ่งก่อสร้าง และการควบคุมปริมาณน้ำ
4. การใช้ประโยชน์ และวิถีชีวิตของชุมชนบริเวณโดยรอบพื้นที่ชุ่มน้ำ

ภารกิจกรมทรัพยากรน้ำ หลักที่ 1

กำกับ กำหนดหลักเกณฑ์
มาตรการเพื่อการอนุรักษ์
ทรัพยากรน้ำสาธารณะ
และบังคับใช้กฎหมาย
อนุรักษ์ พื้นที่ ทรัพยากรน้ำ
สาธารณะและพื้นที่ชุ่มน้ำ
ทั่วประเทศ

สร้างความเข้าใจและส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของประชาชน
และจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เพื่อบริหาร
จัดการ อนุรักษ์ พื้นที่ทรัพยากรน้ำ

บทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำ

Regulator กำหนดกฎ เกณฑ์ ระเบียบ มาตรการ และวิธีปฏิบัติ

Facilitator ให้ความรู้ สร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน

Operator ลงมือปฏิบัติเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟู พัฒนา ใช้ประโยชน์
ที่เลี้ยง เป็นหน่วยงานที่เลี้ยงให้หน่วยงานผู้เป็นเจ้าของ

บทนำ

ข้อสั่งการผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

คำสั่งสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒
ที่ ๓๑๕ /๒๕๖๕
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒
และคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

นายพิสิทธิ์ ทิพย์ไอสถ
ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ลงนามในคำสั่ง

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ที่ 315/2565

เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2565

แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

และคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

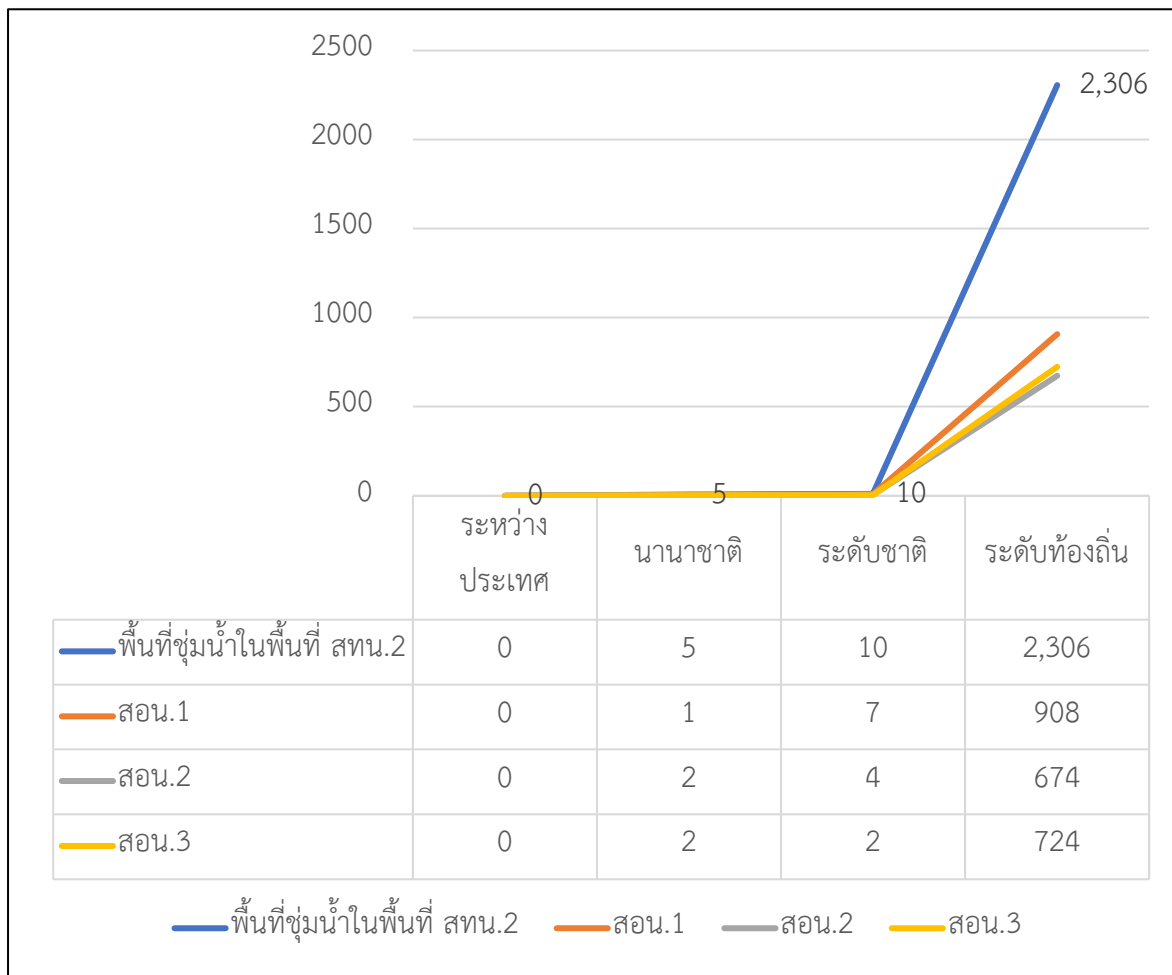
เพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในการกำกับ ควบคุม ดูแล อนุรักษ์ พัฒนา เสนอแนะมาตรการหลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้อย่าง ถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมทรัพยากรน้ำ

มีอำนาจหน้าที่

1. รับผิดชอบพื้นที่ชุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่ 12 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานี สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ และเพชรบูรณ์
2. กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การอนุรักษ์ พัฒนา เสนอแนะมาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้แก่หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ และมีประสิทธิภาพ
3. กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ
4. ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำแก่คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 หน่วยงานภายใน หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง และประชาชน
5. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูล

พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของ สทน.2

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

1. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงกระพืด
2. อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
3. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
4. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์
5. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราราม

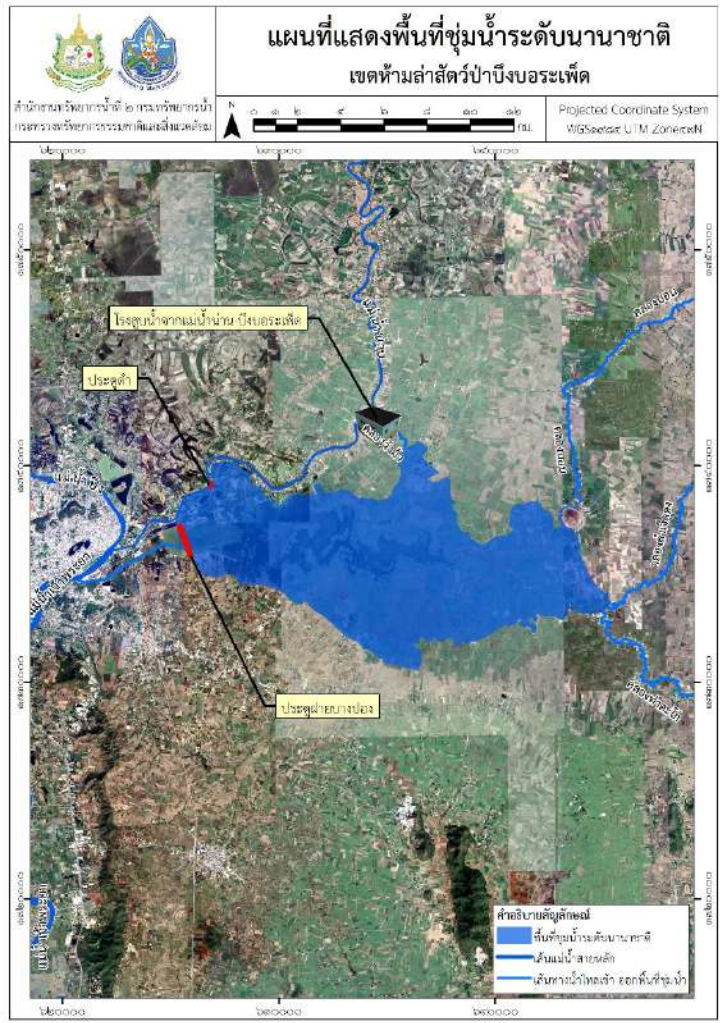
พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

1. แม่น้ำปิง
2. แม่น้ำยม
3. แม่น้ำน่าน
4. แม่น้ำท่าจีน
5. แม่น้ำเจ้าพระยา
6. แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน)
7. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก
8. ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง
9. ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด
10. เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

ที่ตั้งและพื้นที่

อำเภอเมือง อำเภอชุมแสง

อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

- เนื้อที่ 212.379 ตารางกิโลเมตร (132.737.14 ไร่)
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 14.908993 และ 100.048782
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 20-24 เมตร

ประเภท

บึงน้ำจืดมีน้ำขังตลอดปี และมีที่ลุ่มชื้นแฉะโดยรอบ

ระวาง 5040 II, III

สถานภาพทางกายภาพ

บึงบอระเพ็ดเป็นบึงน้ำจืดใหญ่ที่สุดของภาคเหนือตอนล่างมีความสำคัญทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการประมง เดิมบึงแห่งนี้มีสภาพเป็นที่ราบลุ่ม มีแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ ไหลมารวมกัน และไหลผ่านพื้นที่ลุ่มแม่น้ำน่าน

ในปี พ.ศ.2470 ได้มีการสร้างทำนบกั้นน้ำและประตูระบายน้ำ ทำให้ฝน น้ำป่าไหลบ่าลงมาถูกเก็บกักไว้ เกิดเป็นบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ น้ำที่ท่วมเกินระดับเก็บกักไหลลงสู่แม่น้ำน่านทางประตูระบายน้ำด้านเหนือของบึง

มีแม่น้ำน่านไหลผ่านด้านใต้มีลำห้วยไหลลงบึง ด้านตะวันออกมีพื้นที่น้ำจืดถึงเขาพนมเศษ ระดับความลึกเฉลี่ยของน้ำในบึงประมาณ 1.6 เมตร ในบึงมีเกาะเล็กประมาณ 10 เกาะ เนื้อที่ประมาณ 1.44 ตารางกิโลเมตร (900 ไร่) เกิดจากการทับถมรวมตัวของพันธุ์ไม้น้ำ คุณภาพน้ำในบึงมีความเหมาะสมสำหรับทรัพยากรประมง

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

สถานภาพทางชีวภาพ

บึงบอระเพ็ดมีความหลากหลายทางชีวภาพสูงมาก เป็นระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบด้วยพื้นที่น้ำขัง มีพืชลอยน้ำเกาะกลุ่มอยู่ทั่วไป มีทุ่งบัว และบริเวณที่ลุ่มชื้นแฉะ ป่าพรุ ป่าละเมาะริมบึง ซึ่งเป็นพื้นที่น้ำขัง มีพืชลอยน้ำเกาะกลุ่มอยู่ทั่วไป มีทุ่งบัว และบริเวณที่ลุ่มชื้นแฉะ ป่าพรุ ป่าละเมาะริมบึง ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างระบบนิเวศน้ำ และบก มีพืชยืนน้ำขึ้นอยู่หนาแน่น รอบบึงเป็นทุ่งนาและทุ่งหญ้า เนื่องจากมีลำน้ำ ลำห้วยไหลลงสู่บึง จึงพัดพาตะกอนและธาตุอาหารมาสะสม ทำให้อุดมด้วยพืชและสัตว์นานาชนิด ที่สำคัญคือ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อนให้กับแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยหากินสร้างรังวางไข่ของนกนานาชนิด เป็นแหล่งที่มีนกน้ำชุมนุมรวมกันอยู่มากกว่า 20,000 ตัว พบนกอย่างน้อย 187 ชนิด

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก (globally threatened) ได้แก่ นกตะกราม (Leptoptilos dubius) นกกระทง (Pelecanus philippensis) เป็ดดำหัวดำ (Aythya baeri) นกอินทรีปีกลาย (Aquila clanga) นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินทร (Pseudochelidon sirintarae) นกชนิดนี้เป็นนกชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น (endemic) อยู่ในตระกูลนกนางแอ่นพบที่บึงนี้เพียงแห่งเดียวในโลก

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ของประเทศไทย ได้แก่ นกอ้ายจ้าว (Anhinga melanogaster) นกตะกราม นกกระทง นกกระแตผีใหญ่ (Esacus recurvirostris) นกเจ้าฟ้าสิรินทร

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ นกกระสาขาว (Ardea cinerea) นกกระสาแดง (A.purpurea) นกกาบบัว (Mycteria leucocephala) นกช้อนหอยขาว (Threskiornis melanocephalus) เป็ดหงส์ (Sarkidiornis melanotos) เหยี่ยวดำ (Milvus migrans) นกอินทรีปีกลาย

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ นกกาบน้ำปากยาว (Phalacrocorax fuscicollis) เป็ดดำหัวดำ นกยอดหญ้าหลังดำ (Saxicola jerdoni) นกกระจาบบอกลาย (Ploceus manyar) นกกระจาบทอง (P.hypoxanthus)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) ได้แก่ นกยางไฟหัวเทา (Lxobrychus eurhythmus) (Botaurus stellaris) เป็ดคับแค (Nettapus coroman delianus) นกอีลุ้ม (Gallix cinerea) นกกระแตหัวเทา (Vanellus cinereus) นกนางนวลแกลบเล็ก (Sterna albifrons) นกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (Emberiza aureola)

นกยางแดงใหญ่

นกยอดหญ้าหลังดำ

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินทร

นกตะกาม

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

บึงบอระเพ็ดอยู่ในเส้นทางการอพยพของนก ซึ่งหนีความหนาวเย็นในฤดูหนาวจากทางตอนเหนือของโลกทุกฤดูหนาว นกที่พบ ได้แก่ นกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*) นกแอ่นทุ่งใหญ่ (*Glaucopis maldivarum*) เป็นแหล่งที่พบนกเป็ดน้ำ อพยพจำนวนมากที่สุดทั้งชนิดและปริมาณ เช่น ในปี พ.ศ.2534 มีจำนวนประมาณ 36,000 ตัว ในแต่ละปีมีเป็ดแดง (*Dendrocygna*) มากกว่า 16,000 ตัว และเป็ดลาย (*Anas querquedula*) มากกว่า 30,000 ตัว มาอาศัยอยู่นกน้ำอื่นๆ ที่พบ ได้แก่ เป็ดหงส์พบประมาณ 2,500 ตัว เป็ดดำหัวดำเคยพบมากที่สุด 426 ตัว นอกจากนั้นพบเป็ดปากสั้น (*Anas penelope*) เป็ดปีกเขียว (*A. crecca*) เป็ดปากพลั่ว (*A. clypeata*) เป็ดดำหัวสีน้ำตาล (*Aythya nyroca*) และเป็ดเปีย (*A. fuligula*) พบเป็ดหงส์เพียงไม่กี่ตัวเท่านั้น พบเป็ดคับแคปีละประมาณ 100 - 1,000 ตัว และพบนกคู้ท (*Fulica atra*) ในฤดูหนาวมากกว่า 430 ตัว และนกอื่นๆ ที่พบมากในหน้าหนาวเช่นกัน เช่น นกยางควาย (*Bubulcus ibis*) นกยางเปีย (*E. intermedia*) นกยางโทนน้อย (*E. intermedia*) นกยางโทนใหญ่ (*E. aiba*) นกกระสาขาว นกกระสาแดง นกปากห่าง (*Anastomus oscitans*) เหยี่ยวทุ่ง (*Circus spilonotus*) เหยี่ยวต่างดำขาว (*C. melanoleucos*) เป็นต้น

บางครั้งพบนกอินทรีปีกลาย ริมบึงพบนกเด้าลม (*Motacilla* spp.) และนกกระจาบ (*Ploceus* spp.) อาศัยอยู่จำนวนมาก รวมทั้งนกกระจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (*Emberiza aureola*) นกกระจาบทอง (*Ploceus hypoxanthus*) นกนางแอ่นบน ในฤดูผสมพันธุ์ มีนกกางไฟหัวดำ (*Lxobrychus sinensis*) และนกกางไฟธรรมดา (*I. cinnamomeus*) จำนวนมาก

พบนกกระสาแดงจับคู่กันบริเวณริมบึงด้านตะวันออก นกอื่นๆ ที่จับคู่ผสมพันธุ์กัน ได้แก่ เป็ดแดง มากกว่า 100 คู่ นกอีโถง (*Porzana cinerea*) มากกว่า 100 คู่ นกอีโก้ง (*Porphyrio porphyrio*) ประมาณ 1,000 คู่ นกอีแจว (*Hydrophasianus chirurgus*) ประมาณ 800 คู่ ส่วนนกขนาดใหญ่ เช่น นกกระทง นกตะกราม พบว่าบินผ่านเป็นครั้งคราว

การสำรวจในปี พ.ศ.2536-2537 พบปลาอย่างน้อย 44 ชนิด ขณะที่ในปี พ.ศ.2525 พบพันธุ์ปลาอย่างน้อย 146 ชนิด ปัจจุบันความหลากหลายของพันธุ์ปลามีแนวโน้มลดลงทั้งนี้ มีสาเหตุหนึ่งจากการปรับปรุงบึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ และชีววิทยา มีผลต่อทรัพยากรประมงชนิดที่คาดว่าสูญพันธุ์ไปแล้ว ในถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติ (extinct in the wild) ได้แก่ ปลาเสื่อตอลายใหญ่ (*Coius microlepis*) ปลาหางไหม้ (*Balantiocheilus melanopterus*) ชนิดที่อยู่มีสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ปลาทรงเครื่องหรือปลาฉลามหางแดง (*Epalzeorhynchus limpok*) ปลาเนื้ออ่อนหรือปลาปีกไก่หนวดยาว (*Kryptopterus limpok*) ปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ ปลานวลจันทร์น้ำจืด (*Cirrhinus microlepis*) ปลาหมูหางแดง (*Botia eos*) ปลาตุ๊กตาดำ (*Clarias batrachus*) ปลาน้ำเงิน (*Kryptopterus apogon*) ปลาปักเป้าสุวัตติ (*Tetraodon suvatti*) เป็นต้น และชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (threatened in the wild) และเป็นชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น (endemic) ได้แก่ ปลากัดไทย (*Betta splendens*)

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบ ได้แก่ เขียดจระนา (*Occidocyga lima*) เขียดบัว (*Rana erythraea*) กบนา (*R.rugulosa*) อึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*) อึ่งน้ำเต้า (*Microhyla ornata*) เขียดงูธรรมดา (*Ichthyophis kohtaoensis*)

สัตว์เลื้อยคลานที่อยู่ในสภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (*critically endangered*) ได้แก่ จระเข้บ้าน (*Crocodylus siamensis*) ซึ่งเคยมีชุกชุมในบึงบอระเพ็ด

พบพันธุ์พืชอย่างน้อย 73 ชนิด บริเวณผืนน้ำเปิดโล่งมีพืชใต้น้ำและพืชปริ่มน้ำ พบประมาณร้อยละ 10-15 ของพื้นที่น้ำ บริเวณพืชลอยน้ำ พบประมาณร้อยละ 20 ของพื้นที่น้ำ บริเวณเกาะ บริเวณป่าพรุ และบริเวณทุ่งนา ตัวอย่างพืชชนิดเด่นในแต่ละบริเวณ ได้แก่ ตีป्लीน้ำ (*Potamogeton malaianus*) จอกหูหนู (*Salvinia cucullata*) ธูปฤๅษี (*Typha angustifolia*) ลำเอียง (*Coix aquatica*) สนุ่น (*Salix tetrasperma*) เป็นต้น

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นที่รองรับ ดักและกักเก็บตะกอนที่มาจากพื้นที่เกษตรกรรมตอนบนในพื้นที่ลุ่มน้ำภาคเหนือ มีประโยชน์ต่อการคมนาคมและมีคุณค่าทางด้านนันทนาการและการท่องเที่ยว เป็นพื้นที่ตัวอย่างที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการศึกษาเกี่ยวกับระบบนิเวศบึงน้ำจืดขนาดใหญ่ อุทกวิทยา นิเวศวิทยาของนก พืชน้ำ และสัตว์น้ำ การสำรวจประชากรและสร้างรังวางไข่ของนก ที่สำคัญที่สุดคือ เป็นแหล่งทรัพยากรประมงที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทย ปัจจุบันเป็นแหล่งศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการของการทำประมงพื้นบ้านอีกด้วย

การจัดการและการคุกคาม

พื้นที่ในบึงและริมบึงส่วนใหญ่เป็นที่สาธารณะประโยชน์มีการจับจองเข้าอยู่อาศัย และใช้ประโยชน์เป็นบริเวณกว้าง พื้นที่น้อยๆ บึงบอระเพ็ดเป็นที่ดินที่มีการมสิทธิ์ครอบครองและเป็นที่ราชพัสดุ ปี พ.ศ. 2470 มีการกำหนดเป็นเขตหวงห้ามเพื่อสาธารณะประโยชน์แผ่นดิน และเขตคุ้มครองทางการประมง ต่อมาในปี พ.ศ.2471 ได้ประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์พืช และปี พ.ศ.2518 กรมป่าไม้ประกาศให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด เนื้อที่ 106 ตารางกิโลเมตร (66,250 ไร่) ดังประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 92 ตอนที่ 132 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2518 เพื่อคุ้มครองนกให้อาศัยขยายพันธุ์

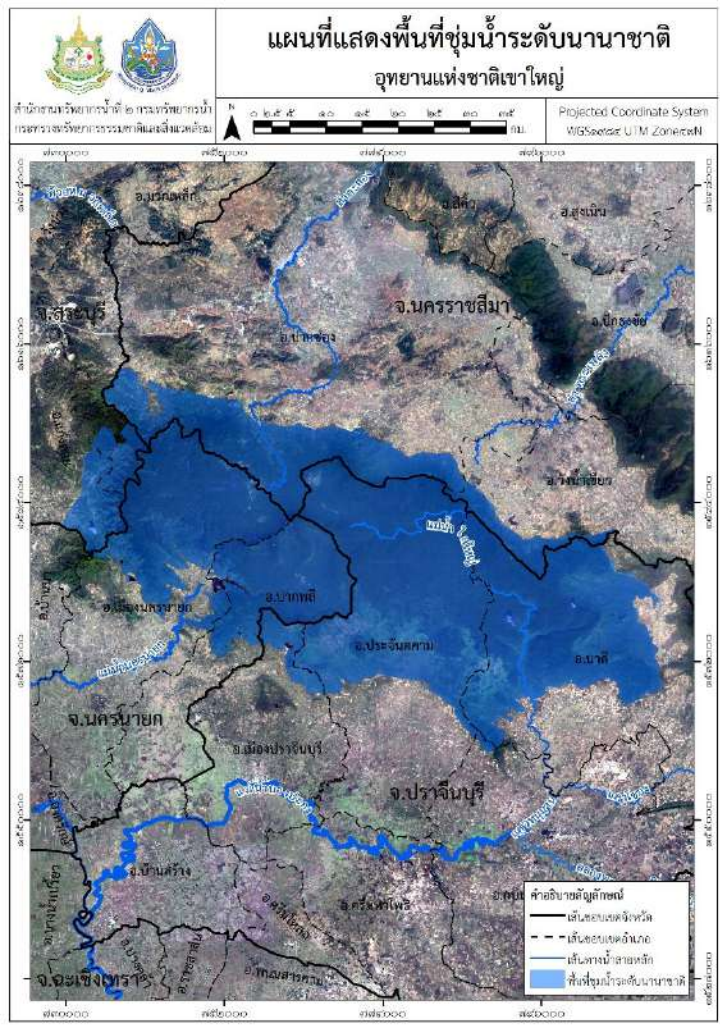
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 มีโครงการเพื่อการอนุรักษ์ของกรมประมง ได้แก่ โครงการพัฒนาผลผลิตปลาทุกชนิดที่เคยอุดมสมบูรณ์ในบึง โครงการเลี้ยงปลาเชิงพาณิชย์ในบริเวณพื้นที่ต้นเขินรอบบึง โครงการปรับปรุงพื้นที่ลุ่มน้ำช่วงบริเวณบึงเพื่อการประมง และโครงการอนุรักษ์จระเข้บ้านจืดไทย

ปัจจุบันบึงบอระเพ็ดถูกกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์ โดยแบ่งออกเป็น 2 เขต คือ เขตหวงห้ามมิให้ผู้ใดทำประมงโดยเด็ดขาด และเขตหวงห้ามที่อนุญาตให้ทำการประมงได้โดยใช้เครื่องมือที่กำหนด

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

ที่ตั้งและพื้นที่

จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา

จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดนครนายก

- เนื้อที่อุทยาน 2,168.64 ตารางกิโลเมตร (1,355,396.96 ไร่)

- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 14.370696 และ 101.507366

- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 20-1,351 เมตร

ประเภท

ลำธาร ลำห้วย น้ำตก แอ่งน้ำ แก่งหิน
หนองน้ำ

ระวาง 5237 I, II, 5238 II,
5337 I, III, IV, 5338 III,

สถานภาพทางกายภาพ

ผืนป่าเขาใหญ่มีทุ่งหญ้าสลับกับป่าไม้ อยู่ทางตะวันตกของเทือกเขาพนมดงรัก เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย โดยเฉพาะแม่น้ำปราจีนบุรีและแม่น้ำนครนายก แม่น้ำสองสายพบกันที่จังหวัดฉะเชิงเทรา กลายเป็นแม่น้ำบางปะกงไหลลงสู่อ่าวไทย และยังเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารของแม่น้ำลำตะคอง ลำพระเพลิง และห้วยมวกเหล็ก ซึ่งไหลลงแม่น้ำป่าสัก พื้นที่ชุ่มน้ำในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ประกอบด้วยแม่น้ำลำธารทั้งที่มีน้ำไหลตลอดปี และมีน้ำบางฤดู มีน้ำตกสวยงาม เช่น น้ำตกสาลิกา น้ำตกนางรอง น้ำตกตาดหินกอง มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก มีหนองน้ำ ได้แก่ หนองผักชี ซึ่งเป็นแหล่งน้ำของสัตว์ป่า ซึ่งไหลลงแม่น้ำมูล

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สถานภาพทางชีวภาพ

สังคมพืชประกอบด้วยป่าดงดิบและป่าเบญจพรรณ พืชพรรณที่พบเห็นได้บริเวณน้ำตก ลำธารใกล้เคียง ได้แก่ ไม้ กัลลวยไม้ เห็ดป่า พบนกอย่างน้อย 198 ชนิด เป็นนกประจำถิ่น 162 ชนิด นกอพยพตามฤดูกาล 31 ชนิด และที่เป็นทั้งนกประจำถิ่นและอพยพ 5 ชนิด

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก (globally threatened) ได้แก่ นกตะกรุม (*Leptoptilos javanicus*) ไก่ฟ้าพญาลอ (*Lophura diardi*) นกกระทง (*Pelecanus philippensis*) นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*) นกขมิ้นขาว (*Oriolus mellianus*) นกพินพุด (*Heliopais personata*) และนกกลุ่มพู่แดง (*Columna punicea*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ของประเทศไทย ได้แก่ นกตะกรุม นกตะกราม นกกระทง นกพินพุด เหยี่ยวปลาใหญ่หัวเทา

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ นกกระสาดำ (*Ciconia nigra*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ ไก่ฟ้าพญาลอ นกขมิ้นขาว นกโกโรโกโส (*Carpococcyx*) นกหัวขวานใหญ่สีดำ (*Dryocopus javensis*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) ได้แก่ เหยี่ยวปีกแดง (*Butastur livensis*) เหยี่ยวภูเขา (*Spizaetus nipalensis*) นกอินทรีดำ (*Ictinaetus malayensis*) เหยี่ยวฮอบบี้ (*Falco severus*) นกยางลายเสือ (*Gorsachius melanolophus*) นกเปล้าหน้าเหลือง (*Treron pompadora*) นกเปล้าอกสีม่วงน้ำตาล (*T. bicincta*) นกกลุ่มพู่ (*Ducula aenea*) นกเค้าใหญ่พันธุ์เนปาล (*Budo nipalensis*) นกเงือกสีน้ำตาล (*Ptilolaemus tickelli*) นกเงือกกรมช้าง (*Rhyticeros undulatus*) นกกาอี้ง (*Buceros bicornis*) นกหัวขวานใหญ่สีเทา (*Muelleripicus pulverulentus*)

นกเปล้าหน้าเหลือง

นกหัวขวานใหญ่สีดำ

นกเงือกสีน้ำตาล

นกตะกรม

นกเงือกกรมช้าง

เหยี่ยวปีกแดง

ไก่ฟ้าพญาลอ

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบอย่างน้อย 11 ชนิด เกือบทั้งหมดพบในลำธารน้ำไหล เช่น ลำตะคอง ห้วยสาธิตา ห้วยนางรอง และในแอ่งน้ำนิ่ง

สัตว์เลื้อยคลาน อย่างน้อย 20 ชนิด ชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่น (endemic) ได้แก่ งูคอขั้วนหัวลายสามเหลี่ยม (Sibynophis triangularis) งูปีแก้วใหญ่ (Oligodon joysoni)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่มีความสำคัญต่อการเกษตร เป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยที่สำคัญของสัตว์ป่า เป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญแหล่งหนึ่งของประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติที่ดีที่สุดแห่งหนึ่ง มีเส้นทางเดินชมธรรมชาติอย่างน้อย 12 เส้นทางมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจสูง และเป็นสถานที่ศึกษาวิจัยระบบนิเวศ นกและสัตว์ป่าได้ตลอดทั้งปี

การจัดการและการคุกคาม

ได้รับการประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 79 ตอนที่ 86 ลงวันที่ 18 กันยายน พ.ศ. 2505 นับเป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 1 ของประเทศไทย รวมเนื้อที่ 2,168.75 ตารางกิโลเมตร (1,355,468.75 ไร่) ปัจจุบันสถานีโทรคมนาคมของกองทัพอากาศเข้ามาก่อสร้างในพื้นที่ส่วนหนึ่ง เหลือพื้นที่อุทยานแห่งชาติ 2,168.6351 ตารางกิโลเมตร (1,355,396.96 ไร่) และได้รับการประกาศเป็นอุทยานมรดกทางธรรมชาติแห่งประเทศกลุ่มอาเซียน (ASEAN Heritage Park) เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2527

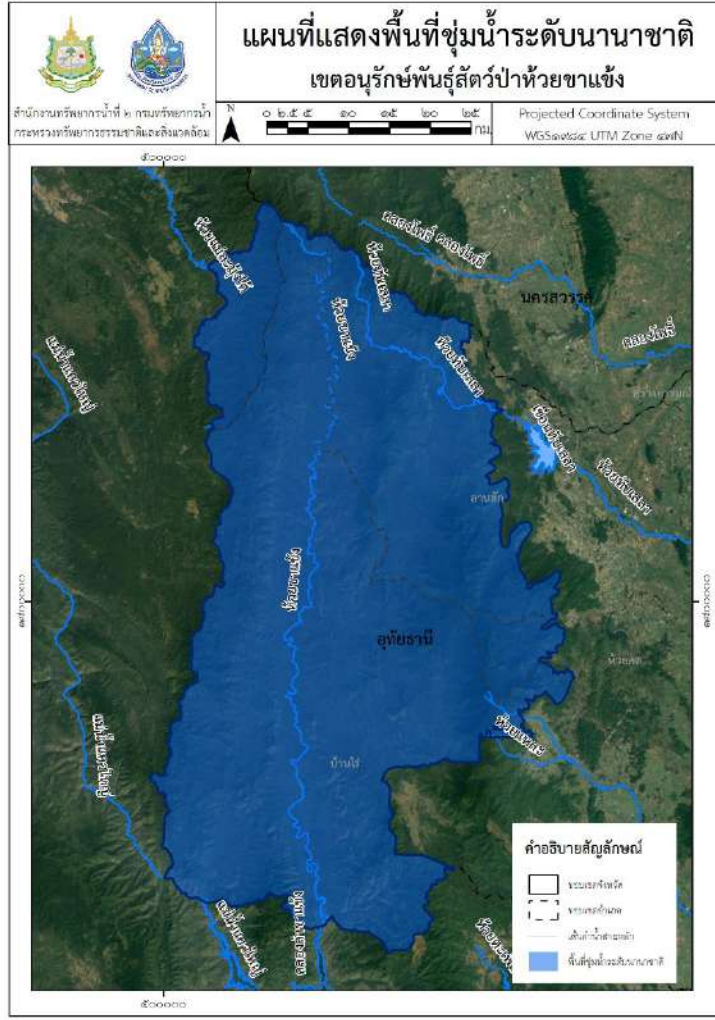
คุณภาพน้ำมีแนวโน้มเสื่อมโทรม แต่ละปีปริมาณน้ำลดลง การเกิดไฟไหม้ป่า การลักลอบล่าสัตว์ รูปแบบกิจกรรม การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่เหมาะสม คุกคามธรรมชาติและความเป็นอยู่ของสัตว์ป่า โครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่บางส่วนและเปลี่ยนแปลงสภาพตามธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

ที่ตั้งและพื้นที่

อำเภอลานสัก อำเภอยักษ์ อำเภอบ้านไร่
จังหวัดอุทัยธานี อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก

- เนื้อที่ 2,822.09 ตารางกิโลเมตร (1,763,806 ไร่)
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 15.367845 และ 99.207343
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 100-1,678 เมตร

ประเภท

น้ำตก ธารน้ำร้อน ลำห้วย ลำธาร
ระหว่าง 4839 I,II,III,IV,4840 I,II,III,IV

สถานภาพทางกายภาพ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งครอบคลุมส่วนหนึ่งของเทือกเขาถนนธงชัย มีภูมิประเทศหลากหลายรูปแบบประกอบด้วยสันเขาใหญ่น้อยหลายสัน โดยเฉพาะทางตอนเหนือของพื้นที่สภาพภูมิประเทศลาดเทลงไปทางตอนใต้ และมีที่ราบที่ไม่กว้างขวางมากนัก ริมสองฝั่งลำห้วยขาแข้งมีทิวเขาสองเทือกที่ขนานกันไปจากเหนือลงใต้ โดยมีลำห้วยขาแข้งเป็นแนวแบ่งตรงกลางของพื้นที่ ทิวเขาดังกล่าวก่อให้เกิดลำห้วย ลำธารมากมายหลายสายขึ้นในพื้นที่ ได้แก่ ห้วยอ้ายเบาะ ห้วยแม่ดี ห้วยกริ่งไกร ห้วยองเอียง ห้วยทับเสลา ห้วยระบำ ห้วยองต้อ ห้วยวียง ห้วยอีซ่า จากห้วยหลักเหล่านั้นแยกเป็นลำห้วยเล็กๆอีกมากมาย มีดอนทรายกว้างใหญ่ในห้วยขาแข้ง เป็นที่อยู่อาศัยของนกยูง นอกจากนี้ยังมีน้ำตกขนาดใหญ่หลายแห่ง ได้แก่ น้ำตกโจน น้ำตกกะปุกกะเปียง น้ำตกทับเสลา น้ำตกผาแดง น้ำตกห้วยขาแข้ง น้ำตกไซเบอร์ เป็นต้น

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

สถานภาพทางชีวภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ส่วนใหญ่เป็นลำห้วย ลำธาร และน้ำตก สังคมพืชธรรมชาติ มีความหลากหลายประกอบด้วยป่าดงดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง ป่าผลัดใบ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ พบนกอย่างน้อย 355 ชนิด

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก

นกกระทุง (*Pelecanus philippensis*) นกพิ นพุต (*Heliopais personata*) นกตะกราม (*Leptoptilos javanicus*) เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว (*Polihierax insignis*) นกพรานฝั่ง (*Indicator archipelagicus*) นกเค้าหน้าผากขน (*Otus sagittatus*) นกเงือกกรามข้างปากเรียบ (*Rhyticeros subruficollis*) นกเงือกคอแดง (*Aceros nipalensis*) นกจับแมลงอกสีน้ำตาล (*Muscicapa muttui*) นกยูง (*Pavo muticus*) นกขมิ้นขาว (*Oriolus mellianus*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ของประเทศไทย ได้แก่ นกกระทุง นกตะกราม พญาแร้ง (*Sarcogyps calvus*) แร้งสีน้ำตาล (*Gyps indicus*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) นกยูง นกกระแตหาด (*Vanellus duvaucelii*) นกแก้วโม่ (*Psittacula eupatria*) นกเงือกกรามข้างปากเรียบ

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์

(vulnerable) ได้แก่ เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว นกเปล้าขาเหลือง (*Treron phoenicoptera*) นกกระเด็นแดง (*Halcyon coromanda*) นกหัวขวานใหญ่สีดา (*Dryocopus javensis*) นกพญาปากกว้างท้องแดง (*Cymbirhynchus macrorhynchus*) นกแสวงสวรรค์หางดำ (*Terpsiphone atrocaudata*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม

(near threatened) ได้แก่ นกยางลายเสือ (*Gorsachius melanolophus*) นกเหยี่ยวแดง (*Haliastur indus*) เหยี่ยวปีกแดง (*Butastur liventer*) เหยี่ยวกิ้งก่าสีน้ำตาล (*Aviceda jerdoni*) เหยี่ยวภูเขา (*Spizaetus nipalensis*) นกอินทรีดำ (*Ictinaetus malayensis*) นกกระแตหัวเทา (*Vanellus cinereus*) นกลุมพูขาว (*Ducula bicolor*) นกเค้าใหญ่พันธุ์เนปาล (*Bubo nipalensis*) นกเงือกสีน้ำตาล (*Ptilolaemus tickelli*) นกเงือกกรามข้าง (*Rhyticeros undulates*) นกกาฮัง (*Buceros bicornis*) นกหัวขวานใหญ่สีเทา (*Muelleripicus pulverulentus*) นกกระต๊อเขียว (*Erythrura prusina*)

นกกระแตหาด

นกพญาปากกว้าง
ท้องแดง

นกหัวขวานใหญ่สีเทา

เหยี่ยวเล็กตะโพกขาว

เหยี่ยวกิ้งก่าสีน้ำตาล

พญาแร้ง

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เป็นแหล่งพักของนกที่โยกย้ายถิ่นหลายชนิดด้วยกัน ในช่วงที่เขตอบอุ่นและเขตหนาวในซีกโลกเหนือเป็นฤดูหนาว นับจากเดือนพฤศจิกายนไปจนถึงเดือนมีนาคม นกเล็กๆ หลายชนิดได้โยกย้ายถิ่นลงมาหากินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าแห่งนี้ที่สำรวจพบ ได้แก่ นกอีวาบ ตักแตน (*Cacomantis merulinus*) นกอุ้มบาตร (*Motacilla alba*) นกเค้าลม (*Motacilla spp.*) นกเค้าดิน (*Anthus spp.*) นอกจากนี้ยังมีรายงานว่ามีนกเป็ดหลายชนิดเข้ามาอาศัยแหล่งน้ำในลำห้วยลำธารในขณะที่โยกย้ายถิ่นที่ผ่านมามีด้วย

ลำห้วย เป็นแหล่งพันธุ์ปลาน้ำจืดของเขตร้อนที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ลำห้วย ลำธารส่วนใหญ่ มีน้ำตลอดทั้งปีและมีน้ำใสสะอาด จึงมีปลาน้ำจืดที่หายากปรากฏอยู่มากมายหลายชนิด พบปลาอย่างน้อย 55 ชนิด ชนิดที่พบในแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้แก่ ปลาสร้อย (Notopterus notopterus) ปลาเค้า (*Wallagonia sp.*) ปลาตะโกก (*Cyclocheilichthysenoplos*) ปลากระสูบขีด (*Hampala macrolepidota*) ปลาขาว (*Puntius binotatus*) และปลาเลียหิน (*Garr asp.*) นอกจากนี้ลำห้วยขาแข้งและห้วยแยกต่างๆ ยังเป็นที่วางไข่และฟักไข่ของปลาสำคัญในอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์อีกหลายชนิด เช่น ปลาตะพาก (*Puntius daruphani*) ปลาชะโด (*Channa microptes*) ปลาชะโอน (*Ompok bimaculatus*) เป็นต้น

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งต้นน้ำที่มีความสำคัญ เป็นแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร ผลิตพลังงานไฟฟ้า อุปโภคบริโภค และยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด จัดได้ว่าเป็นแหล่งพันธุ์ปลาน้ำจืดของเขตร้อนที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความสวยงาม เช่น แหล่งน้ำตก แหล่งชมทิวทัศน์ป่าเขา น้ำพุร้อน และแหล่งชมสัตว์ป่าเป็นต้นทางวัฒนธรรมเป็นแหล่งวัตถุโบราณและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเคยเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของมนุษย์ยุคก่อนสมัยประวัติศาสตร์ ชุมชนที่อาศัยรอบๆ พื้นที่เลี้ยงผึ้งและอาศัยแหล่งอาหารจากป่าห้วยขาแข้ง

การจัดการและการคุกคาม

ได้รับการประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 126 ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2515

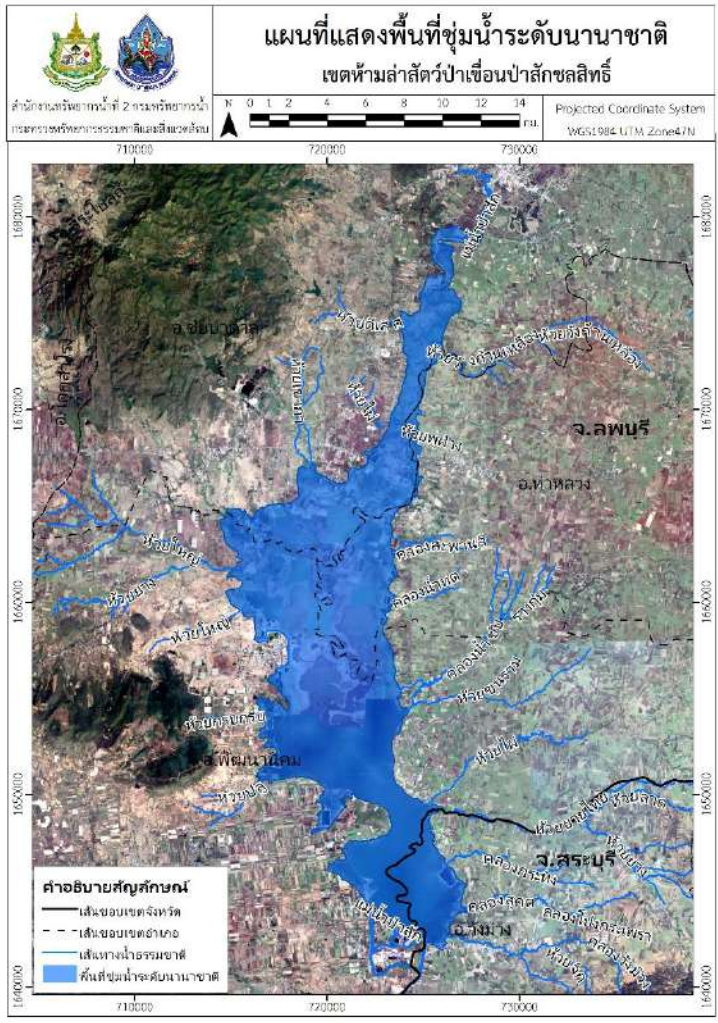
ปัจจุบันพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร ซึ่งเป็นพื้นที่ป่าที่ต่อเนื่องกัน มีชื่อรวมเรียกว่าป่าทุ่งใหญ่-ห้วยขาแข้ง ได้รับการประกาศให้เป็นพื้นที่มรดกทางธรรมชาติของโลก (World Heritage Site) เป็นพื้นที่ทางธรรมชาติแห่งแรกและแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีชื่ออยู่ในบัญชีมรดกโลก

มีการลักลอบล่าสัตว์ป่า โค่นต้นไม้ บุกรุกยึดครองที่ดินลักลอบเก็บของป่าและปล่อยสัตว์เลี้ยงเข้าไปในพื้นที่

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

ที่ตั้งและพื้นที่

จังหวัดลพบุรี และสระบุรี

● เนื้อที่ 182.59 ตารางกิโลเมตร
(114,119 ไร่)

● ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
15.134444 และ 101.098972

● ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
- ไม่ระบุข้อมูล -

ประเภท

ทุ่งหญ้า สวนป่า แปลงปลูกป่า ป่าเบญจพรรณ
แม่น้ำ

รกร้าง - ไม่ระบุข้อมูล -

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำกึ่งธรรมชาติ พื้นที่บริเวณ อ่างเก็บน้ำและพื้นที่โดยรอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์
ทั้งหมดเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ครอบคลุมพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ และถนนรอบเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ทั้งหมด

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

สถานภาพทางชีวภาพ

สังคมพืชที่พบเป็นป่าเบญจพรรณ ในพื้นที่นี้มีไม้ใหญ่ (tree) 61 ชนิด ไม้ 26 ชนิด และกล้าไม้ 28 ชนิด

สัตว์ที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) 3 ชนิด ได้แก่ งูจงอาง (*Ophiophagus hannah*) เต่าหับ (*Cuora amboinensis*) และเต่านา (*Malayemys macrocephala*)

ปลาชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR-Critically endangered species) จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ปลากระโทง (*Catlocarpio siamensis*) ปลาทรงเครื่อง (*Epalzeorhynchus bicolor*) และปลาบึก (*Pangasia nodongigas*)

ปลาชนิดที่ใกล้สูญพันธุ์ (EN-Endangered species) จำนวน 3 ชนิด ได้แก่ ปลาทองพลุ (*Laubucacae ruleostigmata*) ปลาบึกโก่หนวดยาว (*Kryptopterus limpok*) และปลาสวาย (*Pangasianodon hypophthalmus*)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

แหล่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค เกษตรกรรม และ ประมง เป็นแหล่งอาศัยของพันธุ์ปลา รวมทั้งเป็น แหล่งท่องเที่ยว

การจัดการและการคุกคาม

- ไม่ระบุข้อมูล -

ปลาบึก

ปลากระโทง

ปลาทองพลุ

ปลาสวาย

ปลาทรงเครื่อง

ปลาบึกโก่หนวดยาว

เต่าหับ

งูจงอาง

เต่านา

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราม

ที่ตั้งและพื้นที่

ตำบลบ้านจิว อำเภอสามโคก

จังหวัดปทุมธานี

● เนื้อที่ 0.12 ตารางกิโลเมตร (74 ไร่)

● ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

14.077806 และ 100.527167

● ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
0-10 เมตร

ประเภท

ที่ราบลุ่มริมแม่น้ำ

ระวาง 5137 III

สถานภาพทางกายภาพ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราม มีเนื้อที่ 74 ไร่ อยู่ในที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา ฝั่งตะวันออก ในฤดูน้ำหลากมีน้ำท่วมถึงสภาพดินจึงมีความอุดมสมบูรณ์ บริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำมีการพัฒนาระบบชลประทานและการเกษตรแผนใหม่ มีการขยายตัวของชุมชนบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ และการขยายตัวของอุตสาหกรรม

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวรราม

สถานภาพทางชีวภาพ

เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยที่เก่าแก่ที่สุดในประเทศไทยของนกปากห่าง (*Anastomus oscitans*) มากกว่า 20,000 ตัว ระยะเวลาช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน นกจะเริ่มอพยพมาอาศัยอยู่ตามสุ่มทุมพุ่มไม้บริเวณวัดทุกปี เพื่อจับคู่ทำรัง ผสมพันธุ์ วางไข่ เลี้ยงลูกจนโตแข็งแรงจึงอพยพกลับไปในเดือนมิถุนายน มีผลการสำรวจรังนกและจำนวนนกปากห่างในปี พ.ศ. 2539 นับได้ 13,697 รัง จำนวน 84,788 ตัว โดยพบนกที่อาศัยอยู่ที่แหล่งนี้อย่างน้อย 254 ชนิด ทั้งที่เป็นนกประจำถิ่น นกอพยพย้ายถิ่น

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพถูกคุกคามของโลก (globally threatened) ได้แก่ นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*) นกตะกรุม (*L.javanicus*) นกกระทุง (*Pelecanus philippensis*) นกอินทรีปีกปลาย (*Aquila clanga*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ของประเทศไทย ได้แก่ นกอ้ายจ้าว (*Anhinga melanogaster*) นกตะกราม นกตะกรุม นกกระทุง อีแร้งเทาหลังขาว (*Gyps bengalensis*) และนกกกระแต ผีใหญ่ (*Esacus recurvirostris*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ นกกระสาแดง (*Ardea purpurea*) นกกระสานวล (*A. cinerea*) นกกาบบัว (*Mycteria leucocephala*) นกช้อนหอยขาว (*Threskiornis melanocephalus*) เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) นกอินทรีปีกปลาย

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ นกกระแตหาด (*Vanellus duvaucelii*) นกยอดหญ้าหลังดำ (*Saxicola jerdoni*) นกกระจาบอกลาย (*Ploceus manyar*) นกกระจาบทอง (*P. hypoxanthus*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้ถูกคุกคาม (near threatened) ได้แก่ นกยางไฟหัวเทา (*Ixobrychus eurhythmus*) นกยางแดงใหญ่ (*Botaurus stellaris*) นกช้อนหอยดำเหลือบ (*Plegadis falcinellus*) เป็ดคับแค (*Nettapus coromandelianus*) เหยี่ยวแดง (*Haliastur indus*) เหยี่ยวปีกแดง (*Butastur liventer*) นกคุ่มสี (*Coturnix chinensis*) นกอีลุ้ม (*Gallix cinerea*) นกกระแตหัวเทา (*Vanellus cinereus*) นกหัวโตปากยาว (*Charadrius placidus*) นกปากซ่อมสวินโฮ (*Gallinago megalala*) นกกระแตผีเล็ก (*Burhinus oedipnemus*) นกแอนกินรัง (*Aerodramus fuciphagus*) นกกระจาบธรรมดา (*Ploceus philippinus*) นกกระตีดัดแดง (*Amandava amandava*) นกจาบปีกอ่อนนอกเหลือง (*Emberiza aureola*)

นกปากห่าง

นกกกระแต ผีใหญ่

นกกกระสาแดง

นกกกระสานวล

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราราม

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราราม ยังพบนกอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ได้แก่ นกยางกรอกพันธุ์จีน (*Ardeola bacchus*) นกเขาไฟ (*Streptopelia tranquebarica*) นกเขาใหญ่ (*S. chinensis*) นกแสก (*Tyto alba*) นกแซงแซว (*Dicurus spp.*) นกกิ่งไครง (*Sturnus spp.*) นกกะเต็น (*Alcedo spp.*) เป็นต้น

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นเขตวัดที่มีความสำคัญทางศาสนา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นวัดไผ่ล้อม และวัดอัมพวารารามเป็นวัดโบราณสร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นแหล่งดูนกที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งในภาคกลาง เป็นแหล่งศึกษานิเวศวิทยาของนกปากห่าง

การจัดการและการคุกคาม

เป็นเขตวัด บริเวณโดยรอบเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 95 ตอนที่ 89 ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2521

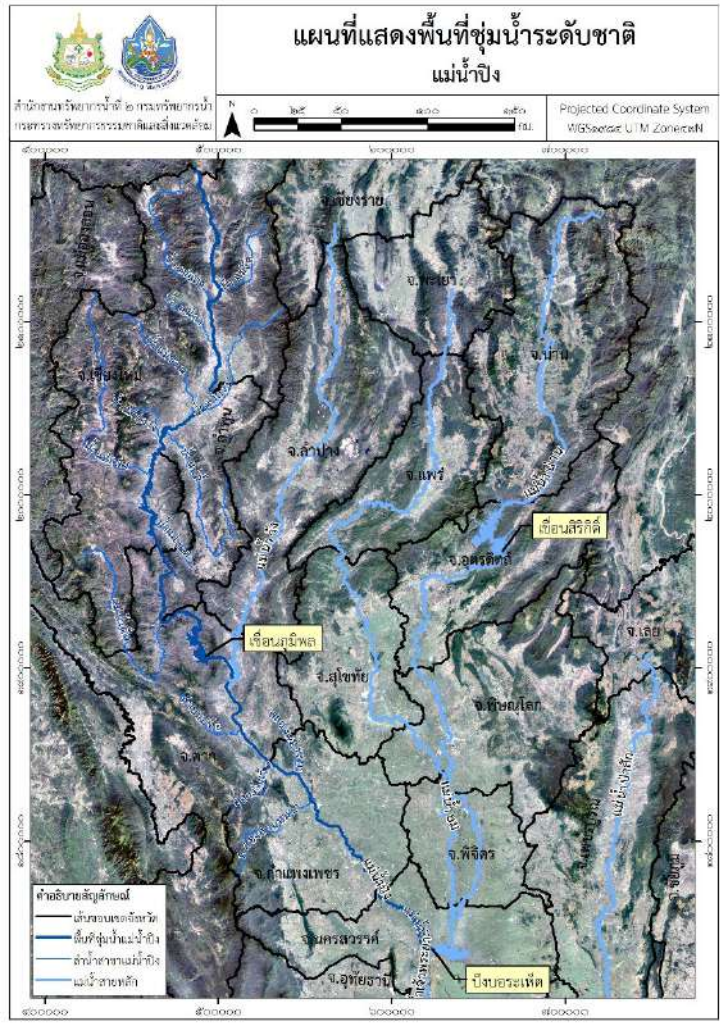
มีการคุกคามโดยการเปลี่ยนแปลงพื้นที่นาข้าว โดยรอบ เป็นชุมชนพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม

ยังคงมีการเก็บไข่นก ล่านกในบริเวณวัด จนจำนวนชนิด และจำนวนนกแต่ละชนิดลดลงอย่างมาก สภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยของนกถูกทำลาย หรือตัดแปลงเนื่องจากการพัฒนาต่างๆ

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำปิง

ที่ตั้งและพื้นที่

อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่แตง อำเภอเมือง
อำเภอหางดง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
อำเภอเมือง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน
อำเภอดอยเต่า จังหวัดตาก
จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดนครสวรรค์

- ความยาวประมาณ 590 กิโลเมตร
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
15.989662 และ 99.874913
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
260 – 300 เมตร

ประเภท

แม่น้ำขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี แอ่งน้ำ
วังน้ำในแม่น้ำ

ระวาง 4747 II, 4746 I, II, 4745 III, IV,
4744 III, IV, 4743 I, IV, 4843 III, 4842 II, IV,
4941 II, IV, 4940 I, 5040 IV,

สถานภาพทางกายภาพ

แม่น้ำปิงเกิดจากทิวเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ตอนบนไหลผ่านเทือกเขาและที่ราบ
หุบเขาและชุมชนในอำเภอแม่แตง มีแม่น้ำแม่จันมาบรรจบฝั่งซ้ายและมีแม่น้ำแม่แตงมาบรรจบฝั่งขวาไหลเข้าสู่
ที่ราบลุ่มอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีแม่น้ำกวังไหลมาบรรจบที่จังหวัดลำพูน จากนั้นไหลไปทางทิศใต้ มีแม่น้ำลี้
มาบรรจบที่อำเภอจอมทองไหลลงใต้มีแม่น้ำแม่แจ่มมาบรรจบที่อำเภอฮอด จากนั้นไหลเข้าสู่อ่างเก็บน้ำ
เขื่อนภูมิพลที่อำเภอดอยเต่า บรรจบกับแม่น้ำวังที่จังหวัดตาก ไหลผ่านที่ราบเขตจังหวัดกำแพงเพชรไปบรรจบ
กับแม่น้ำยมและแม่น้ำน่านที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มน้ำปิงซึ่งอยู่เหนือเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก
ครอบคลุมพื้นที่ 26,386 ตารางกิโลเมตร (16,491,250 ไร่) พื้นที่ลุ่มน้ำตอนล่างจากเขื่อนภูมิพลจังหวัดตาก
ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 7,512 ตารางกิโลเมตร (4,695,000 ไร่)

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำปิง

สถานภาพทางชีวภาพ

พบปลาอย่างน้อย 66 ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ได้แก่ ปลานวลจันทร์ (Cirrhinus microlepis) ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสร้อย (Notopterus notopterus) ปลานางอ้าว (Barilius guttatus) ปลานวลจันทร์ ปลากระสูบขีด (Hampala macrolepidota) ปลาสร้อยลูกกล้วย (Labiobarbus spilopleura) ปลาเกา (Morulius chrysophekadion) ปลาสร้อยนกเขา (Osteochilus lineatus) ปลาแก้มขี้ (Puntius orphoides)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค การเกษตร การประมง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

การจัดการและการคุกคาม

สภาพลำน้ำสาขาส่วนใหญ่ตื้นเขิน มีการชะล้างหน้าดินสูง นอกจากนั้นลำน้ำสาขาบางสาย เช่น แม่ลี้ แม่ก่อ ตื้นเขิน เนื่องจากการทับถมของวัชพืชในลำน้ำ และริมฝั่ง บริเวณต้นน้ำลำธารมีการทำลายป่าไม้และพืชคลุมดิน ดินซึ่งเป็นดินร่วนปนทรายจึงตกตะกอนในลำน้ำมากขึ้น นอกจากนั้นยังมีปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะเพื่อการเพาะปลูกและปลูกสร้างที่อยู่อาศัย เช่น รีสอร์ท สนามกอล์ฟ

มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ในลุ่มน้ำแม่ปิงตอนบนคือ อ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล อ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่กลอง มีความจุ 265 และ 263 ล้านลูกบาศก์เมตร ตามลำดับ อ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล จังหวัดตาก มีความจุ 13,412 ล้านลูกบาศก์เมตร และโครงการที่มีพื้นที่ชลประทานขนาดใหญ่

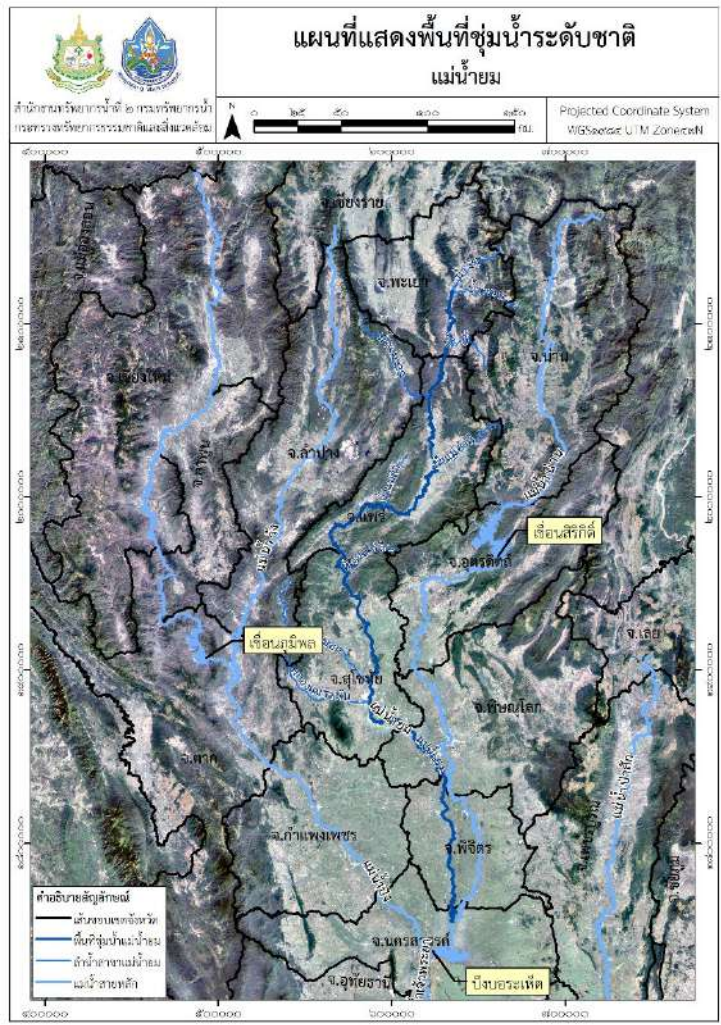
เช่น โครงการชลประทานแม่แตง แม่แฝก แม่จัด แม่กลอง แม่หินเก่า ส่วนพื้นที่ชลประทานตอนล่างลุ่มน้ำปิง คือ โครงการชลประทานกำแพงเพชร ซึ่งเมื่อรวมถึงโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดกลางในปี พ.ศ.2536 มีพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำทั้งลุ่มน้ำรวมเป็นพื้นที่ 361 ตารางกิโลเมตร (225,625 ไร่) คิดเป็นร้อยละ 1.07 ของพื้นที่ลุ่มน้ำทั้งหมด

การศึกษาเพื่อพัฒนาโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า เป็นการส่งน้ำเพื่อช่วยพื้นที่เกษตรกรรมเดิม ช่วยบรรเทาปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และเป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อใช้อุปโภคบริโภค

แม่น้ำปิง เป็นแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยปลาและพันธุ์พืชต่างๆ เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อการอุปโภคบริโภคและผลิตน้ำประปา เป็นแหล่งประกอบอาชีพ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การประมงและการท่องเที่ยว รวมทั้งการพาณิชยกรรม เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ร้านกาแฟ เป็นพื้นที่สันตนาการของคนในชุมชน ประเพณีที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีล่องสะเปาในเดือนยี่เป็ง (เดือนลอยกระทง) ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ชุมชนริมแม่น้ำปิงถือปฏิบัติเพื่อดำรงชีพ

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำยม

ที่ตั้งและพื้นที่

- อำเภอปาง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา
อำเภอสอง อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น
อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่
อำเภอศรีสัชนาลัย อำเภอสวรรคโลก
อำเภอศรีสำโรง อำเภอเมือง
อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก
อำเภอสามง่าม อำเภอโพธิ์ประทับช้าง
อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร
อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- ความยาวประมาณ 735 กิโลเมตร
  - ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 15.883226 และ 100.2528
  - ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 280-300 เมตร

ประเภท แอ่งน้ำ วังน้ำในแม่น้ำ

ระวาง 5040 IV, 5041 III, IV, 5042 III, IV, 4942 I, 4943 I, II, 4944 III, IV, 4945 II, 5045 III, IV, 5046 III, IV, 5047 I, II,

สถานภาพทางกายภาพ

แม่น้ำยมมีต้นกำเนิดมาจากคอยขุนยวม ทิวเขาผีปันน้ำในเขตอำเภอปาง และอำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ไหลลงทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ไปบรรจบกับลำน้ำางซึ่งเป็นลำน้ำสาขาในเขตจังหวัดแพร่ ไหลผ่านจังหวัดสุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร และบรรจบแม่น้ำน่านที่อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ แม่น้ำยมมีลำน้ำสาขา 77 สายที่สำคัญ เช่นน้ำจิม น้ำแม่คง น้ำแม่จาว แม่ใส แม่สอง ห้วยท่าแพ ห้วยแม่สั่น น้ำแม่มอก น้ำแม่รำพันคลองสารระบบ คลองลำหนองโบสถ์ คลองคนที ห้วยใหญ่ คลองไผ่รอบ เป็นต้น ในฤดูน้ำหลากมีมวลน้ำไหลหลากลงมาในปริมาณมากและรุนแรง ทำให้เกิดน้ำท่วมบริเวณพื้นที่ราบสองฝั่งแม่น้ำทุกปี

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำยม

สถานภาพทางชีวภาพ

พบปลาในบริเวณแม่น้ำยมอย่างน้อย 106 ชนิด

ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ได้แก่ ปลาดุกด้าน (Clarias batrachus)

ปลาที่สำคัญอีก 2 ชนิด ได้แก่ ปลาตืดหิน (Glyptothorax major) และปลาชีวจ้ำฟ้า (Amblypharyngodon chulabhornae)

ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาช่อน (Channa striatus) ปลาร่องไม้ตับ (Osteochilus waandersi) ปลาบู่ทราย (Oxyeleotris marmorata) ปลาหมอช้างเหยียบ (Pristolepis fasciata) ปลากระมัง (Puntioplites proctozysron) ปลาตะพาก (Puntius daruphani) ปลาตะเพียนขาว (Puntius gonionotus) ปลาแก้มขี้ (Puntius orphoiotes) ปลาฉลามหางแดง (Epalzeorhynchus frenatus) ปลากุดคัง (Mystus wyckioides) ปลาสร้อยนกเขา (Osteochilus hasselti)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการอุปโภคบริโภค แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและแหล่งทำการประมง

การจัดการและการคุกคาม

มีพื้นที่ในเขตชลประทานรวม 1,127.52 ตารางกิโลเมตร (704,700 ไร่) และพื้นที่เกษตรกรรมในโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า 145.792 ตารางกิโลเมตร (91,120 ไร่)

โครงการพัฒนาสร้างทำนบ ฝาย อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก และขนาดกลาง เพื่อจัดทำระบบชลประทาน ทำให้เกิดผลกระทบต่อธรรมชาติของแม่น้ำยม

มีการเสนอโครงการพัฒนาสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ที่บริเวณแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ และโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำน้ำฝาย เพื่อทำโครงการชลประทานขนาดกลาง และขนาดเล็กลหลายโครงการในลำน้ำยมและลำน้ำสาขา

ปลากดคัง

ปลาฉลามหางแดง

ปลาหมอช้างเหยียบ

ปลาชีวจ้ำฟ้า

ปลาดุกด้าน

ปลาตะเพียนขาว

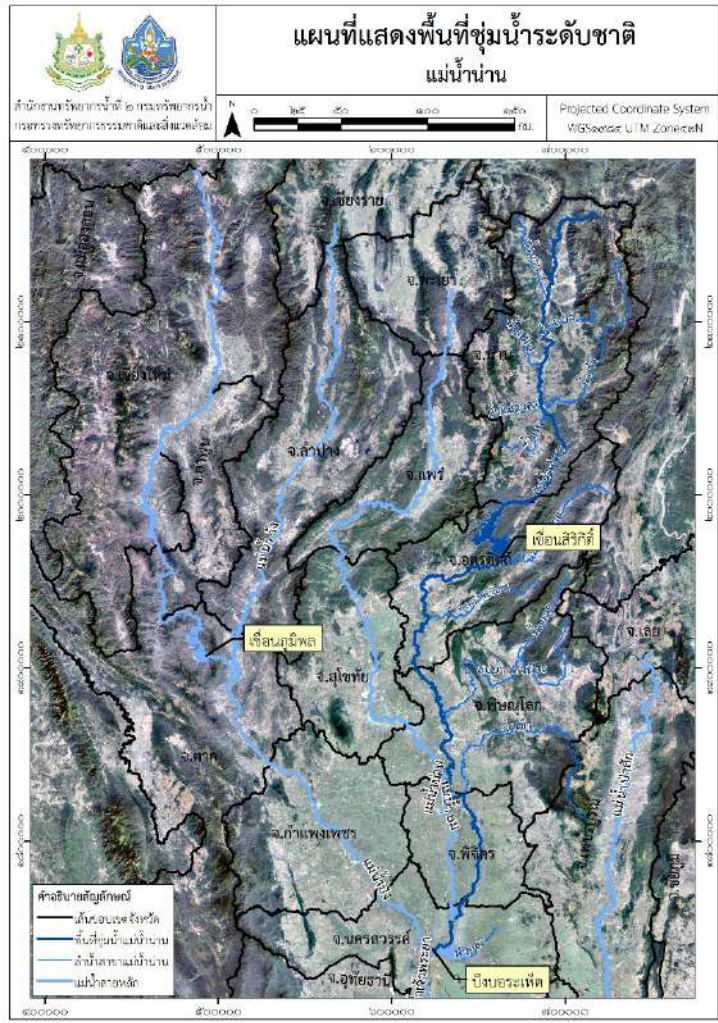

ปลาสร้อยนกเขา

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำน่าน

ที่ตั้งและพื้นที่

อำเภอเมือง อำเภอเวียงสา จังหวัดอุดรธานี
อำเภอพรหมพิราม อำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก จากนั้นเข้าสู่จังหวัดพิจิตร
ที่แม่น้ำวังทอง และบรรจบกับแม่น้ำปิง
ที่ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

- ความยาวประมาณ 770 กิโลเมตร
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
15.891703 และ 100.29665
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
27 ถึงมากกว่า 220 เมตร

ประเภท

แม่น้ำขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี แอ่งน้ำ
วังน้ำในแม่น้ำ

รวาง 5040 IV, 5041 I, II, 5042 I, II,
5043 III, IV, 5044 II, III, 5144 IV, 5145 I, III,
5146 I, II, 5147 I, II, 5148 II

สถานภาพทางกายภาพ

แม่น้ำน่านมีต้นกำเนิดจากดอยภูแว เทือกเขาหลวงพระบาง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย
กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม่น้ำน่านประกอบด้วยแม่น้ำสาขาหลัก คือ แม่น้ำน่านตอนบน
แม่น้ำวัง ไหลลงสู่พื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเวียงสา ไหลผ่านหุบเขาลงอ่างเก็บน้ำเขื่อนสิริกิติ์ จังหวัดอุดรธานี
จากนั้นไหลผ่านจังหวัดพิษณุโลก พิจิตร และบรรจบแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำน่าน

สถานภาพทางชีวภาพ

เป็นระบบนิเวศแบบน้ำไหล ที่มีการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ (เขื่อนสิริกิติ์) และเขื่อนทดน้ำ (เขื่อนนเรศวร) ขวางลำน้ำ ทำให้เกิดอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่เหนือเขื่อนสิริกิติ์

พบปลาในบริเวณแม่น้ำน่านอย่างน้อย 71 ชนิด

ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (Vulnerable) ได้แก่ ปลาก้างพระร่วง (*Kryptopterus bicirrhis*)

ปลาอีกชนิดหนึ่งที่สำคัญ ได้แก่ ปลาติดหิน (*Glyptothorax major*)

ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพที่ถูกคุกคามในถิ่นที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ (threatened in the wild) และเป็นพันธุ์เฉพาะถิ่น (endemic) ได้แก่ ปลากัดไทย (*Betta splendens*)

ปลาเศรษฐกิจ ได้แก่ ปลาสลาด (*Notopterus notopterus*) ปลากลาย (*N.chitala*) ปลาสร้อยขาว (*Cirrhinus jullieni*) ปลาตะเพียนขาว (*Puntius gonionotus*) ปลาช่อน (*Channa striatus*) ปลากดเหลือง (*Mysus nemurus*) ปลาตะโกก (*Cyclocheilichthys enoplos*) ปลากะมัง (*Puntioplites proctozysron*) ปลาเสือพ่นน้ำ (*Toxotes chatancus*) ปลาบู๋ (*Oxyeleotris marmorata*)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

ในบริเวณลุ่มน้ำน่าน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ปลูกพืชไร่และป่าไม้ มีแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ที่สำคัญ

การจัดการและการคุกคาม

สภาพลำน้ำสาขาส่วนใหญ่ตื้นเขิน มีการตกตะกอนในลำน้ำ ทำให้กักเก็บน้ำได้น้อย บริเวณต้นน้ำลำธารมีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน และจังหวัดเพชรบูรณ์ มีการทำลายต้นไม้มและพืชคลุมดินบริเวณแหล่งน้ำและตลิ่งในระหว่างการขุดลอก ทำให้เกิดการกัดเซาะตลิ่งมากขึ้น

มีโครงการแหล่งน้ำ ได้แก่ โครงการเขื่อนทดน้ำอุตรดิตถ์ โครงการเขื่อนทดน้ำพิษณุโลก เพื่อส่งน้ำให้พื้นที่ชลประทานฝั่งซ้ายและฝั่งขวาในเขตจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดพิจิตร โครงการเอนกประสงค์แควน้อย โครงการเอนกประสงค์น้ำเข็ก โครงการลุ่มน้ำแม่น้ำน่านตอนบน

ปลาเสือพ่นน้ำ

ปลาสลาด

ปลาตะโกก

ปลากะมัง

ปลากัดไทย

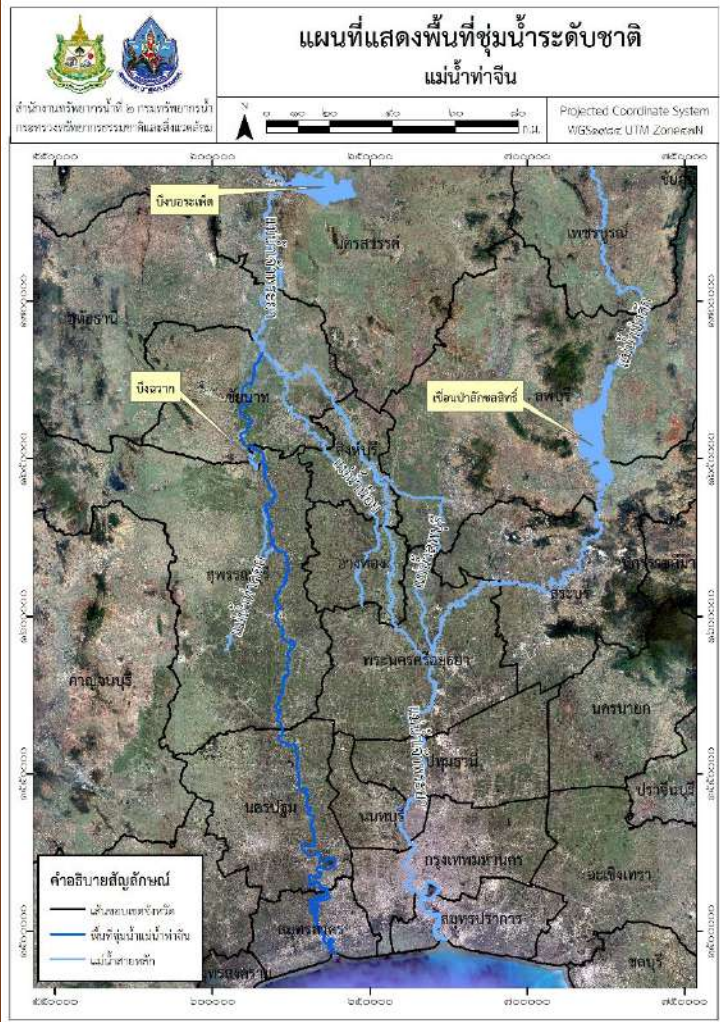
ปลากดเหลือง

ปลากลาย

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำท่าจีน

ที่ตั้งและพื้นที่

จังหวัดชัยนาท

จังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดนครปฐม

จังหวัดสมุทรสาคร

- ความยาวประมาณ 325 กิโลเมตร

- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

15.091139 และ 100.043889

- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย

0-20 เมตร

ประเภท

แม่น้ำขนาดใหญ่ มีน้ำไหลตลอดปี

ระวาง

5036 II, IV, 5037 II, TV, 5038 II, IV,
5039 IH, IV

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นแม่น้ำที่แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา ช่วงที่อยู่ระหว่างตำบลท่าซุง อำเภอเมือง จังหวัดอุทัยธานี กับตำบลหาดท่าเสา อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท แล้วไหลลงปลายทางใต้ ช่วงที่ผ่านตอนใต้ของจังหวัดชัยนาทเรียกว่าแม่น้ำมะขามเฒ่า ช่วงที่ผ่านจังหวัดสุพรรณบุรีเรียกว่าแม่น้ำสุพรรณบุรี ช่วงที่ผ่านจังหวัดนครปฐมเรียกว่าแม่น้ำนครชัยศรี และช่วงที่ไหลผ่านจังหวัดสมุทรสาครเรียกว่าแม่น้ำท่าจีน ภูมิประเทศของพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำท่าจีนเป็นที่ราบผืนเดียวกับพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ตอนล่างของกลุ่มน้ำทั้งสองมีคลองธรรมชาติเป็นโครงข่าย มีประตูระบายน้ำ 3 แห่ง ได้แก่ ประตูระบายน้ำโพธิ์พระยา ชลมารค และพลเทพ มีพื้นที่ลุ่มน้ำ 18,560 ตารางกิโลเมตร (11.6 ล้านไร่)

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำท่าจีน

สถานภาพทางชีวภาพ

พบปลาในบริเวณแม่น้ำท่าจีนอย่างน้อย 69 ชนิด ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ ปลาเนื้ออ่อน (Kryptopterus limpok)

ชนิดปลาที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ ปลาตุ๊กตาดำ (Clarias batrachus) ปลาน้ำเงิน (Kryptopterus apogon)

สัตว์น้ำที่พบตลอดลำน้ำ ได้แก่ กุ้งก้ามกราม (Macrobrachium rosenbergii) ปลาตะโกก (Cyclocheilichthys enoplos) ปลากระแห (Puntius schwanenfeldi) ปลาสร้อยขาว (Henicorhynchus siamensis) ปลาสาวย (Pangasius sutchi) ปลาตลาด (Notopterus notopterus) ปลาตะเพียนขาว (Puntius gonionotus) ปลาช่อน (Channa striatus) ปลาตุ๊กตงู (Clarias macrocephalus) และปลาน้ำกร่อย เช่น ปลาแขยงอีกร (Mystus gulio) ปลากระพงขาว (Lates calcarifer) ปลาตุ๊กทะเล (Plotosus canius) ปลากระบอก (Mugil siheli)

พบพันธุ์พืชน้ำอย่างน้อย 47 ชนิด พบบริเวณปากแม่น้ำ เป็นพันธุ์ไม้ป่าชายเลน 7 ชนิด แม่น้ำในช่วงจังหวัดสุพรรณบุรี ถึงจังหวัดนครปฐม มีพันธุ์พืชน้ำที่ขึ้นหนาแน่น ได้แก่ ผักตบชวา (Eichornia crassipes)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแม่น้ำสายหลักในระบบลุ่มน้ำท่าจีน เป็นแหล่งน้ำเพื่อการประปา อุปโภค เกษตรกรรม ชลประทาน อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญ ส่วนพื้นที่ราบสองข้างแม่น้ำตอนล่างลักษณะดินเป็นดินตะกอนเหนียวเหมาะสำหรับการทำนา มีระบบชลประทาน จึงพัฒนาจากการทำนา มาทำสวนผลไม้ ผัก และ ไม้ดอก ในพื้นที่ราบลุ่มตอนล่างบางบริเวณ ได้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจำพวกกุ้งก้ามกราม ปลา

การจัดการและการคุกคาม

มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดฤดูปลามีไข่และกำหนดชนิด ขนาด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมง วันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2507 มีโครงการอนุรักษ์ปลาน้ำจืดที่อยุธยาแม่น้ำ กรมประมงปล่อยพันธุ์ปลาลงในแม่น้ำเพื่อเพิ่มผลผลิต โดยส่งเสริมให้มีการเลี้ยงปลาในกะชัง

แม่น้ำท่าจีนตอนบนตั้งแต่อำเภอดำรงวิทยารัษฎานุประดิษฐ์ จังหวัดชัยนาทถึงอำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ส่วนแม่น้ำท่าจีน ตอนกลางตั้งแต่อำเภอมะนังจังหวัดสุพรรณบุรี ลงมาถึงอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม คุณภาพน้ำเสื่อมโทรม และแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง จากอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ถึงปากแม่น้ำจีนคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก

การทำประมงในแม่น้ำมีแนวโน้มลดลง มีการขยายตัวของชุมชน พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม บริเวณสองฟากฝั่งแม่น้ำ มีการพัฒนารูปแบบการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร และปศุสัตว์เชิงพาณิชย์ มีความต้องการใช้น้ำสูงเนื่องจากการเพิ่มจำนวนโรงงาน อุตสาหกรรม มลพิษทางน้ำเนื่องจากการปนเปื้อนของสารพิษที่มีสารฆ่าแมลงทำให้ปริมาณปลาในแม่น้ำลดลงอย่างมาก

ปลาแขยงอีกร

กุ้งก้ามกราม

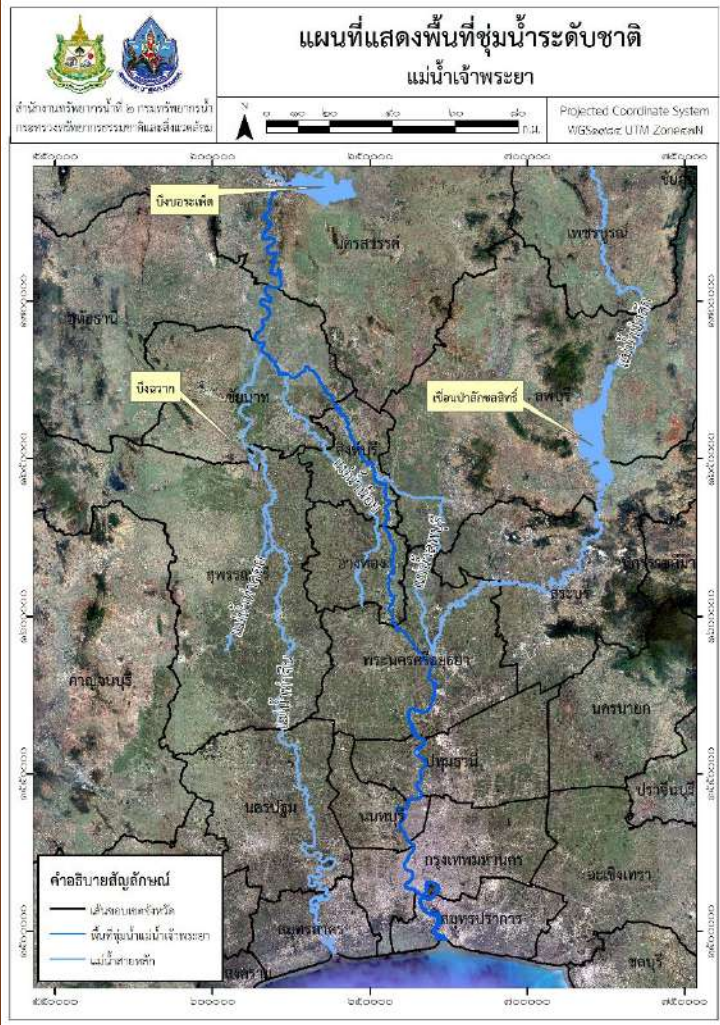
ผักตบชวา

ปลาน้ำเงิน

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำเจ้าพระยา

ที่ตั้งและพื้นที่

- จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดชัยนาท
จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี
จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรปราการ
- ความยาวประมาณ 380 กิโลเมตร
  - ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
14.718472 และ 100.438194
  - ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
0 - 20 เมตร

ประเภท

แม่น้ำ

ระวาง

5036 I ,5037 I ,II ,5038 I ,II ,
5039 II ,IV, 5040 III ,5036 III ,IV ,
5037 IV

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นแม่น้ำสายสำคัญที่สุดของประเทศไทย มีต้นกำเนิดจากทิวเขาถนนธงชัย และทิวเขาผีปันน้ำ เกิดจากการรวมตัวกันของแม่น้ำ ปิง วัง ยม และน่าน ไหลมาที่อำเภอปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อไหลต่อมาในเขตภาคกลาง ยังมีแม่น้ำสะแกกรัง แม่น้ำป่าสัก ไหลมาบรรจบ จากแม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มต้นที่จังหวัดนครสวรรค์ ไหลมาถึงยังจังหวัดชัยนาทผ่านที่ราบเจ้าพระยาตอนล่างโดยแยกเป็นทางน้ำสายหลัก 2 สาย คือ แม่น้ำน้อยมีความยาว 135 กิโลเมตร และแม่น้ำลพบุรี มีความยาว 87 กิโลเมตร แล้วไหลมาบรรจบกันก่อน ไหลลงสู่อ่าวไทยที่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดสมุทรปราการ ตลอดสาย แม่น้ำมีความยาว รวมประมาณ 380 กิโลเมตร มีพื้นที่ลุ่มน้ำประมาณ 20,125 ตารางกิโลเมตร (12,578,125 ไร่)

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำเจ้าพระยา

สถานภาพทางชีวภาพ

พบปลาในแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสาขาน้อย 329 ชนิด

ชนิดที่สูญพันธุ์ไปแล้ว (extinct) จากแม่น้ำเจ้าพระยาได้แก่ ปลาสายยูหรือปลาหวิเกศ (*Platytrapius siamensis*) ปลาเสือดอลายใหญ่ (*Coius microlepis*) และปลาหางเหี้ยวหรือปลาหางไหม้ (*Balantiocheilus melanopterus*)

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ ปลาหมออารีย์ (*Botia sidthimunki*) ปลากระโท (*Catlocarpio siamensis*) ปลากะทือหรือปลากระต่าย (*Cyclocheilichthys heteronema*) ปลาเนื้ออ่อนหรือปลาปึกไก่หนวดยาว (*Kryptopterus limpok*) ปลาตาบลาวหรือปลาท้องพลูหรือปลาฝักพริ้ว (*Macrochirichthys macrochirus*) ปลาบู่รำไพ (*Mugilogolius rambaiae*) ปลาหนวดแมว (*Ompok eugeneiatus*) ปลาเทพา (*Pangasius sanitwongsie*) ปลาเค้ดำ (*Wallago leerii*) ปลาข้างควาดิตหินหรือปลาแค้ (*Oreoglanis siamensis*) ซึ่งเป็นชนิดเฉพาะถิ่น (endemic) ด้วย

ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ ปลาตุ๊กต๋าน (*Clarias batrachus*) ปลากระเบนราหูหรือปลากระเบนเจ้าพระยา (*Himantura chaophraya*) ปลาน้ำเงิน (*Kryptopterus apogon*) ปลายี่สกหรือปลายี่สกทองหรือปลาอิน (*Probarbus jullieni*) ชนิดที่พบบ่อย ได้แก่ ปลาสร้อยขาว (*Henicorhynchus siamensis*) ปลาตะโกก (*Cyclocheilichthys enoplos*) ปลาตะเพียน (*Puntius sp.*) ปลากรด (*Mystus sp.*) ปลาแขยง (*Bagroides siamensis*) ปลากระมัง (*Puntioplites proctozysron*)

พบสัตว์ที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ในธรรมชาติ ได้แก่ จระเข้แม่น้ำจืด (*Crocodylus siamensis*) พบเป็นครั้งคราวในแม่น้ำเจ้าพระยาและลำน้ำสาขา คาดว่าเป็นจระเข้จากแหล่งเพาะเลี้ยง พบพันธุ์ไม้น้ำน้อยมากเพียง 24 ชนิด ชนิดที่พบบ่อยได้แก่ ผักตบชวา (*Eichornia crassipes*)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นแม่น้ำสายหลักในระบบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นแหล่งน้ำที่หล่อเลี้ยงที่ราบภาคกลางซึ่งมีความกว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์ เป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศมีพื้นที่เพาะปลูกผลิตข้าวได้ประมาณ 1 ใน 3 ของประเทศ ชุมชนสองฟากฝั่งน้ำใช้น้ำเพื่อการอุปโภค การเกษตร อุตสาหกรรม เป็นแหล่งน้ำดิบทำประปา เป็นแหล่งทำการประมง เป็นแหล่งขยายพันธุ์และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ชุมชนมีรายได้เฉลี่ยจากการประมง 88 – 134 บาท ต่อวันเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่สำคัญของภาคกลาง เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าที่สำคัญ นอกจากนี้ ยังเปรียบเสมือนเส้นชีวิตของชาวไทยภาคกลางซึ่งมีความรักความผูกพันกับแม่น้ำสายนี้

เป็นแหล่งตั้งถิ่นฐานชุมชนเก่าแก่ เป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของชาติทั้งในอดีตและปัจจุบันเป็นแหล่งกำเนิดขนบธรรมเนียม ประเพณีขอท้องถิ่น วัฒนธรรมพื้นบ้านมากมาย และมีความสำคัญทางศาสนารวมทั้งเป็นแหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวทางเรือ

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำเจ้าพระยา

การจัดการและการคุกคาม

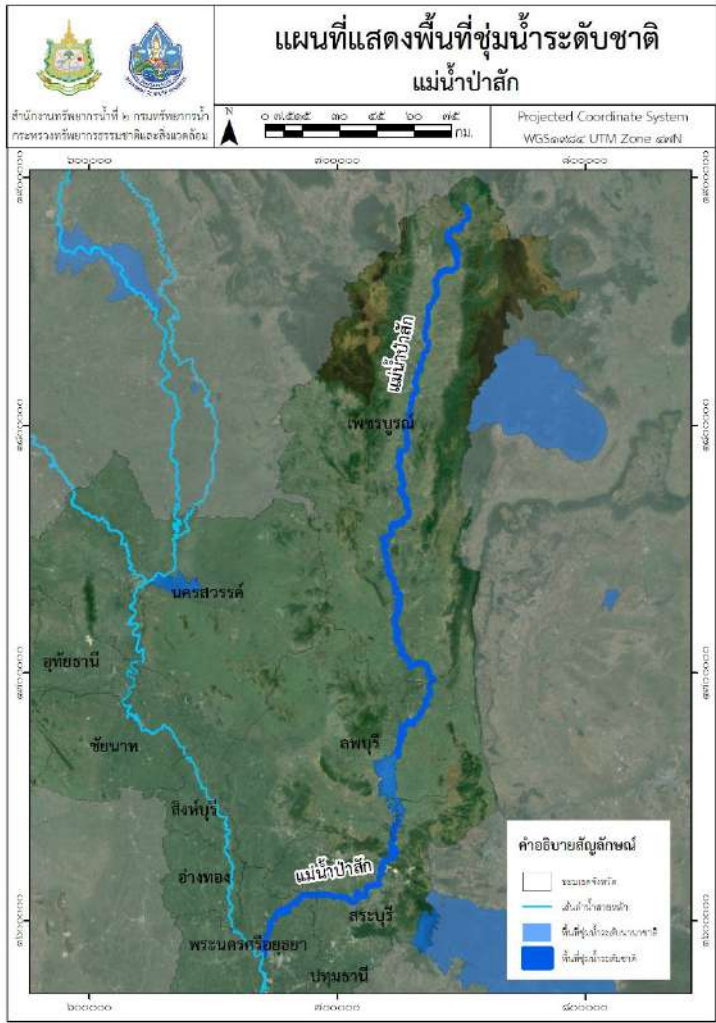
มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดฤดูปลาวางไข่และกำหนดชนิด ขนาด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมง กรมประมงจัดทำโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงน้ำจืดค้นคว้าหาวิธีเพาะพันธุ์ปลาหน้าวัดที่อยู่ริมแม่น้ำ และกรมควบคุมมลพิษวางมาตรการฟื้นฟูแม่น้ำเจ้าพระยาโดยร่วมมือกับภาคเอกชน มีการพัฒนาโครงการชลประทานเจ้าพระยาใหญ่ที่ประกอบด้วยเขื่อนทดน้ำเจ้าพระยาระบบส่งน้ำและระบบระบายน้ำที่ค่อนข้างสมบูรณ์

การทำประมงมีแนวโน้มลดลง เพราะความอุดมสมบูรณ์ ของสัตว์น้ำลดลง คุณภาพน้ำเสื่อมลง การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินสองฝากฝั่งแม่น้ำ โครงการพัฒนาเส้นทาง ถนน ทางรถไฟ เลียบแม่น้ำลำคลอง การสร้างท่าเรือเพื่อการคมนาคม ซึ่งการคมนาคมทางน้ำมีความสำคัญและเป็นที่นิยมมากขึ้น

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน)

ที่ตั้งและพื้นที่

- อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย
จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี
จังหวัดสระบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- ความยาวประมาณ 513 กิโลเมตร
  - ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
14.502611 และ 100.652806
  - ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
20-42 เมตร

ประเภท

แม่น้ำ มีน้ำไหลตลอดปี มีหาดทราย
หาดโคลน ตามแนวตลิ่ง

รวาง

5137 IV, 5138 I, II, 5239 III, IV,
5240 III, IV, 5241 III, IV, 5242 I, III,
5243 II, III 5037 IV

สถานภาพทางกายภาพ

มีต้นกำเนิดจากภูเขาในจังหวัดเลย ไหลผ่านจังหวัดลพบุรี สระบุรี และพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะแคบ
เรียวยาว มีพื้นที่รับน้ำ ประมาณ 14,520 ตารางกิโลเมตร (9,075,000 ไร่) ช่วงฤดูฝน ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้น
มากถึงขอบตลิ่ง ส่วนช่วงฤดูแล้งจะมีปริมาณน้ำทำน้อย

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน)

สถานภาพทางชีวภาพ

สังคมพืชริมน้ำและบริเวณที่เป็นหาดโคลน หาดทราย ริมตลิ่ง มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์ป่ามากที่สุด เพราะเป็นบริเวณแหล่งน้ำถาวรของสัตว์ป่า ในพื้นที่ปกคลุมด้วย ต้นไม้ สัตว์ป่า และนกนานาชนิดใช้เป็นแหล่งหลบซ่อนตัวหาอาหาร

ตามแนวตลิ่งซึ่งถูกน้ำเซาะดินพังลง เป็นแหล่งสร้างรัง วางไข่ของนกที่ขุดโพรงดินสร้างรัง ได้แก่ นกจาบคาเล็ก (*Merops orientalis*) นกจาบคาหัวสีส้ม (*M. leschenaulti*)

พบปลาอย่างน้อย 53 ชนิด ในปี พ.ศ. 2537 ชนิดที่อยู่ใน สถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) ได้แก่ ปลาข้าวเม่า หรือปลาหัวตะกั่ว (*Chela caeruleostigmata*) ปลาที่น่าสนใจ ได้แก่ ปลาจิ้มฟันจระเข้ยักษ์ (*Microphis boaja*) ชนิดที่พบมาก ได้แก่ ปลาชี่ยอก (*Mystacoleucus marginatus*) และปลาเข็ม (*Dermogenys pusillus*) ปลาที่เคยมีในอดีต แต่ไม่พบในปัจจุบัน ได้แก่ ปลาทราย (*Chitala ornata*) ปลาสะตือ (*C. lopis*) ปลาเสือดอ (*Coius microlepis*) ปลาแค้ (*Bagarius spp.*) ปลาตะพาก (*Hypsibarbus wetmorei*) ปลาชะโด (*Channa micropeltes*) ปลานวลจันทร์น้ำจืด (*Cirrhinus microlepis*) ปลารานูน้ำจืด (*Himantura chaophraya*) ปลาหางเปื้อน (*Belodontichthys dinema*) ปลาปักเป้า (*Tetraodon spp.*)

สัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่สำคัญ ได้แก่ ตะพาบน้ำธรรมดา (*Trionyx cartilagineus*) เขียดหลังเขียว (*Rana erythraea*) เขียดหนอง (*R. limnocharis*) อึ่งหลังลาย (*Microhyla ornata*) อึ่งอ่างบ้าน (*Kaloula pulchra*)

พบพันธุ์พืชอย่างน้อย 27 ชนิด เป็นพืชใต้น้ำ 5 ชนิด และพืชไหล่พื้นน้ำ 22 ชนิด ชนิดที่พบมากบริเวณขอบตลิ่ง ได้แก่ เอื้องเพ็ช้ดำ (*Polygonum tomentosum*) เทา (*Spirogyra spp.*) บัวสาย (*Nymphaea lotus*)

ชนิดที่พบบริเวณติดชายน้ำ ได้แก่ ไคร้หน้า (*Homonoia riparia*) กุ่มน้ำ (*Crateva adansonii*) มะเดื่อ (*Ficus spp.*) หว้า (*Eugenia cuminia*) ไทร (*Ficus spp.*) บริเวณริมลำน้ำมีพุ่มไม้พุ่มเล็กๆ และพันธุ์ไม้ล้มลุก ได้แก่ ไมยราบยักษ์ (*Mimosa pigra*) โสนหางไก่ (*Aeschynomene indica*) ซึ่งเป็นพืช ที่ทนทานต่อสภาพถูกน้ำท่วมได้ดีในช่วงฤดูฝน

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

แม่น้ำป่าสัก (ตอนบน)

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

มีการทำประมงในแม่น้ำ เครื่องมือที่ชาวประมงนิยมใช้ได้แก่ อวน พายช้อน ข่าย เบ็ดราว แห เบ็ดตรง ลอบนอน ลันปลาไหล ลอบยื่น เพื่อกรร้อมลอบ นอกจากนี้ยังมีการใช้น้ำจากแม่น้ำ เพื่อการเกษตร การประปา และอุตสาหกรรม และมีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่บ้าง เป็นแม่น้ำสายหลักในระบบลุ่มน้ำป่าสัก เป็นแหล่งทำการประมง เป็นแหล่งน้ำชุมชน เป็นเส้นทางคมนาคม เป็นแหล่งนันทนาการท่องเที่ยว แม่น้ำป่าสักมีความผูกพันกับชีวิตชาวประมงที่ตั้งถิ่นฐานในชุมชน ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีของท้องถิ่นและวัฒนธรรมพื้นบ้าน มากมาย รวมถึงมีศักยภาพเหมาะสมสำหรับการศึกษาด้านการอนุรักษ์ระบบนิเวศแม่น้ำ

ปลาจิ้มฟันจระเข้ยักษ์

ปลาชื่อยอก

ตะพานน้ำธรรมดา

เขียดหลังเขียว

กุ่มน้ำ

การจัดการและการคุกคาม

มีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องกำหนดฤดูปลามีไข่และกำหนดชนิด ขนาด และวิธีใช้เครื่องมือทำการประมง เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2507 กรมประมงปล่อยพันธุ์ปลา เพื่อเพิ่มผลผลิต มีโครงการอนุรักษ์ปลาหน้าวัด ที่อยู่ริมแม่น้ำ

มีโครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักโดยการสร้าง เขื่อนที่บ้านแก่งเสือเต้น ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี อ่างเก็บน้ำมี พื้นที่ผิวน้ำที่ระดับเก็บกักปกติ 148.75 ตาราง กิโลเมตร (92,968.75 ไร่) อยู่ในเขตอำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าหลวง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี และในเขตอำเภอวังม่วง จังหวัดสระบุรี เพื่อใช้ในการเกษตร 267.2 ตาราง กิโลเมตร (167,000 ไร่) เพื่ออุปโภคบริโภค 5.5 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เพื่อการอุตสาหกรรม 16.1 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี

มีการใช้ระเบิด ไฟฟ้า ยาเบื่อ จับสัตว์น้ำ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของปลาลดน้อยลง มีการทำการประมงบ่อยครั้งมากขึ้น มีแนวโน้มการปนเปื้อนของโลหะหนักในสัตว์น้ำ โดยเฉพาะสัตว์น้ำที่หากินตามพื้นน้ำบริเวณโรงงานอุตสาหกรรม ปุ๋ยส่วนเกินและสารเคมีปราบศัตรูพืชจากภาคเกษตรกรรม ถูกชะล้างลงแม่น้ำ

โดยทั่วไปคุณภาพน้ำของแม่น้ำป่าสักอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ถึงค่อนข้างดี ใช้เพื่ออุปโภคบริโภคและทำเกษตรกรรมได้ ในส่วนที่คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด จะอยู่ในช่วงที่แม่น้ำไหลผ่านชุมชนและโรงงานอุตสาหกรรม

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก

ที่ตั้งและพื้นที่

ตั้งอยู่ที่หมู่ 3 และ 9 เทศบาลตำบลเดิมบาง
มีพื้นที่ครอบคลุม 4 ตำบล คือ ตำบลปากน้ำ
ตำบลหัวเขา อำเภอเดิมบางนางบวช
จังหวัดสุพรรณบุรี
และตำบลบ้านเข็ญ อำเภอหันคา
จังหวัดชัยนาท

- เนื้อที่ 3.2 ตารางกิโลเมตร (2,700 ไร่)
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
14.905472 และ 100.056639
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
0-20 เมตร

ประเภท

หนองน้ำตื้นเขินมีพีชีน้ำ

ระวาง

4938 I, 5038 IV, 5039 MII

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นหนองน้ำธรรมชาติลักษณะดินเป็นดินเหนียว ความกว้าง 650 เมตร ความยาว 6.5 กิโลเมตร และความลึกเฉลี่ย 1-3 เมตร มีทางรับน้ำจากคลองธรรมชาติ คือ คลองบ้านเข็ญ คลองบางลี่และคลองชลประทานที่มีการขุดมาเชื่อมกับหนองน้ำและรับน้ำฝนรวมทั้งรับน้ำที่ระบายจากทุ่งนา มีคลองระบายน้ำออกเชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีน พื้นที่โดยรอบเป็นป่าปลูก

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก

สถานภาพทางชีวภาพ

ในอดีตเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกน้ำมากกว่า 100,000 ตัว มีข้อมูลการสำรวจพบนกอย่างน้อย 57 ชนิด มีทั้งนกประจำถิ่น และนกอพยพตามฤดูกาล ได้แก่ เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*) เป็ดลาย (*Anas querquedula*) เป็ดคับแค (*Nettapus coromandelianus*) อพยพมาอาศัยอยู่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนพฤษภาคมนับแสนตัว ปี พ.ศ. 2533 มีรายงานว่าพบนกเป็ดน้ำอพยพมาอยู่ 13,998 ตัว และเพิ่มขึ้นเป็น 26,740 ตัว ในปี พ.ศ. 2535 นอกจากนี้ยังพบนกอีโก้ง (*Porphyrio porphyria*) นกอีล้า (*Gallinula chloropus*) นกอีแจว (*Herophasiames chirugrs*) นกกวัก (*Amaurornis phoenicures*) (*Galticrexcinerea*) นกเขาไฟ (*Streptopelia tranquebarica*) นกปากห่าง (*Anasiosmus oscians*) นกพงชนิดต่างๆ และนกเดินท่อน้ำ ปัจจุบันบึงฉวากถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพไปจำนวนชนิดและจำนวนนกลดน้อยลง

ในอดีตบึงฉวากอุดมด้วยสัตว์น้ำนานาชนิด โดยเฉพาะปลาเคยมีผู้พบปลาขนาดใหญ่ ได้แก่ ปลากระโห้ (*Catocarpio siamensis*) มีน้ำหนักตัว 50-100 กิโลกรัม และปลาอีกหลายชนิดซึ่งมีขนาดใหญ่กว่าซึ่งพบน้อยมาก ในเดือนมกราคม พ.ศ.2537 พบปลา 32 ชนิด ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (*vulnerable*) คือ ปลาจืด (*Heteropneustes fossilis*) ปลาที่พบมาก ได้แก่ ปลาช่อน (*Channa striatus*) ปลาสลิด (*Tichogaster pectoralis*) ปลาหมอไทย (*Anabas testudineus*) ปลาชะโด (*Channa micropeltes*) ปลาชุกชุก (*Clarias macrocephalus*) ปลาไหล (*Monopterus albus*) ปลาสาวย (*Pangasius suchi*)

พบพันธุ์พืชน้ำ 23 ชนิด มีพืชลอยน้ำ ได้แก่ ผักตบชวา (*Eichomia crassipes*) จอก (*Pistia stratiotes*) แหน (*Lemnatisulca*) ผักบัว (*Ipomoea aquatica*) และพืชใต้น้ำได้แก่ บัวแดง (*Nymphaea lotus*) บัวหลวง (*Nelumbonucifera*) สาหร่ายชนิดต่างๆ หญ้าชนิดต่างๆ ริมบึงมีตอ้อ (*Arundo donax*) บอน (*Colocasia antiquorum*) หนาแน่นบริเวณป่าปลูกมี หว่า ตะขบ มะขามเทศ สะเดา

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

ในอดีตบึงฉวากมีน้ำเป็นทรัพยากรซึ่งสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ชุมชนถือเป็นบึงศักดิ์สิทธิ์ที่ทุกคนต้องเคารพและทะนุถนอมและเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าทางธรรมชาติวิทยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อน มีนกนานาชนิด มีบัวแดงบานยามเช้า ซึ่งเป็นทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามหาดูได้ยากยิ่ง เป็นแหล่งอาหารแหล่งประกอบอาชีพเสริมของชุมชนในท้องถิ่น มีพืชผักต่างๆ ที่เก็บมาเป็นอาหารและขายได้มีพืชหลายชนิดเป็นวัตถุดิบแปรรูปจำหน่ายได้

การจัดการและการคุกคาม

ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่าในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 100 ตอนที่ 48 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2526

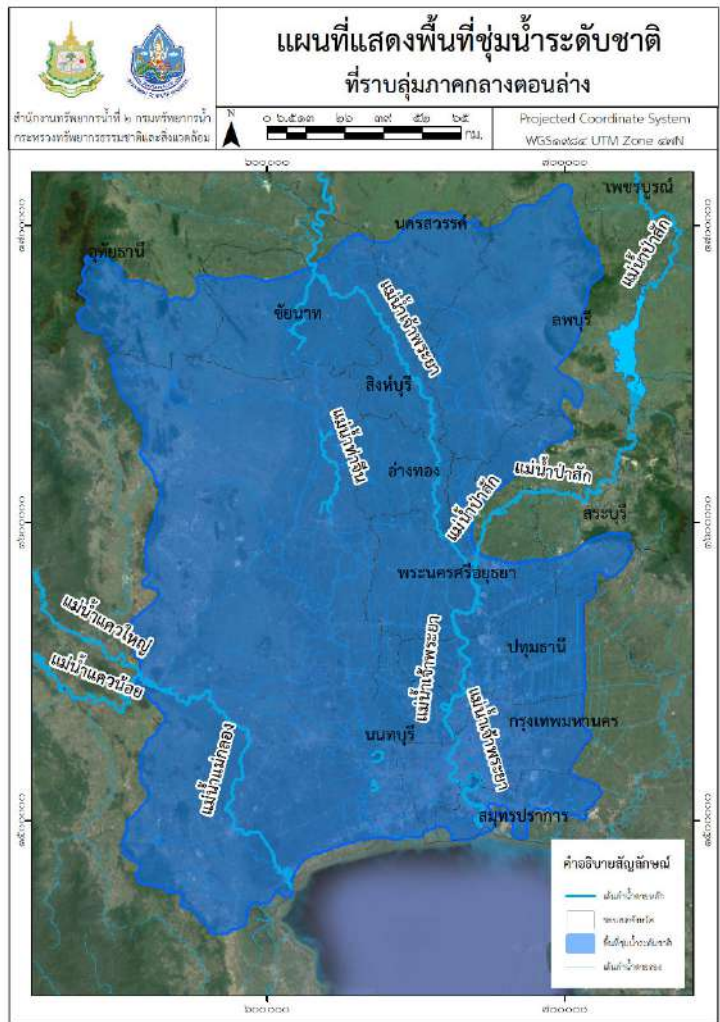
ในปี พ.ศ. 2538 จังหวัดสุพรรณบุรีและกรมชลประทานดำเนินโครงการพัฒนาและขุดลอกบึงฉวาก โดยจัดทำเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฉลองสิริราชสมบัติครบรอบ 50 ปี เพื่อให้เป็นที่รองรับน้ำในฤดูฝนและเป็นที่พักอาศัยของนกน้ำชนิดต่างๆ และพัฒนาเป็นสวนสาธารณะ โดยเป็นโครงการต่อเนื่องถึงปี พ.ศ. 2540 ทำให้นกอพยพเคลื่อนย้ายออกไปอาศัยในบริเวณอื่น

นกบางชนิดกินเมล็ดข้าวที่ หวานใหม่และเหยียบย่ำต้นข้าวอ่อน ทำให้ถูกกล้าทำร้ายมีการใช้สารเคมีสารพิษในการทำนาข้าวและเกษตรกรรมรอบบึง เป็นการทำลายระบบนิเวศของบึง การพัฒนาขุดลอกบึงและการถมดินริมบึงและการระบายน้ำออกจนบึงแห้ง ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพธรรมชาติของบึง

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง

ที่ตั้งและพื้นที่

ตั้งอยู่ทางตอนกลางของประเทศไทย
ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 16 จังหวัด คือ
กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรสงคราม
สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม
นครนายก สระบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี
สุพรรณบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี ชัยนาท
พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง

- เนื้อที่ 19,000 ตารางกิโลเมตร
(11,875,000 ไร่)
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์
14.505194 และ 100.434306
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
0-20 เมตร

ประเภท

แม่น้ำลำคลอง ที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง
หนองน้ำ บึง ที่ลุ่มน้ำขัง นาข้าว

ระวาง

4935 I, II, 4936 I, II, 4937 I, II, 4938 I, II, 5035 I, II, III, IV, 5036 I, II, III, IV, 5037 I, II, III, IV,
5038 I, II, III, IV, 5135 I, II, III, IV, 5136 I, II, III, IV, 5137 I, II, III, IV, 5138 I, II, III, IV, 5235 III, IV,
5236 III, IV, 5237 III, IV, 5238 III, IV

สถานภาพทางกายภาพ

ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง มีแนวเขตจากอ่าวไทยขึ้นไปตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงจังหวัดชัยนาท ครอบคลุมพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สมุทรปราการ นครปฐม นครนายก สระบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี สุพรรณบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา และอ่างทอง มีสภาพเป็นพื้นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ มีบึงขนาดเล็ก และหนองน้ำกระจายอยู่ทั่วไป มีหนองน้ำ ป่าละเมาะ แม่น้ำลำคลอง สวนไร่นาทั้งนาข้าว นาบัว นากบ บ่อปลา รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรม ชลประทานและสวนผลไม้ พื้นที่นี้อยู่ในเขตอิทธิพลลมมรสุมเขตร้อน ได้รับน้ำและตะกอนจากแม่น้ำสายหลัก 4 สาย คือ แม่น้ำแม่กลอง ท่าจีน เจ้าพระยา และบางปะกง

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง

สถานภาพทางชีวภาพ

เป็นที่ราบลุ่มขนาดใหญ่ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยพักพิง หาอาหาร สร้างรังวางไข่ ขยายพันธุ์ของนกนานาชนิด และจำนวนมาก นกที่พบเห็นมีทั้งนกรประจำถิ่นและนกอพยพย้ายถิ่น พื้นที่สำคัญที่พบนก ได้แก่

กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ทุ่งบางเขน คลองลาดกระบัง บึงน้ำลาดกระบัง สองข้างทางกรุงเทพมหานคร-อยุธยา สองข้างทางถนนสายเอเชีย กิโลเมตร 74-80 บนถนนสายอยุธยา-อ่างทอง กิโลเมตร 27 และ 39

จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ บึงฉวาก เนื้อที่ 3.2 ตารางกิโลเมตร (2,000 ไร่) บ้านป่าบก-ลุงจอม (หน่วยอนุรักษ์นกท่าเสด็จ อำเภอเมือง) เนื้อที่ 0.0096 ตารางกิโลเมตร (6 ไร่) แยกบางปลาหมอ เส้นทางสายบางบัวทอง -สุพรรณบุรี เส้นทางถนนสุพรรณ-ท่าเสด็จ เส้นทางบึงฉวาก-อำเภอเดิมบางนางบวช

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ วัดขนอนใต้ (อำเภอบางปะอิน) เส้นทางวงแหวนรอบนอกบางปะอิน บางบัวทอง ทางหลวงสาย 37 วัดตาลเอน (อำเภอบางปะหัน) วัดจันทาราม (อำเภอบางบาล) วัดคานหาม (ตำบลคานหาม อำเภออุทัย) สวนสมเด็จพระเจ้ากุศล (ตำบลคูสลอด อำเภอลาดบัวหลวง)

จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ วัดจันทาราม (หมู่ 6 ตำบลโคกพุทรา อำเภอโพธิ์ทอง)

จังหวัดสระบุรี ได้แก่ วัดเกาะลอย (อำเภอหนองแค) บ้านลุงตุ้ม (อำเภอหนองแค)

จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ วัดท่าซุง วัดลำหามาเมฆ (อำเภอลาดหลุมแก้ว) วัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราม เนื้อที่ 0.1184 ตารางกิโลเมตร (74 ไร่) ทุ่งรังสิต บ้านสามโคก เส้นทางสายบางบัวทอง-สุพรรณบุรี คลองรังสิตวังตะไคร้

จังหวัดนครปฐม ได้แก่ วัดสโมสร (อำเภอบางเลน) บึงน้ำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ วัดโพธิ์ (อำเภอบางคล้า)

จังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ วัดราษฎร์ศรัทธากระยาราม เนื้อที่ 0.0752 ตารางกิโลเมตร (47 ไร่)

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง

สถานภาพทางชีวภาพ

โดยภาพรวมที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง จัดว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนกในประเทศไทย เป็นแหล่งที่มีนกน้ำมาพักพิงและขยายพันธุ์ รวมกันอยู่เป็นจำนวนมากมีพื้นที่สำคัญเล็กๆ หลายแห่ง กระจายกันอยู่ทั่วไปในที่ราบลุ่มผืนนี้ แม้จะไม่ใช่พื้นที่ธรรมชาติต่อเนื่องกันเป็นผืนใหญ่แต่หลายๆ แห่ง เหล่านั้นเป็นที่พักพิงของนกจำนวนมากกว่า 20,000 ตัว และเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของนกที่อยู่ในสถานภาพ วิกฤตคุกคามของโลก (globally threatened) ได้แก่ นกตะกราม (*Leptoptilos dubius*) นกตะกรุม (*L. javanicus*) นกกระทุง(*Pelecanus philippensis*) เป็ดดำหัวดำ (*Aythya baeri*) นกอินทรีปีกลาย (*Aquila clanga*) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ของประเทศไทย ได้แก่ นกตะกราม นกตะกรุม นกกระทุง นกอ้ายจ้าว (*Anhinga melanogaster*) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) อีกหลายชนิด ได้แก่ นกระสานวล (*Ardea cinerea*) นกกระสาแดง (*A. purpurea*) นกกาบัว (*Mycteria leucocephala*) นกช้อนหอยขาว (*Threskiornis melanocephalus*) นกอินทรีปีกลาย เหยี่ยวดำ (*Milvus migrans*) ชนิดที่อยู่ในสถานภาพมีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) อีกหลายชนิด ได้แก่ เป็ดดำหัวดำ เป็ดหน้าเหลือง หรือเป็ดใบคาล (*Anas formosa*) นกกาหน้าปากยาว (*Phalacrocorax fuscicollis*) และนกกระแตหาด (*Vanellus duvaucelii*) ปัจจุบันชนิดที่สูญพันธุ์ในธรรมชาติ (extinct in the wild) คือ นกกระเรียน สายพันธุ์ไทย (*Grus antigone sharpii*) ซึ่งกินหน่อและรากของพืชน้ำ เมล็ดข้าวเปลือก หอย กุ้ง ปลา กบ เขียด สัตว์เลื้อยคลานขนาดเล็ก แมลงขนาดใหญ่ สร้างรังตามทุ่งหญ้าที่มีน้ำขัง ทุ่งนา และทุ่งหญ้า จับคู่แบบ ผัวเดียวเมียเดียว เคยพบในทุ่งนาภาคกลาง และมีรายงานการพบครั้งสุดท้ายปี พ.ศ. 2508 ปัจจุบัน สูญพันธุ์ไปแล้วในธรรมชาติเพราะถูกล่า ถิ่นที่อยู่อาศัยและแหล่งสร้างรังถูกทำลาย

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นที่ตั้งถิ่นฐานเก่าแก่ของชุมชนหลายเชื้อชาติ มีความสำคัญทางโบราณคดี โดยมีการพบหลักฐานชุมชนโบราณที่แสดงว่าเป็นเมืองท่าสำคัญ เป็นแหล่งน้ำ แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญ แหล่งการทำประมงน้ำจืด เลี้ยงสัตว์ เส้นทางคมนาคม แหล่งนันทนาการ และมีระบบชลประทานที่สมบูรณ์ที่สุดของประเทศ นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจอย่างมาก รวมทั้งยังมีบทบาทในการอำนวยน้ำให้แก่ชั้นน้ำใต้ดิน ป้องกันน้ำท่วม การตกและเก็บกักตะกอน การเก็บกักธาตุอาหาร การกรองสารพิษของเสีย ทำให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยและแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ของชุมชน

การจัดการและการคุกคาม

ส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่เอกชนมีกรรมสิทธิ์ครอบครอง ยกเว้นลำน้ำ หนองน้ำใหญ่ๆ ซึ่งเป็นที่สาธารณะ ประโยชน์มีเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดราษฎร์ศรัทธากระยาราม จังหวัดสมุทรสาคร เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราราม จังหวัดปทุมธานี และเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก จังหวัดสุพรรณบุรี-จังหวัดชัยนาท นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ของเอกชนซึ่งเจ้าของที่ดิน เป็นนักอนุรักษ์ ให้ความสำคัญคุ้มครองพื้นที่และสัตว์ต่างๆ เช่น โครงการสวนนกน้ำธรรมชาติลาดกระบัง โดยสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย สมาคมนกเดนมาร์ค และนิคมอุตสาหกรรมกรุงเทพมหานคร

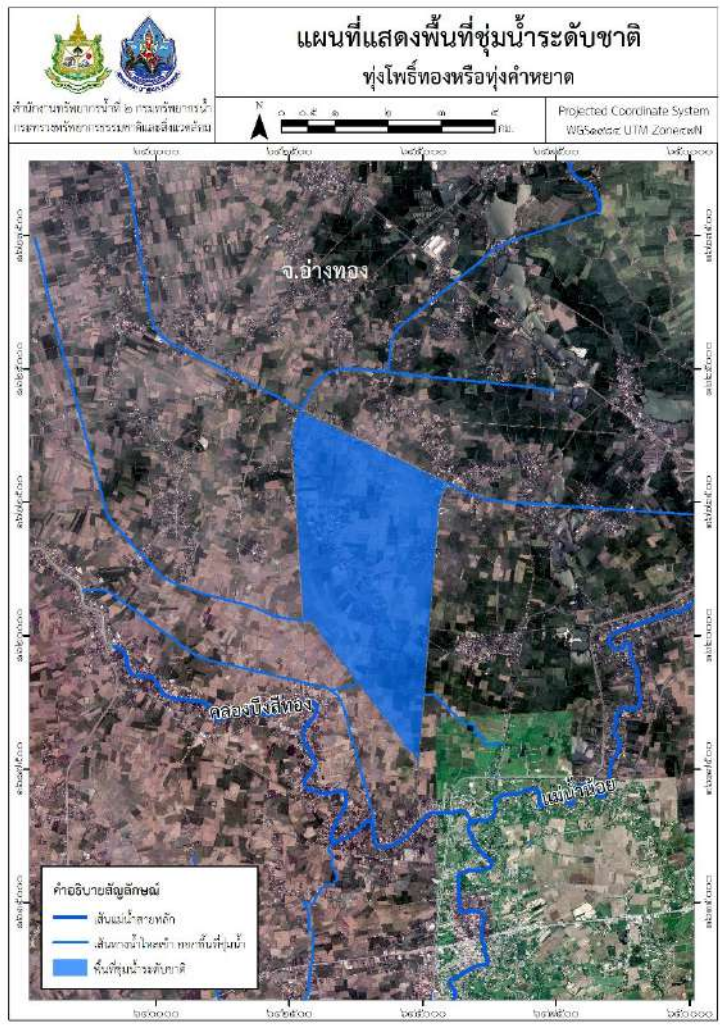
ถูกแปรสภาพจากธรรมชาติอย่างรวดเร็ว กลายเป็นชุมชนที่อยู่อาศัย สถาบันการศึกษา ย่านอุตสาหกรรม การก่อสร้าง และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน จากการทำนาข้าว นาบัว เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเชิงพาณิชย์ มีการใช้สารเคมีทางการเกษตร ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำและสิ่งมีชีวิตนานาชนิด มีโครงการพัฒนาพื้นที่โดยใช้เครื่องจักรกลขนาดใหญ่ มีการขุดบ่อเพื่อกักเก็บน้ำและรองรับน้ำในฤดูฝน ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง

ยังคงมีการหาปลาด้วยเครื่องมือที่ผิดกฎหมาย การเปลี่ยนพื้นที่ชุ่มน้ำให้กลายเป็นบ้านจัดสรร ศูนย์การค้า โรงงานอุตสาหกรรม การพัฒนาหนองบึงด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมและการระบายน้ำออกจากหนองบึงบางแห่งจนหมด เป็นการทำลายพื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของนกและแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์นานาชนิด

การศึกษาสถานภาพ พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด

ที่ตั้งและพื้นที่

อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง

- เนื้อที่ 8.16 ตารางกิโลเมตร (5,100 ไร่)
- ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ 14.655861 และ 100.336444
- ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย 2.7 เมตร

ประเภท

ทุ่งที่ราบน้ำท่วมตามธรรมชาติในหน้าน้ำ

ระวาง

5038 II

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นพื้นที่ราบท่วมตื้นน้ำท่วมถึงอยู่ใกล้แม่น้ำน้อย ด้านหนึ่งของทุ่งมีลำคลองเล็กๆ ติดต่อกับแม่น้ำน้อย ในฤดูน้ำหลากจะมีน้ำท่วมขังพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง กลายเป็นทุ่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีระดับน้ำสูง 6-7 เมตร ชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบประกอบอาชีพทำนาเป็นหลักในช่วงหลังฤดูน้ำหลาก มีการเลี้ยงสัตว์ ทำการประมง เพื่อยังชีพ บริโภคและแปรรูปเก็บไว้ การเก็บพืชผักเพื่อบริโภค และล่าสัตว์ในท้องทุ่งเป็นอาหารตามฤดูกาล

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด

สถานภาพทางชีวภาพ

เป็นทุ่งธรรมชาติผสมทุ่งนาที่ยังคงความสมบูรณ์ตามธรรมชาติอยู่มาก พบเห็นนกเป็นจำนวนมาก ในวงศ์นกกาน้ำ (Cormorants) วงศ์นกยาง (Hérons) วงศ์นกกระสา (Storks) วงศ์นกเป็ดน้ำ (Ducks and Geese) วงศ์นกอัญชัญ (Rails) วงศ์นกโพระดก (Asian Barbets) วงศ์นกกระจอน (Sparrows) วงศ์นกกระจาบ (Weavers) เป็นต้น เช่น นกยางควาย (*Bubulcus ibis*) นกยางเปีย (*Egretta garzetta*) นกยางกรอกพันธุ์ชวา (*Ardeola speciosa*) นกยางไฟธรรมดา (*Ixobrychus cinnamorneus*) นกยางไฟหัวดำ (*I. sinensis*) นกแขวก (*Nycticorax nycticorax*) นกปากห่าง (*Anastomus oscitans*) นกกิ้งโครงคอดำ (*Sturnus nigricollis*) นกเอี้ยงสาริกา (*Acridotheres tristis*) นกกระเต็นน้อยธรรมดา (*Alcedo anhis*) นกกระเต็นอกขาว (*Halcyon smyrnensis*) นกช้อนหอยขาว (*Threskiornis melanocephala*) นกนางแอ่นบ้าน (*Hirunda rustica*) เหยี่ยวขาว (*Elanus caeruleus*) นกกระแตแต้แว้ด (*Vanellus indicus*) นกกระรางหัวขวาน (*Upupa epops*) นกแซงแซวหางปลา (*Dicrurus macrocercus*) นกกระสาขาว (*Ardea cinerea*) นกกาน้ำเล็ก (*Phalacrocorax niger*) นกเอี้ยงหงอน (*Acridotheres javanicus*) นกเขา (*Streptopelia chinensis*) นกพิราบป่า (*Columba livia*) นกแสก (*Tyto alba*) นกฮูก (*Otus lempiji*) เป็ดแดง (*Dendrocygna javanica*) เป็ดคับแค (*Nettion coromandelianus*) นกกวัก (*Amaurornis phoenicurus*) นกอีลุ่ม (*Gallinula cinerea*) นกอีล้า (*Gallinula chloropus*) นกเต้าตีน (*Actitis hypoleucos*) นกกระปูดใหญ่ (*Centropus sinensis*) นกกระปูดเล็ก (*C. bengalensis*) นกตะขาบทุ่ง (*Coracias benghalensis*)

พบปลานานาชนิด เช่น ปลาช่อน (*Channa striatus*) ปลาชะโด (*C. micropetes*) ปลากา (*Morulus chrysophekadion*) ปลาสวาย (*Pangasianodon hypophthalmus*) ปลาตะเพียน (*Barbodes sp.*) ปลาตะโกก (*Cyclocheilichthys enoplos*) ปลากระแหทอง (*Barbodes schwanenfeldi*) ปลาหมอไทย (*Anabastetus*) ปลารากกล้วย (*Acanthopsis choirorhynchus*) ปลากทราย (*Chitala ornata*) ปลาแขยงหนู (*Mystus rhegma*) ปลากด (*Hemibagrus sp.*) ปลาคูก (*Clarias batrachus*) ปลานิล (*Oreochromis niloticus*) ปลาไน (*Cyprinus carpio*) ปลาสลิด (*Trichogaster pectoralis*) ปลาแขยง (*Mystus sp.*) ปลาแก้มขี้ *Systemusorphoides*) ปลากระดี่ (*Trichogaster tricopterus*) ปลาเข็ม (*Dermogenys siamensis*) ปลาสร้อย (*Henicorhynchus sp.*) ปลาชีวาทางแดง (*Rasbora borapetensis*) ปลานู (*Glossogobius sp.*) ปลากัดไทย (*Betta splendens*) ปลาหลด (*Macrogathus siamensis*) ปลากระทิง (*Mastacembelus armatus*) ปลาเทโพ (*Pangasius arnaudii*) ปลาไหล (*Monopterus albus*) ปลาซ่า ปลาหมอแก้ว ปลาแฉลบ และพบกิ้ง ปู หอย สัตว์เล็กสัตว์น้อยมากมาย พบแมลงบนผิวน้ำและ

งูชนิดต่างๆ

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด

สถานภาพทางชีวภาพ

พันธุ์พืชท้องถิ่นในทุ่ง ทั้งพันธุ์พืชน้ำ พืชชายน้ำ และไวยืนต้น ได้แก่ ผักเป็ด (*Alternanthera sessilis*) ผักปราบ (*Commelina* spp.) ผักตบไทย (*Monochoria hastata*) ตับเต่า (*Porana bialata*) ผักกะโหลก (*Limnophila rugosa*) บัวเพื่อน (*Nymphaea lotus*) สันตะวา (*Otelia alismoides*) กิ่งปลา (*Bridelia affinis*) สลัดน้ำ (*Ficus helerophylla*) ผักอีหรงหรือกระพังโหมหรือคูดหมูคูดหมา เสัง (*Corchorus capsularis*) ขี้ตะไคร่น้ำหรือเทา (*Spyrogyra* spp.) สาหร่ายข้าวเหนียว (*Utricularia aurea*) แพงพวย (*Jussiaea repens*) ผักบั้ง (*Ipomoea aquatica*) ต้อยตั้งน้ำ (*Hygrophila erecta*) ต้อยตั้งบก (*Ruellia tuberosa*) ลิ่นงูเห่า (*Blepharismaderaspattersis*) ผักเบี้ย (*Trianthema decandra*) หญ้าปล้องข้าวนก (*Digiaria adscendens*) หญ้าแฉม (*Eragrostis nutans*) กกขนาก (*Cyperus diflorus*) โสนหิน (*Sauropus pulchellus*) โสนหางไก่ (*Aeschynomene indica*) โสนคางคก (*Sesbanta bispinose*) หว่า (*Eugenia cumini*) ก้ามปู (*Samanea saman*) ทองกวาว (*Butea monosperma*) ซึ่งหลายชนิดเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง พันธุ์พืชน้ำหลายชนิดหายไป แต่หลายชนิดยังคงพบเห็นได้อยู่

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

น้ำที่ท่วมทุ่งช่วยพัดพาปุ๋ยธรรมชาติมาเพิ่มให้กับข้าวในนาและนำอาหารที่อุดมสมบูรณ์มาให้สัตว์น้ำ ผลผลิตตามธรรมชาติจากท้องทุ่งมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจที่บ้านและเศรษฐกิจแบบพอเพียง เพราะสามารถนำมาบริโภคในครัวเรือนและเป็นรายได้ที่สำคัญคือ ข้าว ซึ่งเป็นอาหารหลักของคนทั้งประเทศ มีการทำนาและการประมงพื้นบ้านด้วยกรรมวิธีและเทคโนโลยีพื้นบ้าน เป็นแหล่งกำเนิดประเพณีไทยในท้องทุ่งและประเพณีท้องถิ่นอีกมากมาย

การจัดการและการคุกคาม

ส่วนใหญ่เป็นที่ดินที่มีกรรมสิทธิ์ครอบครอง มีการขยายตัวของชุมชนเมือง โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยและบ้านจัดสรร จุดสาหกรรม การพัฒนาถนนและเส้นทางคมนาคมมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินไปเป็นหมู่บ้าน ชุมชนเมือง โรงงานอุตสาหกรรม นาทุ่ง ได้รับผลกระทบจากการสร้างเขื่อนและการพัฒนาระบบชลประทานต่อปริมาณและคุณภาพน้ำในทุ่ง ความอุดมสมบูรณ์ของท้องทุ่งลดลงสัตว์ต่างๆ หายไป ได้รับผลกระทบจากการสร้างถนนคันกั้นน้ำ และการจุดไฟเผาทุ่งในหน้าแล้ง

นกกระปูดใหญ่

นกแขวงแขวหางปลา

นกกระสาขาว

นกยางควาย

นกตะขาบทุ่ง

นกแสก

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน

ที่ตั้งและพื้นที่

ตำบลตาลเอน อำเภอบางปะหัน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

● เนื้อที่ 0.16 ตารางกิโลเมตร
(100 ไร่)

● ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์

14.51936 และ 100.55925

● ความสูงจากระดับน้ำทะเลโดยเฉลี่ย
2.7 เมตร

ประเภท

เขตห้ามล่าสัตว์ป่า

ระวาง

5138 III

สถานภาพทางกายภาพ

เป็นที่ราบลุ่ม ในฤดูน้ำหลากจะมีน้ำท่วมถึง มีบึงน้ำ เนื้อที่ประมาณ 6 ไร่ อยู่ติดกับคลองบางประคู และคลองชลประทาน ซึ่งมีน้ำไหลตลอดปี เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา เกิดจากตะกอนแม่น้ำพัดพามาสะสมกันเป็นเวลานาน มีหนองน้ำ และลุ่มน้ำขัง แวดล้อมด้วยป่าละเมาะ ในอดีตมีน้ำหลากท่วมในหน้าน้ำ ปัจจุบันมีการพัฒนาระบบชลประทาน มีการขยายตัวของชุมชน และการขยายตัวทางอุตสาหกรรมพื้นที่ชุ่มน้ำทำให้สภาพธรรมชาติหายไป

การศึกษาสถานภาพ

พื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน

สถานภาพทางชีวภาพ

สังคมพืชน้ำ พืชธรรมชาติประกอบด้วยปาล์ม ป่าไผ่ และหนองน้ำเคยเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยสร้างรังวางไข่ของนกน้ำขนาดใหญ่โดยรายงานการพบนก ในปี พ.ศ. 2523-2524 พบชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (critically endangered) ได้แก่ นกอ้ายจิ้ง (Anhinga melanogaster) และเป็นที่พักหลบภัยของนกช้อนห้อยขาวหรือนกกุลา (Threskiornis melanocephalus) ซึ่งเป็นชนิดที่อยู่ในสถานภาพใกล้สูญพันธุ์ (endangered) โดยใน พ.ศ. 2526 พบ 44 ตัว พบนกชนิดสำคัญที่มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (vulnerable) ได้แก่ นกกาน้ำปากยาว (Phalacrocorax fuscicollis) พบนกทำรังเพียงไม่กี่ชนิด ได้แก่ นกกาน้ำเล็ก (P.niger) นกยางเปีย (Egretta garzetta) นกแขวก (Nycticorax nycticorax) นกยางกรอกพันธุ์ชวา (Ardeola speciosa) และนกยางควาย (Bubulcus ibis) รวมทั้งสิ้นประมาณ 230 รัง โดยทำรังรอบกอไผ่ซึ่งเหลือประมาณ 11 กอ และบนต้นไม้อื่น เช่นกระถินณรงค์ สะเดา บริเวณรอบๆ วัดเป็นพื้นที่ลุ่มนาข้าวและหนองน้ำเล็กๆ พบนกอาศัยหากินอยู่ ได้แก่ เหยี่ยวขาว (Elanus caeruleus) นกเอี้ยงสาลิภา (Acridotheres tristis) นกปรอดสวน (Pycnonotus blanfordi) นกกระแตแต้แว๊ด (Vanellus indicus) เป็นต้น นอกจากนี้พบนกน้ำชนิดต่างๆ ทำรังแล้วยังเป็นที่อยู่อาศัยของค้างคาวแม่ไก่ (Pteropus lylei) จำนวนมากกว่า 200 ตัว ซึ่งเป็นปริมาณที่ลดลงจากปี พ.ศ. 2533 กว่าร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมด

คุณค่าและการใช้ประโยชน์

เป็นพื้นที่เพาะปลูก และที่เลี้ยงสัตว์ ช่วยรักษาความสมดุลทางอุทกวิทยา ช่วยดักเก็บตะกอนและธาตุอาหารและเป็นเขตวัด มีความสำคัญทางพุทธศาสนา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นกกาน้ำปากยาว

นกแขวก

นกกาน้ำเล็ก

นกยางเปีย

นกอ้ายจิ้ง

การจัดการและการคุกคาม

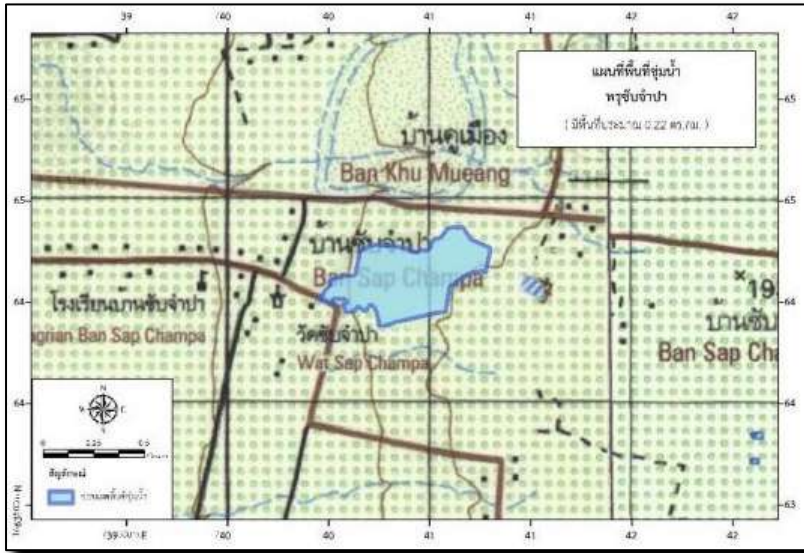
ได้รับประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ ในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 93 ตอนที่ 82 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2519เป็นที่ดินเขตวัด บริเวณโดยรอบเป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ ปัจจุบันมีการดำเนินการให้เป็นแหล่งดูนก และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แห่งหนึ่งในที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง พื้นที่นาข้าวเปลี่ยนเป็นพื้นที่ชุมชน พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมมีการถมพื้นที่ทำให้เส้นทางน้ำถูกปิดกั้น ปริมาณน้ำลดลงและการพัฒนาที่ดินทำให้พื้นที่ชุ่มน้ำหายไป ส่งผลให้ถิ่นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำแหล่งอาหารสัตว์ต่างๆ ถูกทำลาย

พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม

ที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสนอเพิ่มเติมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

พรุซบจำปา

ที่ตั้งและพื้นที่

บ้านซบจำปา ต.ซบจำปา

อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

● เนื้อที่ 0.22 ตารางกิโลเมตร
(135 ไร่)

พรุซบจำปา จัดเป็นป่าบึงน้ำจืด มีตาน้ำใต้ดินจากเขาหินปูนไหลผ่าน ประกอบด้วย พรรณไม้หลายชั้น เรือนยอด ไม้ชั้นเรือนยอดบน กล้าไม้ของไม้ชั้นเรือนยอดบน และไม้ชั้นเรือนยอดรอง

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม จากการสำรวจภาคสนามพบ 4 ชนิด

นก พบในบริเวณ แบ่งเป็นนกที่อาศัยอยู่ในป่าพรุ และนกที่อาศัยอยู่ตามท้องทุ่งที่อยู่รอบพื้นที่ป่าพรุ จำนวน 30 ชนิด

สัตว์เลื้อยคลาน จากการสำรวจภาคสนามพบจำนวนน้อยชนิด

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ จากการสำรวจภาคสนามพบจำนวน 6 ชนิด

สาหร่าย จัดจำแนกได้ทั้งสิ้น 3 ดิวิชัน 14 สกุล 15 ชนิด

ปลา จากการสำรวจภาคสนามพบจำนวน 7 ครอบครัว 13 ชนิด

(ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2551)

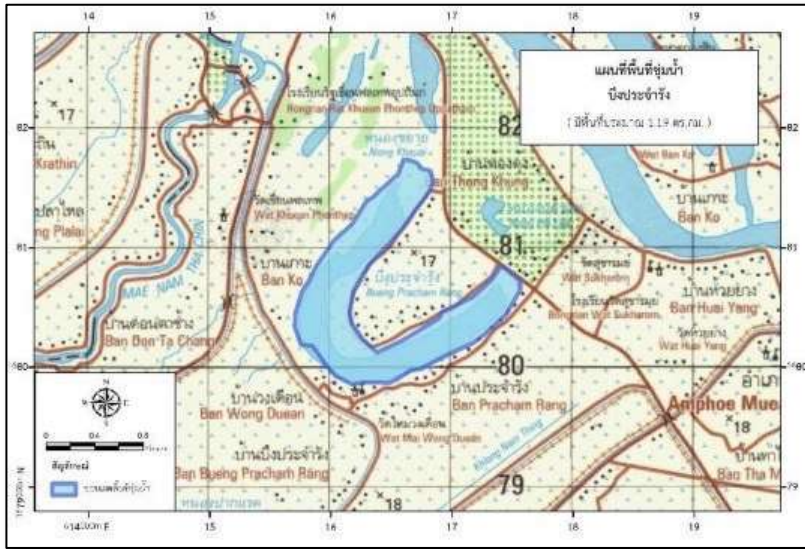

พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม

ที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสนอเพิ่มเติมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

บึงประจักษ์

ที่ตั้งและพื้นที่

หมู่ 4, 5, 7, 8

เทศบาลตำบลหาดท่าเสา

อ.เมืองชัยนาท จ.ชัยนาท

● เนื้อที่ 1.19 ตารางกิโลเมตร
(741 ไร่)

บึงประจักษ์ เป็นบึงธรรมชาติขนาดใหญ่ มีน้ำตลอดปี รับน้ำเอ่อล้นจากแม่น้ำเจ้าพระยาโดยคลองชลประทาน ประกอบด้วยพรรณไม้รวม 188 ชนิด 154 สกุล 61 วงศ์ แยกเป็นพรรณไม้ทั่วไป 76 ชนิด และพรรณไม้น้ำ 111 ชนิด ซึ่งเป็นพรรณไม้ที่นำเข้าไปปลูกอีก 32 ชนิด

สัตว์หน้าดิน จำนวน 9 ชนิดใน 3 ไฟลัม 9 ครอบครัว

นก จำนวน 46 ชนิด

สัตว์เลื้อยคลาน จำนวน 10 ชนิด

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ จำนวน 1 ชนิด

ปลา จำนวน 17 ครอบครัว 33 ชนิด

(ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555)

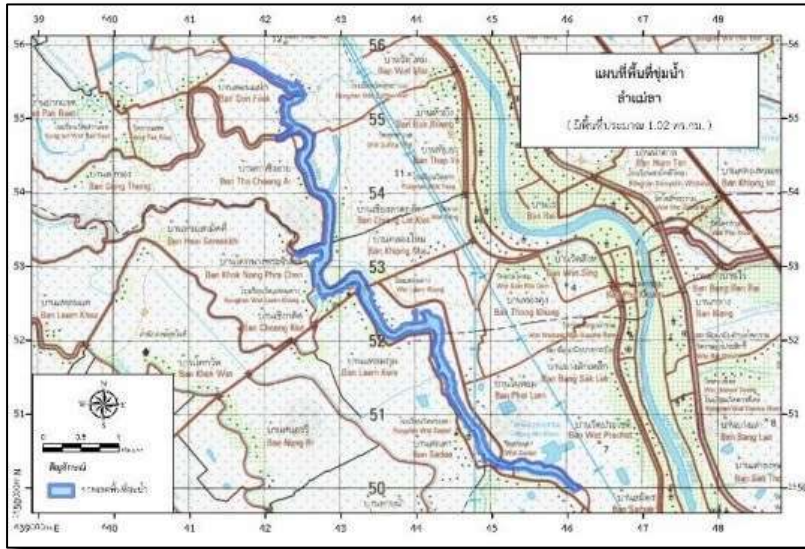

พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม

ที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสนอเพิ่มเติมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

ลำแม่ลา

ที่ตั้งและพื้นที่

ต.แม่ลา อ.บางระจัน

ต.ทับยา อ.อินทร์บุรี

ต.บางกระบือ อ.เมืองสิงห์บุรี

จ.สิงห์บุรี

● เนื้อที่ 1.02 ตารางกิโลเมตร (635 ไร่)

ลำแม่ลา เกิดจากการเปลี่ยนเส้นทางของแม่น้ำเจ้าพระยาในลักษณะทะเลสาบรูปแอกวัว ที่วางตัวในแนว ตะวันออกเฉียงเหนือ - ตะวันออกเฉียงใต้ สภาพเป็นบึงน้ำจืด พบพรรณไม้รวม 209 ชนิด 162 สกุล 64 วงศ์

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ไม่น้อยกว่า 2 ชนิด

สัตว์หน้าดิน จำนวน 13 ชนิดใน 3 ไฟลัม 12 ครอบครัว

นก จำนวน 41 ชนิด

สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ จำนวน 4 ชนิดใน 3 วงศ์ 3 สกุล

ปลา จำนวน 15 ครอบครัว 30 ชนิด

(ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2555)

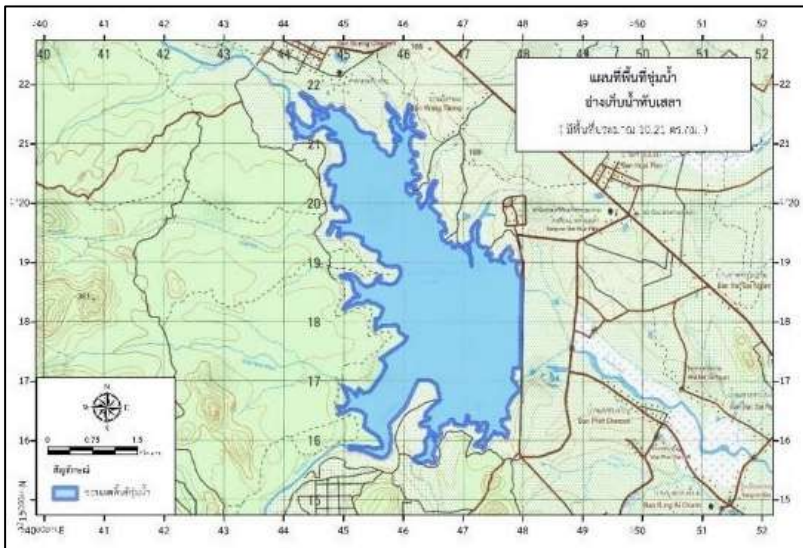

พื้นที่ชุ่มน้ำเพิ่มเติม

ที่สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เสนอเพิ่มเติมในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

อ่างเก็บน้ำทับเสลา

ที่ตั้งและพื้นที่

ต.ระบ้า อ.ลานสัก

จ.อุทัยธานี

● เนื้อที่ 10.22 ตารางกิโลเมตร
(6,384 ไร่)

อ่างเก็บน้ำทับเสลา เป็นตัวแทนศึกษาในพื้นที่ลุ่มน้ำสะแกกรัง ซึ่งอ่างเก็บน้ำทับเสลาเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำประเภทอ่างเก็บน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำทับเสลาเป็นป่าเบญจพรรณ พบพรรณไม้ 149 ชนิด 124 สกุล 52 วงศ์ (ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

โดยคาดว่าในพื้นที่ชุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำทับเสลา จะมีพรรณไม้อย่างน้อย 150 ชนิด เป็นพืชต่างถิ่นที่รุกรานรายการ 1 อย่างน้อย 10 ชนิด

สัตว์หน้าดิน จำนวน 9 ชนิดใน 3 ไฟลัม 4 ชั้น 6 อันดับ 9 วงศ์

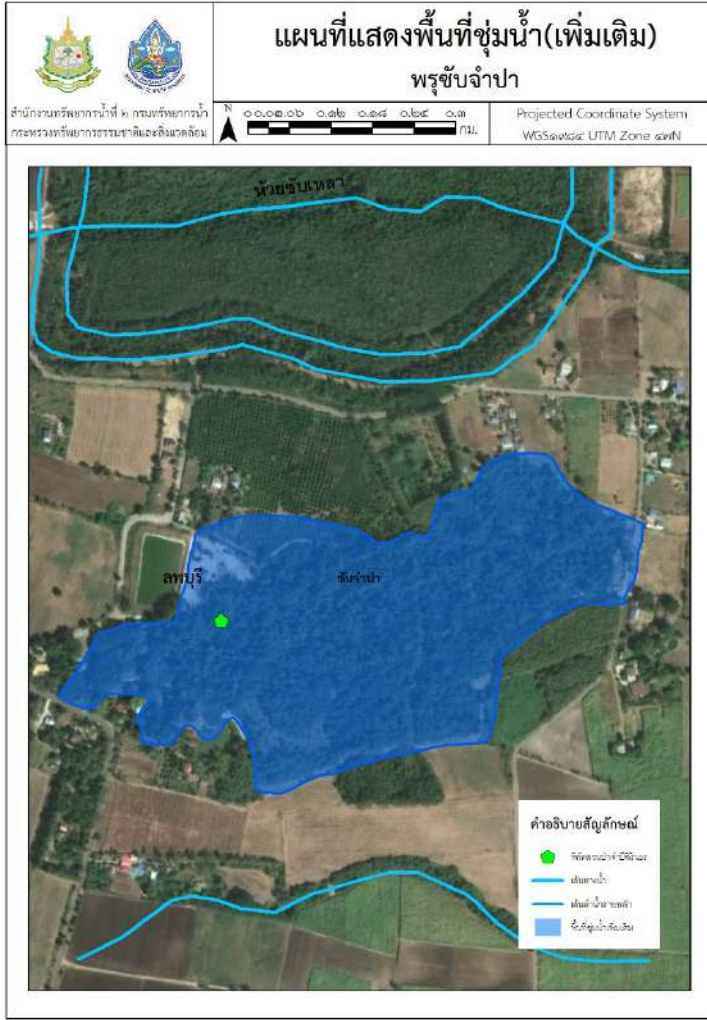
(ที่มา : สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2545)

พื้นที่นาร่อง

ที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 เสนอขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุซบจำปา ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

ที่ตั้งและพื้นที่

บ้านซบจำปา ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

- เนื้อที่ 0.22 ตารางกิโลเมตร (135 ไร่)

พื้นที่น้ำร่อง

ที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 เสนอขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุซบจำปา ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

พรุซบจำปาตั้งอยู่ ตำบลซบจำปา อำเภอท่าหลวง จังหวัดลพบุรี เป็นป่าพรุน้ำจืดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด มีพันธุ์ไม้เด่นคือ ต้นจำปีสิรินธร ซึ่งมีแห่งเดียวในโลกเนื่องจากป่ามีสภาพทางระบบนิเวศที่เหมาะสม มีปัจจัยสำคัญของการอยู่รอดคือ น้ำที่คอยหล่อเลี้ยงพืชพันธุ์ภายในป่า จากข้อมูลของโครงการอนุรักษ์พืชพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดลพบุรี มีการสำรวจจำนวนต้นจำปีสิรินธร รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง โดยครั้งแรกได้สำรวจเมื่อปี พ.ศ. 2549 โดย ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น และคณะได้สำรวจต้นจำปีสิรินธร แล้วพบว่ามีความจำนวน 519 ต้น ต่อมาได้มีการสำรวจครั้งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยโครงการอนุรักษ์พืชพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดลพบุรี พบจำนวน 219 ต้น (โครงการอนุรักษ์พืชพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริจังหวัดลพบุรี, 2561) และครั้งล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2561 โดยโครงการอนุรักษ์พืชพันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี ร่วมมือกับนักศึกษาศาสาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จังหวัดลพบุรี สำรวจพบว่าต้นจำปีสิรินธร เหลือเพียง 87 ต้น จากการรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ครั้ง แสดงให้เห็นถึงการลดจำนวนลงอย่างรวดเร็วของต้นจำปีสิรินธร โดยมีสาเหตุมาจากภัยแล้งในหลายปีที่ผ่านมา โดยส่งผลให้ปริมาณน้ำในป่าจำปีสิรินธรลดลงอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยการประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลป่าจำปีสิรินธรจังหวัดลพบุรี โดยนายสมพงษ์ สุวรรณทอง เมื่อปี พ.ศ. 2561 มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลของป่าจำปีสิรินธรโดยใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ และศึกษาสังคมป่า รวมถึงการกระจายตัวของต้นจำปีสิรินธร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องกำหนดตำแหน่งบนโลก (GPS) ในการสำรวจตำแหน่งต้นจำปีสิรินธร วัดขนาดความโตตั้งแต่ 2 เซนติเมตร เป็นต้นไปทีละระดับ 1.30 เมตร และนำมาจัดทำฐานข้อมูลป่าจำปีสิรินธร แล้วนำฐานข้อมูลที่ได้ไปศึกษาสังคมป่าและการกระจายตัว โดยหาค่าความหนาแน่น เส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก พื้นที่หน้าตัด และปริมาตรไม้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ข้อมูลป่าจำปีสิรินธร มีพื้นที่ 139.752 ไร่ สามารถแบ่งออกได้ 4 Zone โดยในฐานข้อมูลประกอบไปด้วย ตำแหน่งของต้นจำปีสิรินธร ความโต เส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก พื้นที่หน้าตัด ปริมาตรไม้ ความสูงของต้นจำปีสิรินธรแต่ละต้น ส่วนผลการศึกษาด้านสังคมป่าพบว่า ปี พ.ศ. 2558 มีค่าความหนาแน่น เท่ากับ 1.5645 ต้น/ไร่ ปริมาตรไม้ เท่ากับ 3.95 ลูกบาศก์เมตร พื้นที่หน้าตัด 254.43 ตารางเมตร ส่วนปี พ.ศ. 2561 พบมีความหนาแน่น เท่ากับ 0.6214 ต้น/ไร่ ปริมาตรไม้ เท่ากับ 3.39 ลูกบาศก์เมตรพื้นที่หน้าตัด เท่ากับ 208.46 ตารางเมตร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับระหว่าง ปี พ.ศ. 2558 กับ ปี พ.ศ. 2561 พบว่าจำนวนต้นจำปีสิรินธรลดลงร้อยละ 60 ค่าปริมาตรไม้ และพื้นที่หน้าตัดของป่าจำปีสิรินธร ลดลงร้อยละ 40 และ 82 ตามลำดับสำหรับการกระจาย พบว่าต้นจำปีสิรินธรมีการกระจายแบบกลุ่ม ทั้ง 2 ปี

พื้นที่นำร่อง

ที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 เสนอขึ้นทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ

พรุซบจำปา ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี

การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาลในเขตพื้นที่ป่าจำปาลีริธรร ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี โดยนายชาญวิทย์ ศิริณัย เมื่อปี พ.ศ. 2562 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ ระดับทัศนคติการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาล และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านส่วนบุคคล ด้านความรู้ และด้านทัศนคติกับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาลของเขตพื้นที่ป่าจำปาลีริธรร ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชากร หมู่ 1 และหมู่ 7 ต.ซบจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี จำนวน 325 คน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และหาความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation) เพื่อใช้ทดสอบความสัมพันธ์สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ ระดับทัศนคติ และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาลในเขตพื้นที่ป่าจำปาลีริธรร ทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยระดับการมีส่วนร่วมในด้าน การตัดสินใจ การปฏิบัติการ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาลในเขตพื้นที่ป่าจำปาลีริธรร คือจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

แนวทาง

การใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด

การใช้ประโยชน์ควบคู่กับการฟื้นฟู

พื้นที่ชุ่มน้ำธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เป็นพื้นที่ที่มีระบบนิเวศ หรือชนิดพันธุ์ที่โดดเด่น เพื่อการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์ และการตรวจสอบติดตามผลด้านสภาวะแวดล้อม

สร้างพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้นมาใหม่

พื้นที่ชุ่มน้ำทั่วไปที่เป็นแหล่งทรัพยากร ซึ่งชุมชนต้องพึ่งพาอาศัยใช้ประโยชน์ ต้องบำรุงรักษาให้มีความอุดมสมบูรณ์ต่อเนื่องยาวนาน

ไม่ใช่เลย คุ่มครองรักษา

พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแหล่งทรัพยากร ซึ่งชุมชนต้องใช้ประโยชน์ แต่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ต้องใช้ประโยชน์ทรัพยากรด้วยความระวัง และต้องมุ่งฟื้นฟูให้เกิดความอุดมสมบูรณ์เหมือนเดิม

อนุรักษ์ควบคู่กับการใช้ประโยชน์

ในกรณีพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีอยู่เดิมเสื่อมสภาพไปแล้ว สมควรสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อทดแทนกรณีที่มีความต้องการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ชุ่มน้ำมากเกินไป ต้องสร้างพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้นมาใหม่เพื่อช่วยผลิตทรัพยากรนั้น

แนวทาง

การปฏิบัติในพื้นที่ชุ่มน้ำ

ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรการ ในมติ ครม. ว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2552

ควรดำเนินการให้เป็นไปตามการแบ่งเขตพื้นที่ (Zone) ของพื้นที่ชุ่มน้ำนั้นๆ โดยไม่เข้าไปรบกวนทำลายให้เขตอนุรักษ์เสื่อมคุณค่ากว่าเดิม

ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อชนิดพันธุ์ที่สำคัญ และพื้นที่อาศัยของนกอพยพ

การดำเนินการควรให้สอดคล้องกับระดับน้ำ ต่ำสุด สูงสุดที่เหมาะสมตามฤดูกาล

จัดทำ Conceptual Design และ Co-design ให้สอดคล้องกับ Wetland mapping

ควรมีการจัดทำแผนลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

แนวทาง

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ		ส่วน กลาง	ส่วน ภูมิภาค
1	กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์ ข้อกำหนดการอนุรักษ์ พื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ		
2	กำหนดมาตรการและการป้องกันเพื่อการอนุรักษ์พื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำ		
3	แบ่งเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ (Zone) ในเขตอนุรักษ์และเขตพัฒนา และกำหนดแนวเขตกันชนพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดกิจกรรมที่สามารถทำได้และห้ามกระทำในพื้นที่		
4	ศึกษา และประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นๆ		
5	สร้างความเข้มแข็งเครือข่ายบริหารจัดการน้ำ และพื้นที่ชุ่มน้ำ (CEPA)		
6	จัดทำแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว		
7	นำเสนอพื้นที่ชุ่มน้ำขึ้นทะเบียนเป็น Ramsar Sites (พื้นที่ที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ)		
8	กำหนดปัจจัย หรือดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน และติดตามตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติอย่างต่อเนื่อง		
9	ศึกษาวิจัยระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ และเผยแพร่ข้อมูลแก่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง		
10	ปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติ		
11	การติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือตรวจวัด หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ - เพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ - เพื่อการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่ 		
12	สร้างจิตสำนึกและปลูกฝังความรู้ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญและการใช้ประโยชน์พื้นที่ชุ่มน้ำอย่างยั่งยืนแก่ทุกภาคส่วนและประชาชนทุกระดับ และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติด้วย (CEPA Approach)		

แนวทาง

การบริการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ

การบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ		ส่วน กลาง	ส่วน ภูมิภาค
13	การดำเนินการตามอนุสัญญาพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar) 13.1 การจัดทำรายงานตามระยะเวลาที่กำหนด 13.2 การร่วมประชุม และร่วมดำเนินการ 13.3 กิจกรรมวันพื้นที่ชุ่มน้ำโลก		
14	พื้นที่ชุ่มระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่เสื่อมโทรมและต้องการการปรับปรุงโดยด่วน		
15	ดำเนินการควบคุมระดับน้ำของป่าชุ่มน้ำให้คงที่		
16	การศึกษาและจัดทำแผนกายภาพ ออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบและในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำ		
17	เสนอให้ประกาศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือพื้นที่อนุรักษ์ในลักษณะอื่น		
18	พื้นที่ชุ่มระบบนิเวศพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติที่เสื่อมโทรม และต้องการการปรับปรุงโดยด่วน เพื่อให้พื้นที่ชุ่มน้ำนั้นสามารถดำรงบทบาทหน้าที่ทางนิเวศวิทยาและอุทกวิทยาได้ตามธรรมชาติ		
19	การศึกษาและจัดทำแผนกายภาพออกแบบภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติ และระดับชาติทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ดังกล่าวทั้งระบบ		
20	การสนับสนุนและคำปรึกษาด้านเทคนิควิชาการ การอนุรักษ์ฟื้นฟูและบำรุงรักษาแหล่งน้ำให้กับหน่วยงานของรัฐ อปท. และประชาชน		
21	การศึกษาสำรวจพื้นที่ชุ่มน้ำและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำ		

The background features a repeating pattern of colorful geometric shapes (triangles, squares, hexagons) in shades of light blue, white, and pale yellow. Scattered throughout are small, stylized icons representing nature: green trees, blue water droplets, and yellow sun-like symbols. A solid grey horizontal band is positioned across the middle of the page.

ภาคผนวก

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

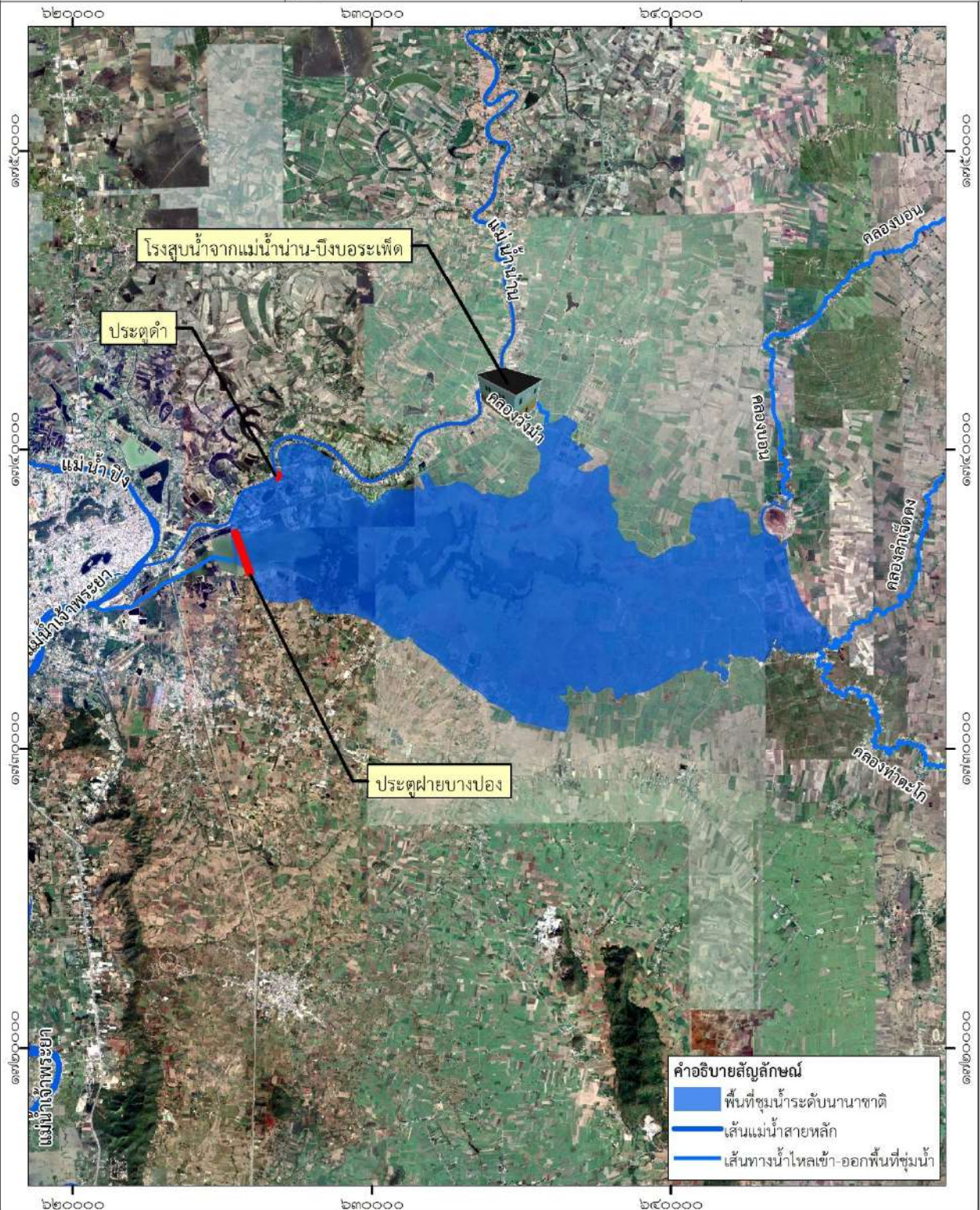

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด

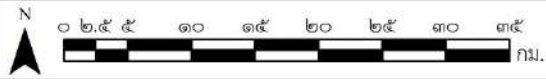
Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

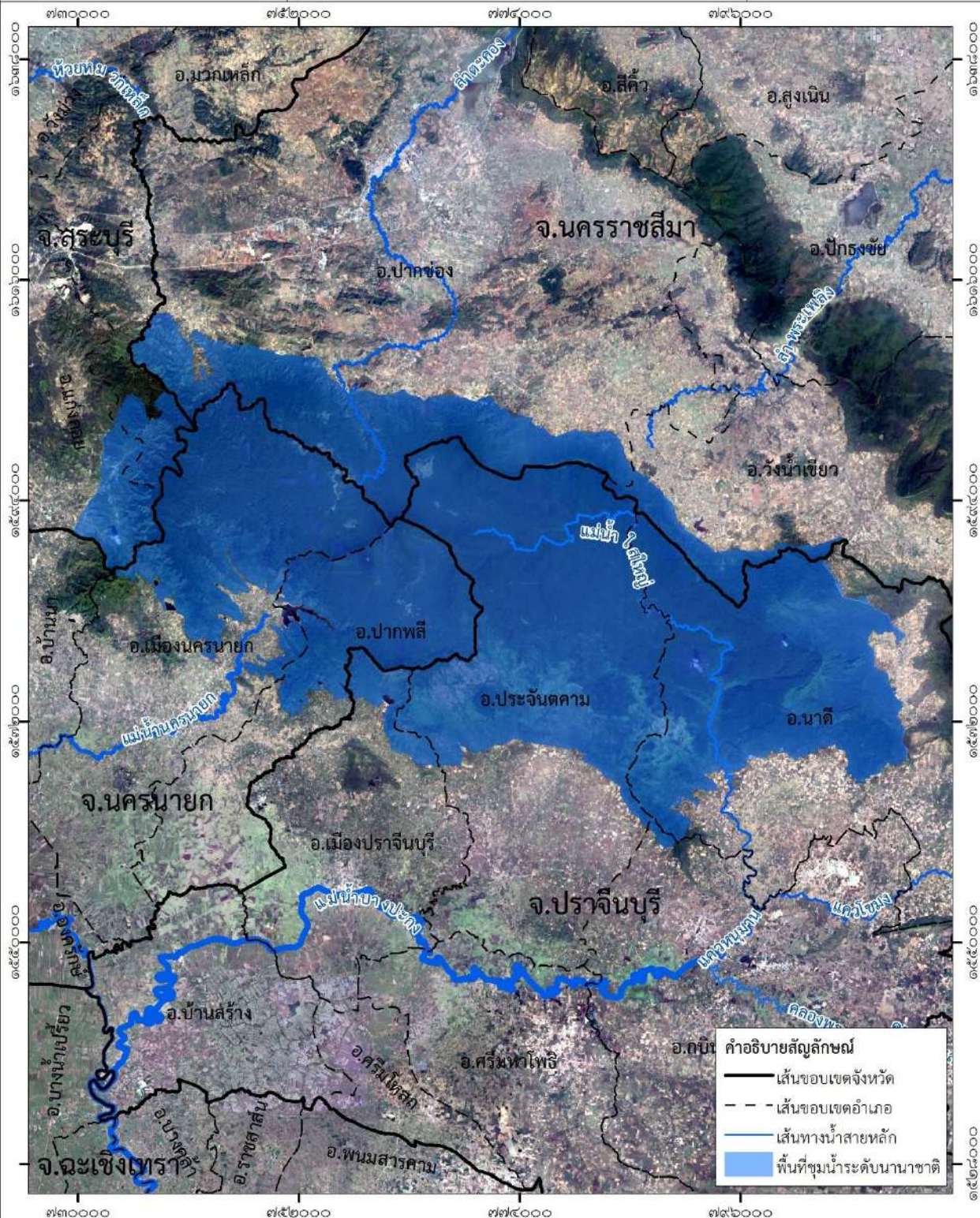

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone๔๗N

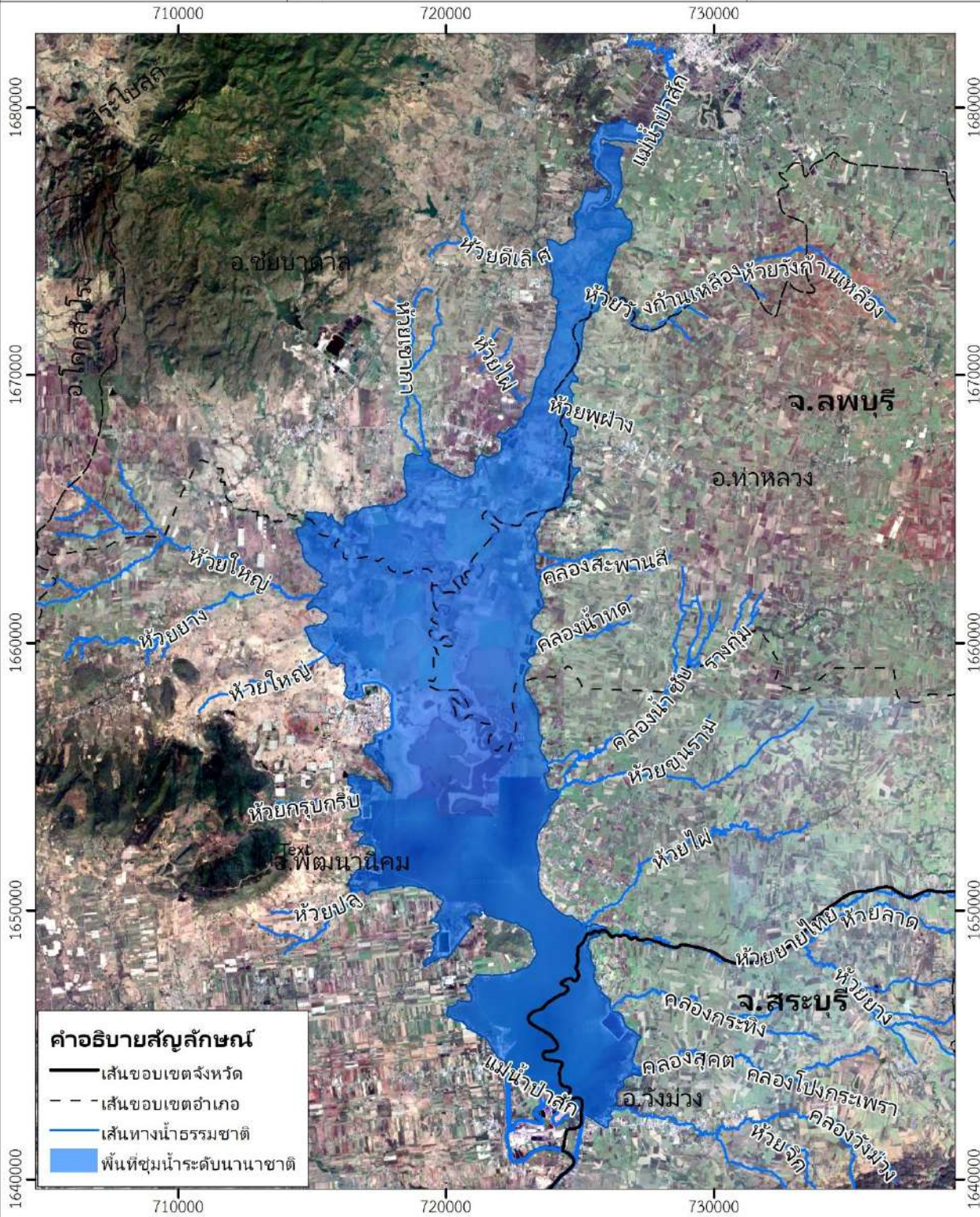

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์

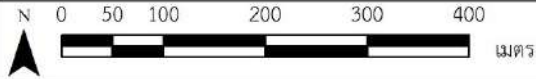
Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone47N

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพวาราม

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone47N

ภาพแผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ

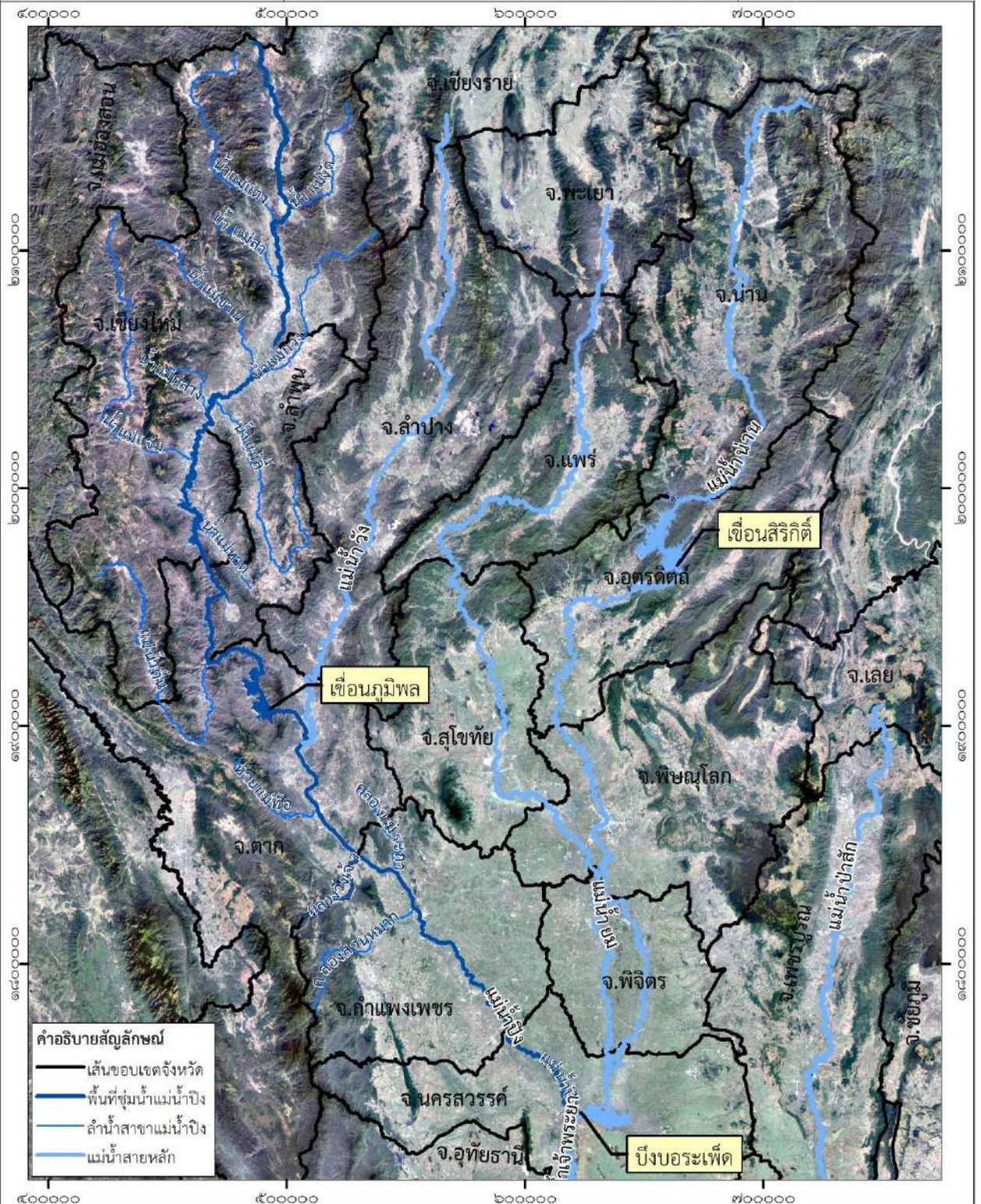

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำปิง

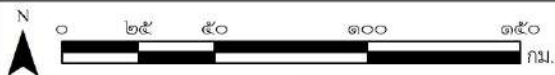
Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

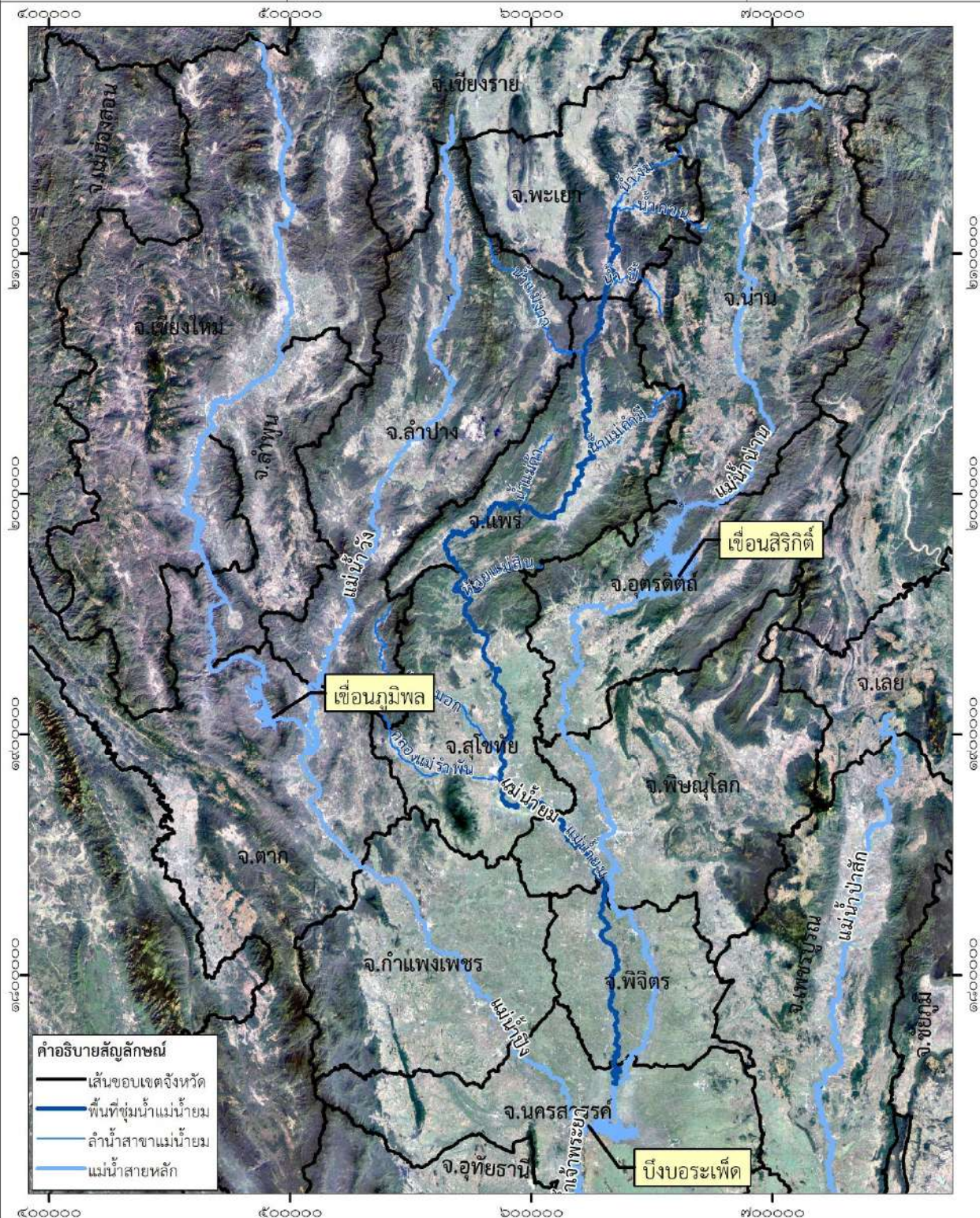

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำยม

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone๔๗N

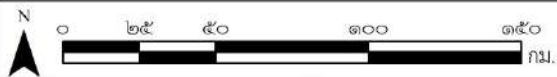

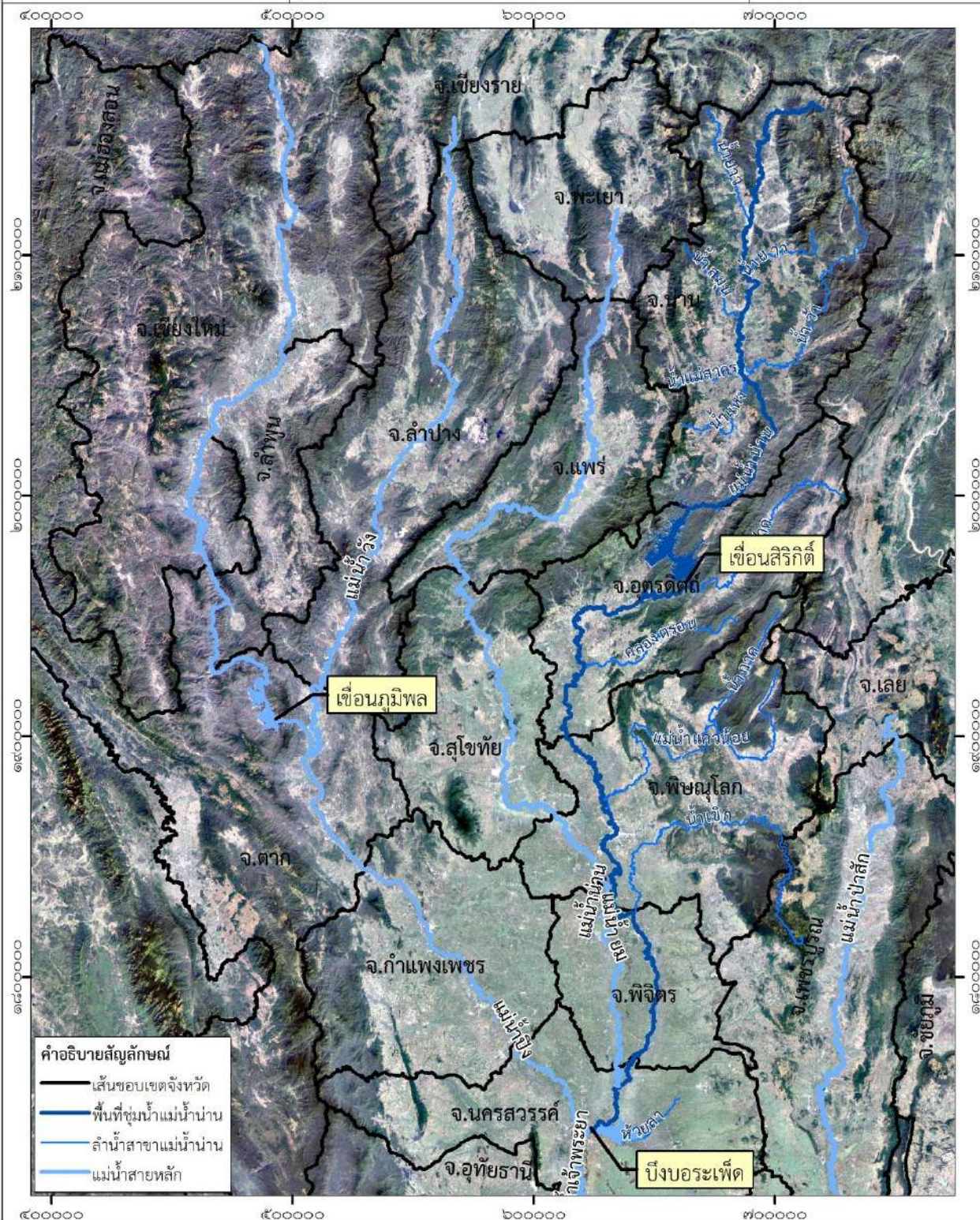

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำน่าน

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

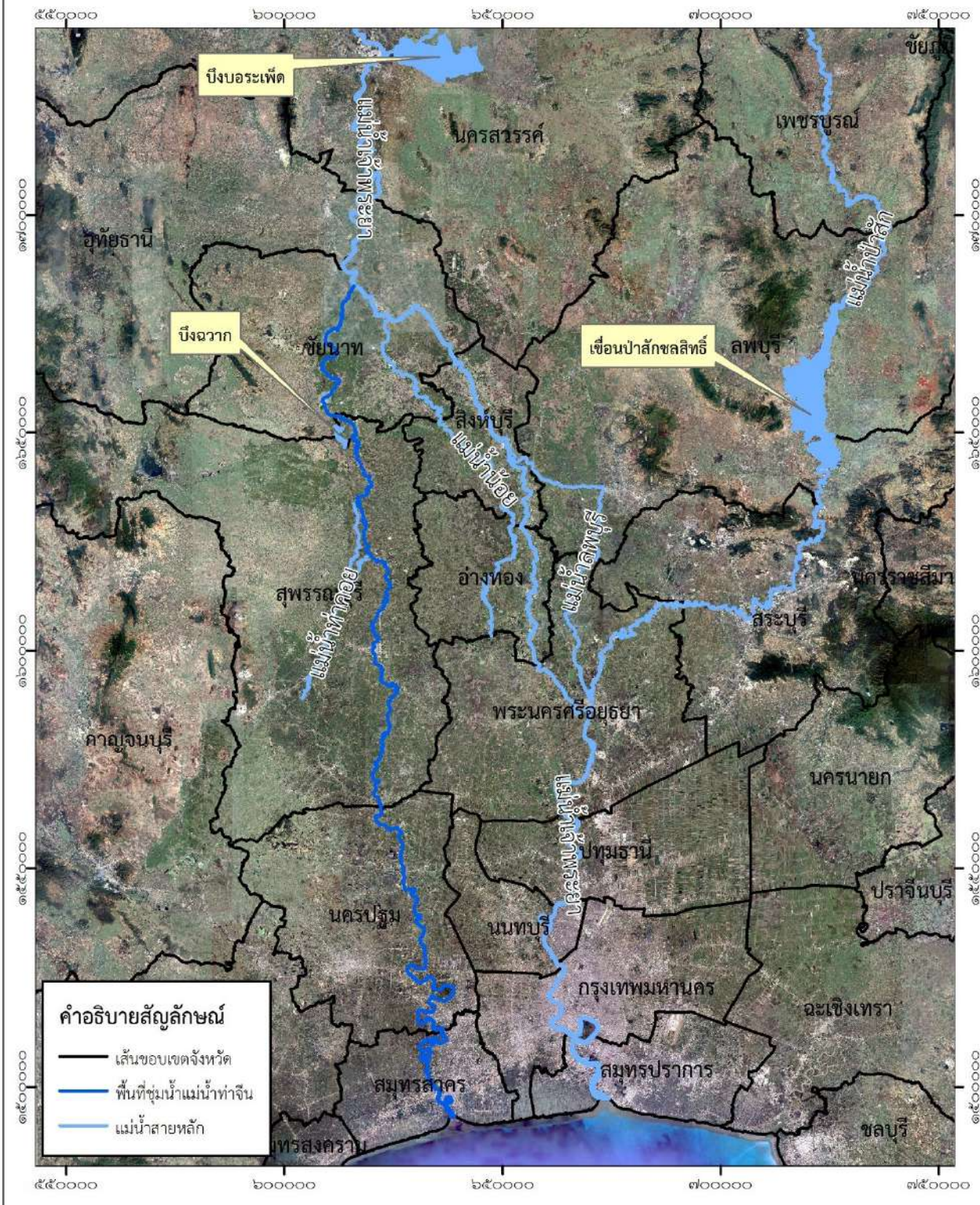

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำท่าจีน

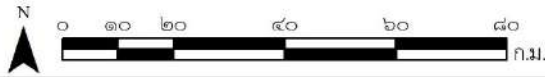
Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

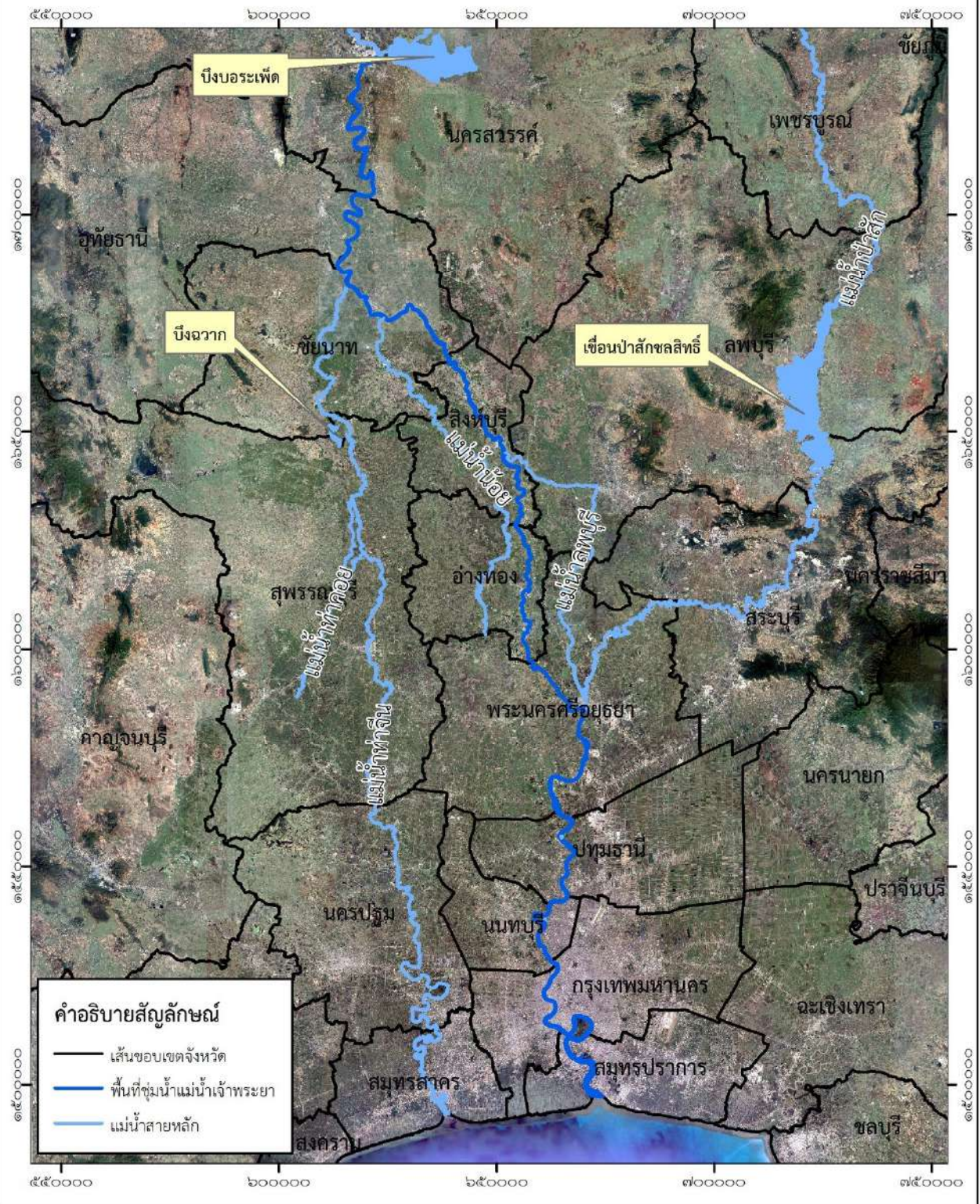

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำเจ้าพระยา

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone๔๓N

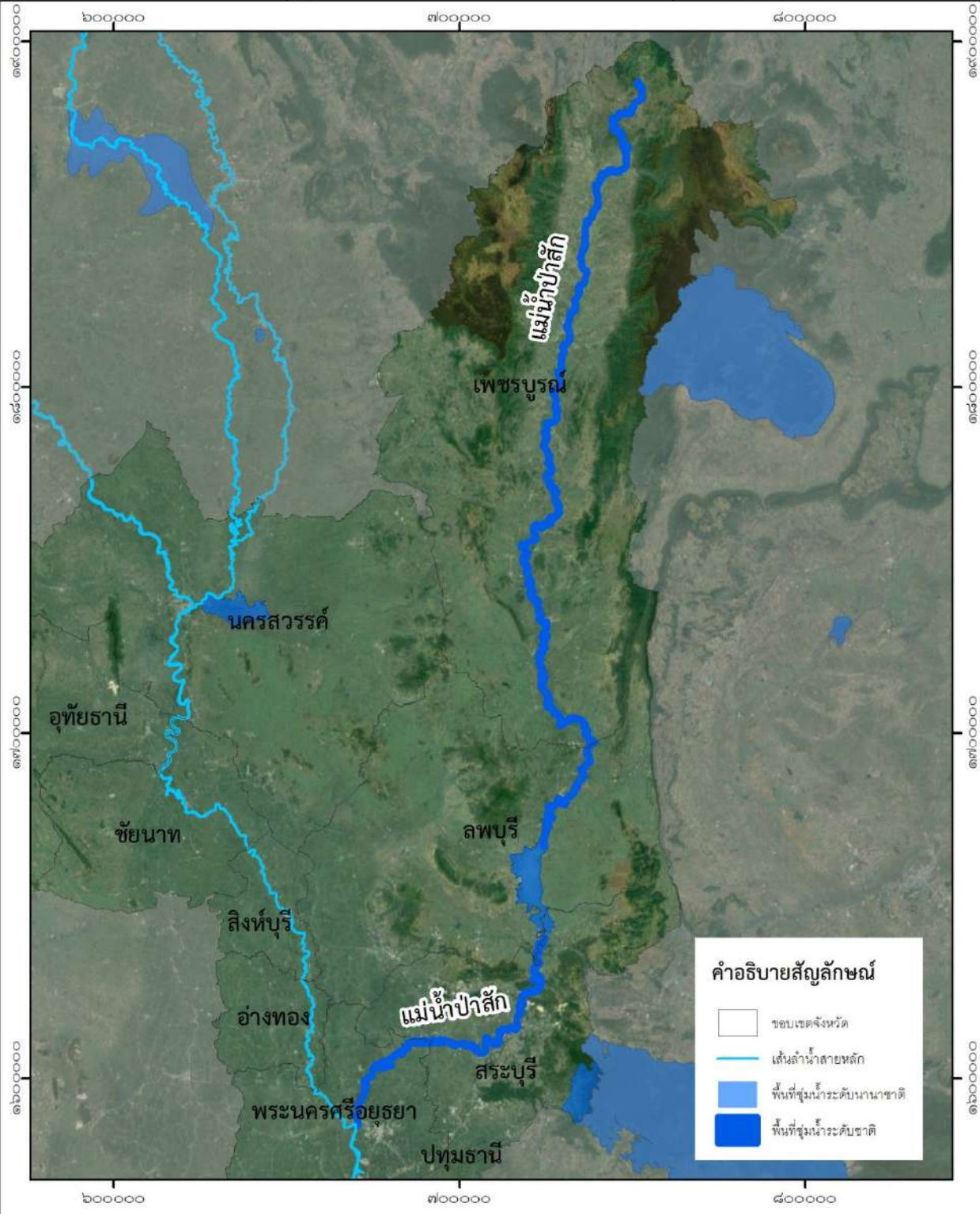
แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ แม่น้ำป่าสัก

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๐ ๗.๕๑๕ ๓๐ ๔๕ ๖๐ ๗๕
กม.

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone ๔๗N

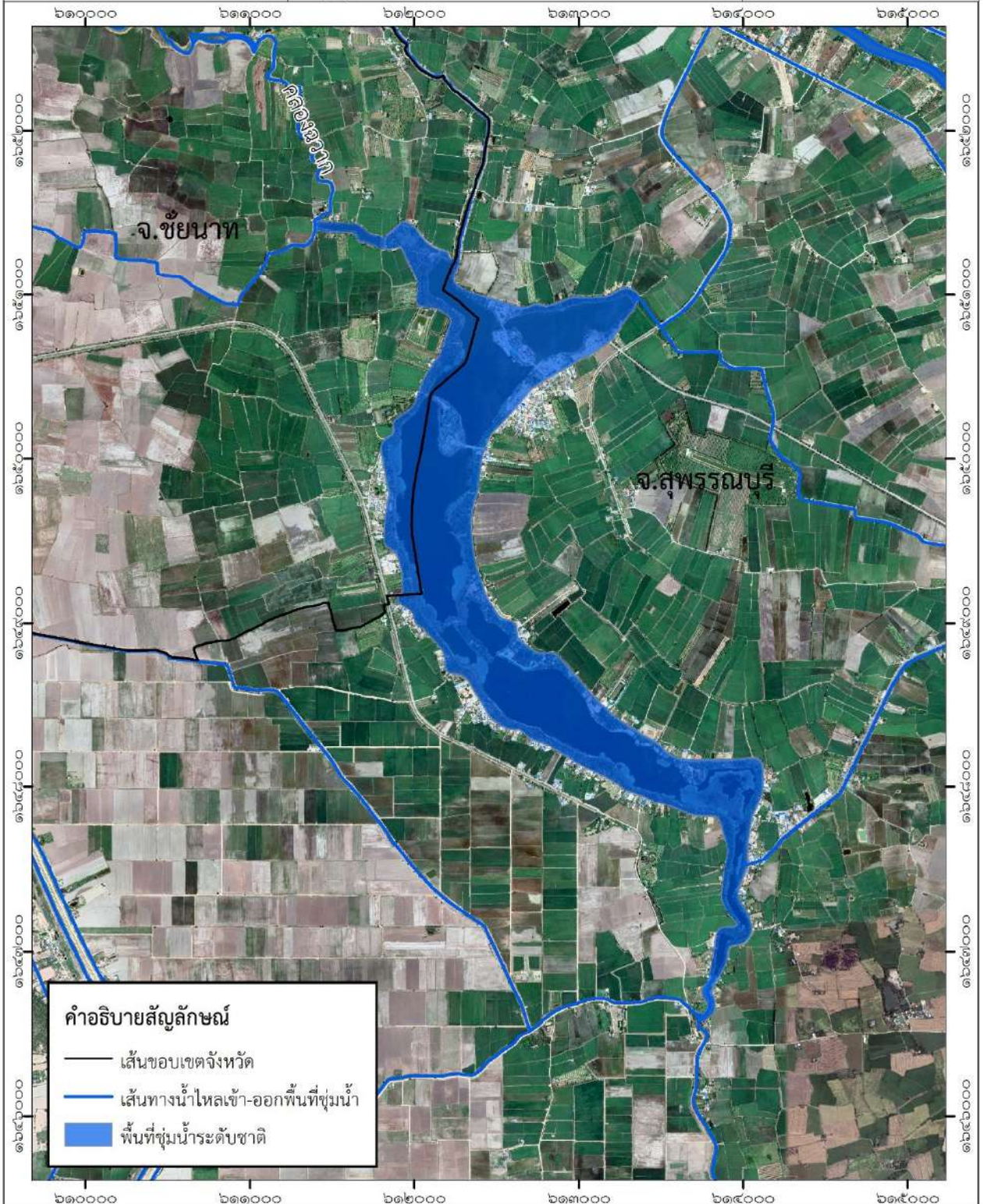

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงฉวาก

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

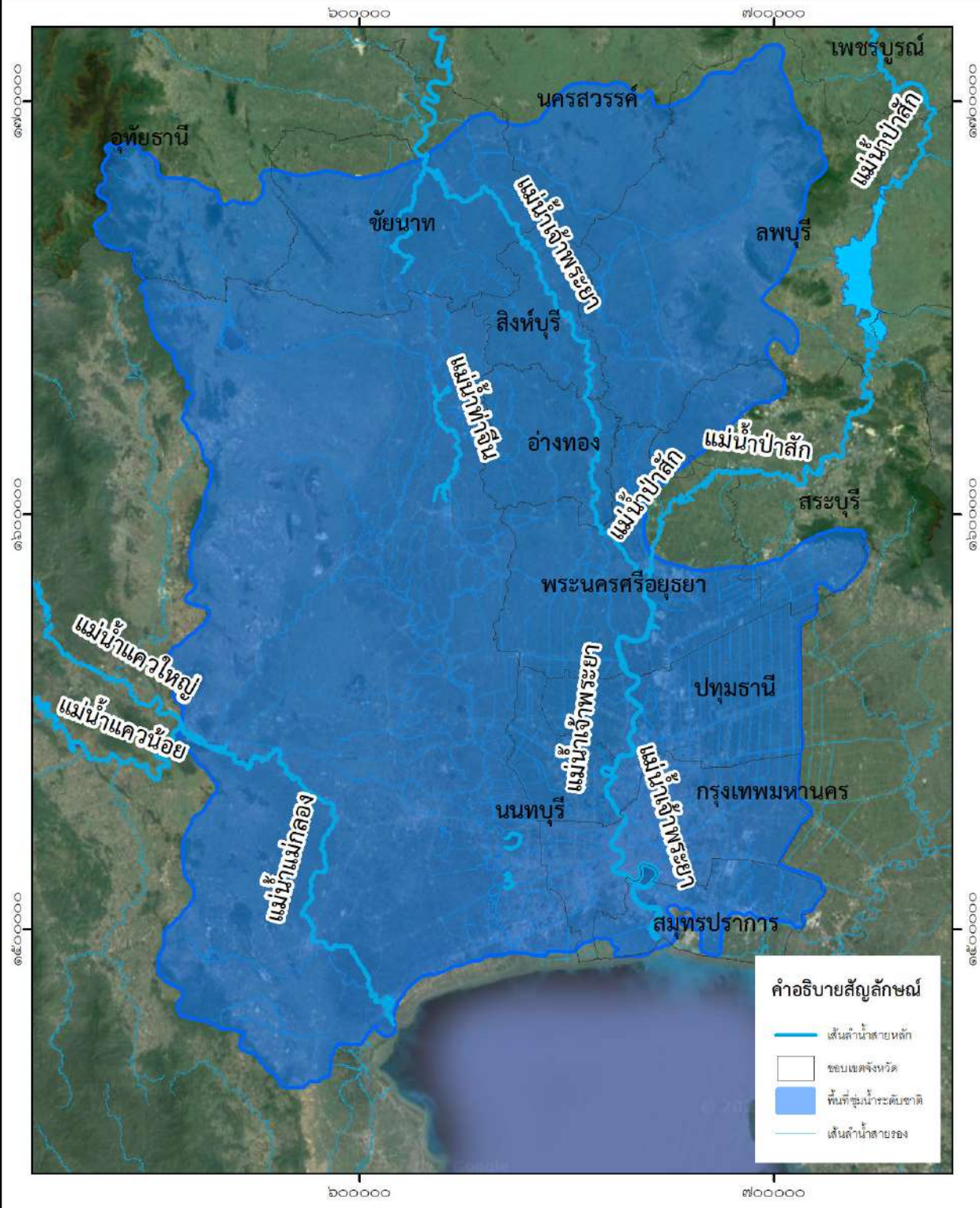
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ ที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่าง

๐ ๖.๕๑๓ ๒๖ ๓๙ ๕๒ ๖๕
กม.

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone ๔๗N

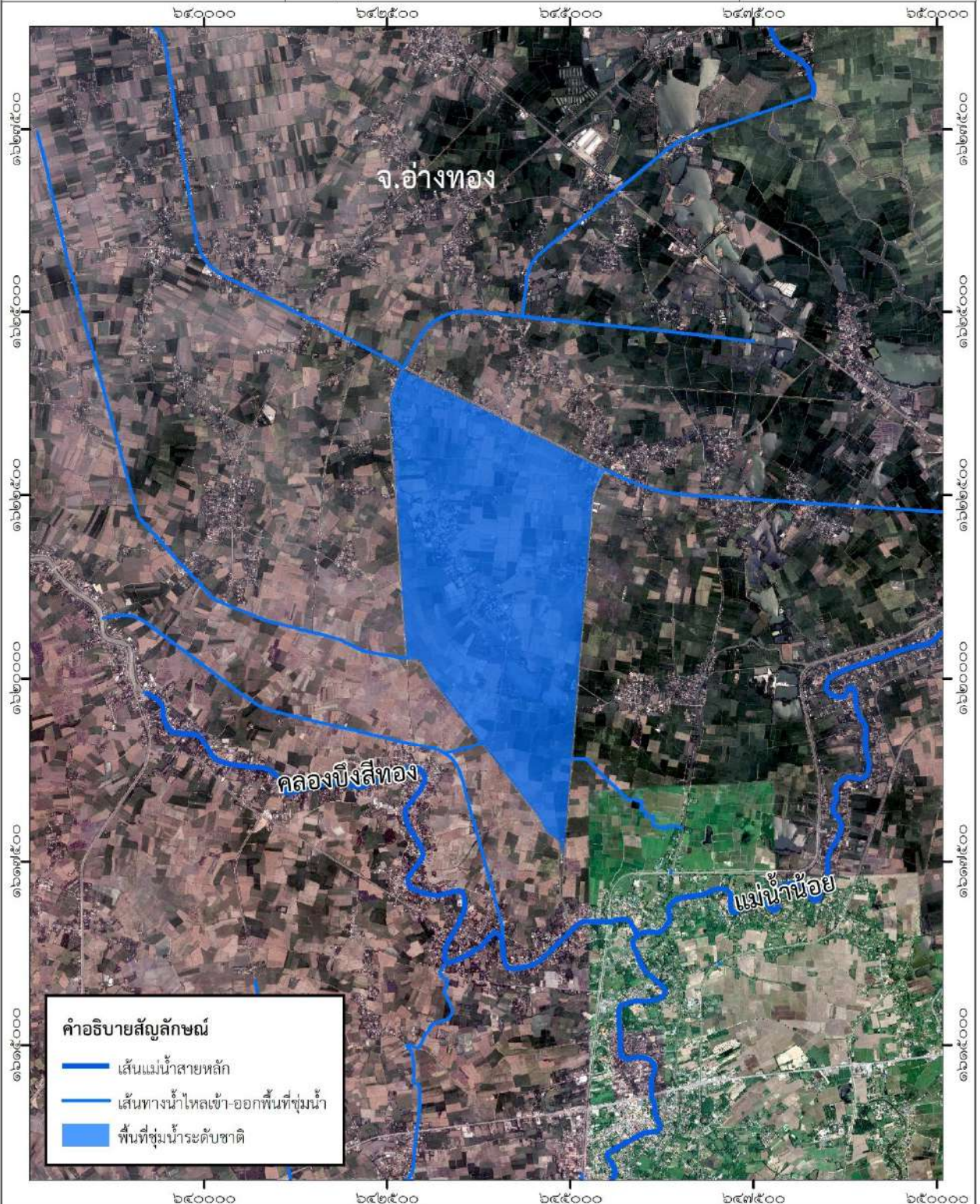

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ ทุ่งโพธิ์ทองหรือทุ่งคำหยาด

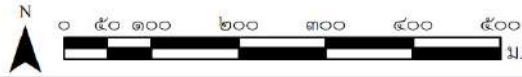
Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

ภาพแผนที่แสดงที่ตั้งพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของ
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

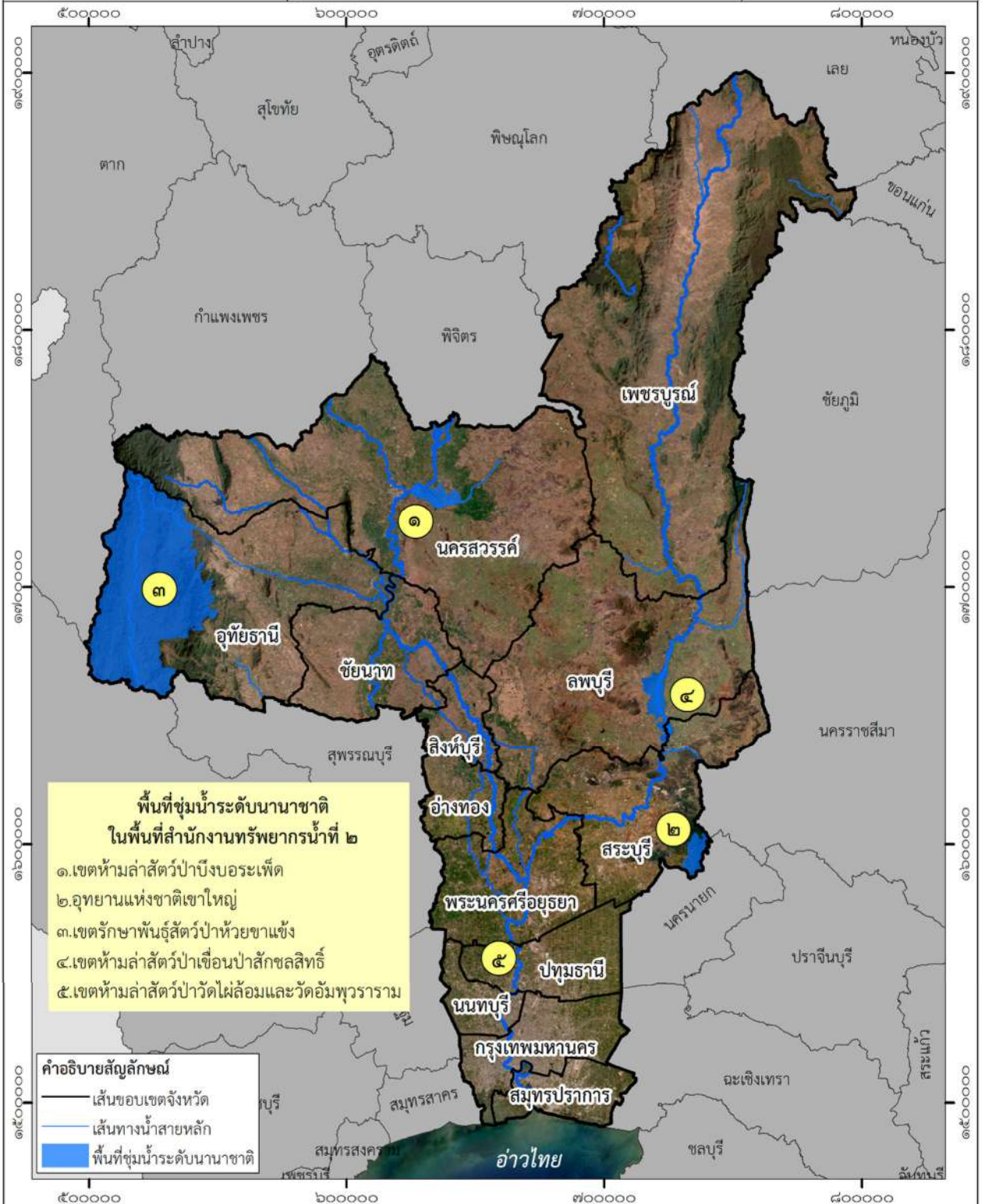

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

Projected Coordinate System
WGS1984 UTM Zone๔๗N

**พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ
ในพื้นที่สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒**

- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อมและวัดอัมพवारาม

คำอธิบายสัญลักษณ์

- เส้นขอบเขตจังหวัด
- เส้นทางน้ำสายหลัก
- พื้นที่ชุ่มน้ำระดับนานาชาติ

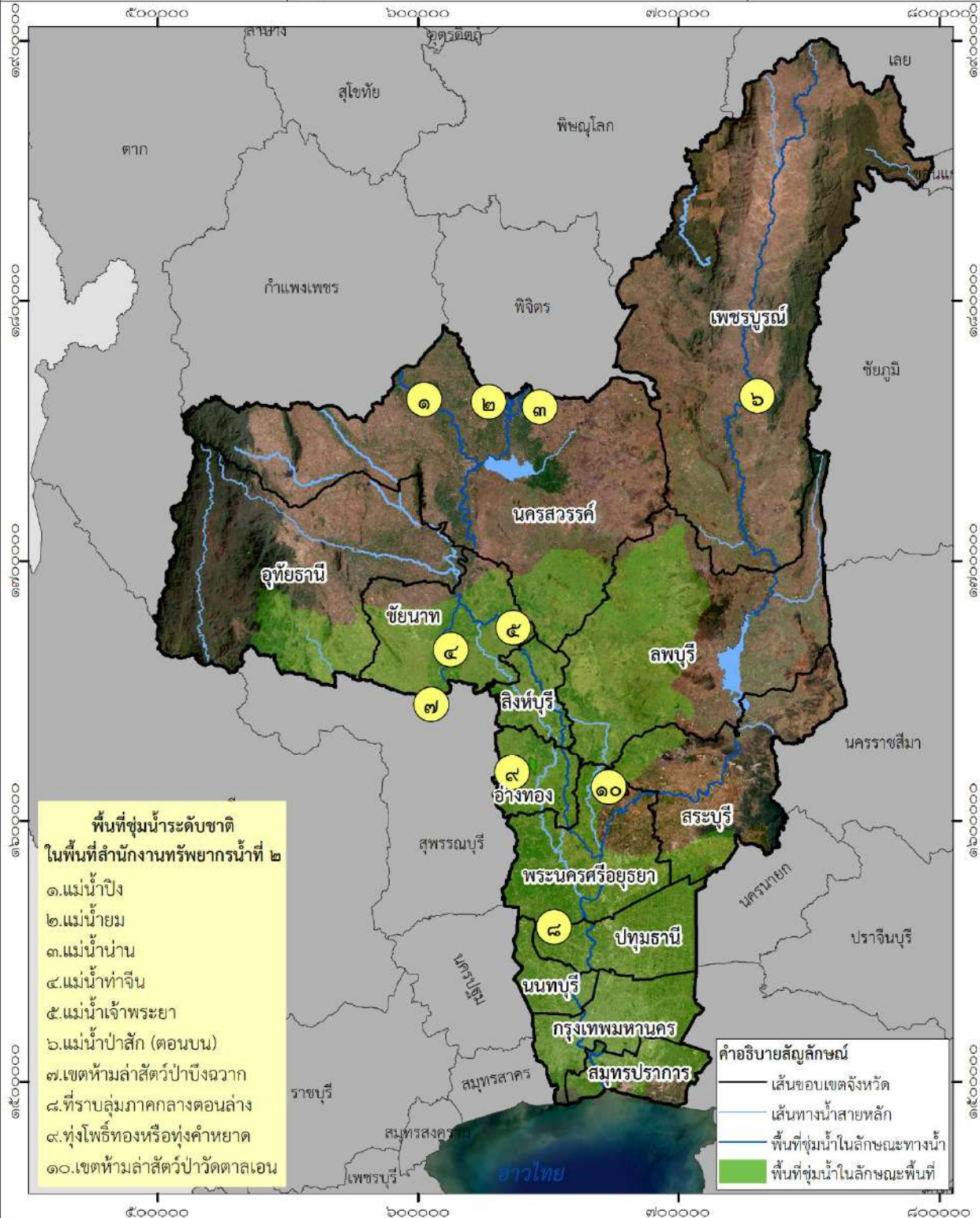

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับชาติ ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone๓๗N

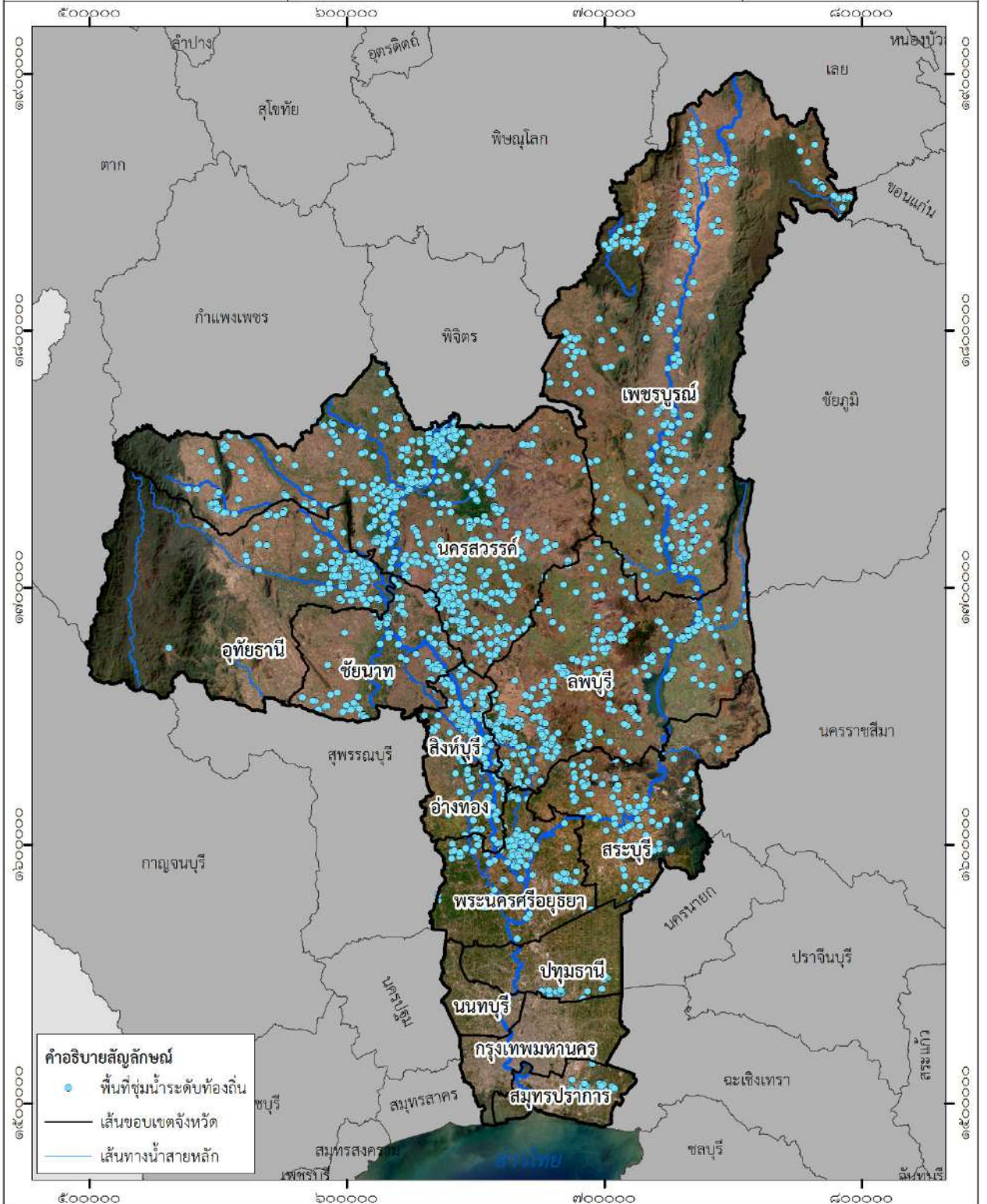

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนที่แสดงพื้นที่ชุ่มน้ำระดับท้องถิ่น ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

Projected Coordinate System
WGS๑๙๘๔ UTM Zone๔๗N

คำสั่งสำนักงานทรัพยากรน้ำ ที่ 315/2565

คำสั่งสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

ที่ ๗๕ /๒๕๖๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

และคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำมีหน้าที่และอำนาจในการกำกับ ดูแล และเสนอแนะมาตรการ หลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ และพื้นที่ชุ่มน้ำ ประกอบกับเป็นการรองรับการทำงานตามหมวด ๖ การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ มาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และภารกิจกรมทรัพยากรน้ำ หลักที่ ๑ กำกับ ควบคุม อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ และพื้นที่ชุ่มน้ำ

ฉะนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนการปฏิบัติงานในการกำกับ ควบคุม ดูแล อนุรักษ์ พัฒนา เสนอแนะ มาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ ได้อย่าง ถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมทรัพยากรน้ำ จึงเห็นควรแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ และคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ มีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

๑.๑ องค์ประกอบ

(๑) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒	ประธานคณะกรรมการ
(๒) ผู้อำนวยการส่วนอำนวยการ	คณะกรรมการ
(๓) ผู้อำนวยการส่วนสำรวจและออกแบบ	คณะกรรมการ
(๔) ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งน้ำ	คณะกรรมการ
(๕) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๑ ชัยนาท	คณะกรรมการ
(๖) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๒ อุทัยธานี	คณะกรรมการ
(๗) ผู้อำนวยการส่วนการจัดสรรน้ำที่ ๑ สระบุรี	คณะกรรมการ
(๘) ผู้อำนวยการส่วนการจัดสรรน้ำที่ ๒ นนทบุรี	คณะกรรมการ
(๙) ผู้อำนวยการส่วนการจัดสรรน้ำที่ ๓ นครสวรรค์	คณะกรรมการ
(๑๐) ผู้อำนวยการส่วนยุทธศาสตร์และแผนงาน	คณะกรรมการ
(๑๑) ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยาที่ ๑ นครสวรรค์	คณะกรรมการ
(๑๒) ผู้อำนวยการส่วนอุทกวิทยาที่ ๒ สิงห์บุรี	คณะกรรมการ
(๑๓) ผู้อำนวยการส่วนเครื่องกล	คณะกรรมการ
(๑๔) ผู้อำนวยการ...	

(๑๔) ผู้อำนวยการส่วนบำรุงรักษาแหล่งน้ำ	คณะกรรมการ
(๑๕) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๓ ลพบุรี	คณะกรรมการและ เลขานุการ
(๑๖) นายบุรุษรัตน์ นาวิก	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๗) นายธเนศ ธีระพงษ์	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๑.๒ อำนาจหน้าที่

- (๑) รับผิดชอบพื้นที่ชุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานี สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ และเพชรบูรณ์
- (๒) กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การอนุรักษ์ พัฒนา เสนอแนะมาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ ให้แก่หน่วยงานราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ และมีประสิทธิภาพ
- (๓) กำกับ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ การจัดทำทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ
- (๔) ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แนวทางการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำแก่คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ หน่วยงานภายใน หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง และประชาชน
- (๕) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๖) ปฏิบัติงานอื่นตามที่กรมทรัพยากรน้ำมอบหมาย

๒. คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

๒.๑ องค์ประกอบ

(๑) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๓ ลพบุรี	ประธานคณะทำงาน
(๒) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๑ ชัยนาท	รองประธานคณะทำงาน
(๓) ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๒ อุทัยธานี	รองประธานคณะทำงาน
(๔) นางวิรัชฐา พานทอง	คณะทำงาน
(๕) นายสมบุรณ์ ใจมอย	คณะทำงาน
(๖) นายวันชัย ประภาโส	คณะทำงาน
(๗) นางสาวณปภา จันทร์มุล	คณะทำงาน
(๘) นางสาวจินตนา โนนนอก	คณะทำงาน
(๙) นายศักดิ์สิทธิ์ จันทนวงษ์	คณะทำงาน
(๑๐) นายเสกสรรค์ จิวรี	คณะทำงาน
(๑๑) นายพรหมมาศ ปวงแก้ว	คณะทำงาน
(๑๒) นายภาณุ พรหมศิลา	คณะทำงาน
(๑๓) นายภาสกร คอนสาย	คณะทำงาน
(๑๔) นายจิรพงศ์ ชนะดี	คณะทำงาน
(๑๕) นายสุตทวิ วานิชจรศักดิ์	คณะทำงาน
- (๑๖) นางสาว...

(๑๖) นางสาวรุ่งนภา สีลา	คณะทำงาน
(๑๗) นางสาวดาริกา ดำรงค์ศักดิ์	คณะทำงาน
(๑๘) นายบุรุษรัตน์ นาวิก	คณะทำงานและเลขานุการ
(๑๙) นายธเนศ ธีระพงษ์	คณะทำงานและผู้ช่วย เลขานุการ
(๒๐) นางสาวปีพมา สิงห์เถื่อน	คณะทำงานและผู้ช่วย เลขานุการ
(๒๑) นางพัชริกา พันธุ์มณี	คณะทำงานและผู้ช่วย เลขานุการ
(๒๒) นางสาวอรณี พึ่งธรรม	คณะทำงานและผู้ช่วย เลขานุการ
(๒๓) นางสาวณัฐพร ปะนะทัง	คณะทำงานและผู้ช่วย เลขานุการ

๒.๒ อำนาจหน้าที่

- (๑) รับผิดชอบพื้นที่ชุ่มน้ำครอบคลุมพื้นที่ ๑๒ จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ ชัยนาท อ่างทอง อุทัยธานี สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา สมุทรปราการ และเพชรบูรณ์
- (๒) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล ด้านการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ นำมากำหนดมาตรการหลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ
- (๓) ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหาและอุปสรรคในการอนุรักษ์ พัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำ นำมากำหนดมาตรการ หลักเกณฑ์ วิธีการเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ชุ่มน้ำให้แก่คณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ในพื้นที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง เป็นไปตามหลักวิชาการ และมีประสิทธิภาพ
- (๔) ตรวจสอบข้อมูลการสำรวจ การรังวัด การกำหนดแนวเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ ในพื้นที่รับผิดชอบ
- (๕) ตรวจสอบการเฝ้าระวัง การควบคุม การดูแล และการบำรุงรักษาพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ
- (๖) จัดทำฐานข้อมูลกลางทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบ
- (๗) บูรณาการประสานข้อมูลพื้นที่ชุ่มน้ำกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (๘) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (๙) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(นายพิสิทธิ์ ทิพย์ไอสรณ)

ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

The background features a repeating pattern of colorful geometric shapes and icons. The shapes include triangles, squares, and circles in shades of light blue, teal, and white. The icons are small, stylized representations of people, trees, and buildings, scattered across the pattern. A dark blue horizontal band is positioned across the middle of the page, containing the title text.

ภาพข่าวประชาสัมพันธ์

กรมทรัพยากรน้ำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทส. ทน. สทน.๒

ประชุมคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่อง เกื้อกราบ
๓.๑ จัดโครงการรณรงค์เทิดทูนพระรัตนตรัย เนื่องในวันมาฆบูชา ๒๕๖๕

ข. Adverse factors

- ปัจจัยลบที่เกิดจาก... (text partially obscured)

ค. Positive factors

- ปัจจัยบวกที่เกิดจาก... (text partially obscured)

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่อง เพื่อพิจารณา
๔.๑ ขบวนการดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

พื้นที่ชุ่มน้ำ	พื้นที่	สถานะ	แหล่ง	ชนิด	ประเภท	ขนาด	ประเภท/ชนิด	พื้นที่
พื้นที่ชุ่มน้ำ...	...	...	...	...	...	...	...	...
พื้นที่ชุ่มน้ำ...	...	...	...	...	...	...	...	...
พื้นที่ชุ่มน้ำ...	...	...	...	...	...	...	...	...

วันอังคารที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ จัดประชุมคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ โดยมีนางสาวปัดดาพร จำปาทอง ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๓ ลงপুরิ ประธานคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ เป็นประธานการประชุม คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๕ มีวัตถุประสงค์ในการพิจารณา กำหนดแนวทางการดำเนินงานในพื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ เพื่อให้การดำเนินงานของคณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ สามารถดำเนินการบรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ตามนโยบายของกรมทรัพยากรน้ำ

คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒
๑๐๙ หมู่ ๑๐ แทระปิยะ ตำบลป่าตอง อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ๑๕๐๐๐
โทรศัพท์ ๐๓๕๒๕ ๗๖๕๕ Email : saraban0612.6@gmail.com

มุ่งผลสัมฤทธิ์ จัดบริการ ประสาน สามัคคี

กรมทรัพยากรน้ำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ทส. ทน. สทน.๒

ประชุมคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕

วันอังคารที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๕

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ จัดประชุมคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๕ โดยมีนางสาวปัทมาพร จำปาทอง ผู้อำนวยการส่วนอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำที่ ๓ สพบบุรี ประธานคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒ เป็นประธานการประชุม มีวัตถุประสงค์ในการติดตามผลความก้าวหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒

📍 คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ ๒
๑๐๔ หมู่ ๑ ถนนพระเมรุมาศ ตำบลป่าตาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ๑๕๐๐๐
โทรศัพท์ที่ ๐ ๓๖๔๒ ๗๖๔๔ Email : saraban0612.6@gmail.com

**มุ่งผลสัมฤทธิ์ จิตบริการ
ประสาน สามัคคี**

สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 กรมทรัพยากรน้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4 มกราคม 2566

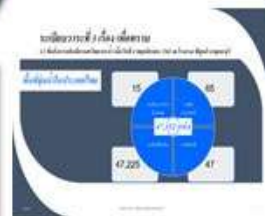
ทส. ทน. สทน.2

โดย คณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำ
สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

ประชุมคณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ครั้งที่ 1/2566

นายพิสิทธิ์ ทิพย์ไอส ผู้อำนวยการสำนักงาน
ทรัพยากรน้ำที่ 2 ในฐานะประธานคณะกรรมการ
อำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2
เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการ
พื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 ครั้งที่ 1/2566 ณ ห้องประชุม ชั้น 2 สำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2 และผ่านระบบ Zoom Meeting โดยมีผู้อำนวยการส่วน
และผู้เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมฯ มีวัตถุประสงค์
เพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานพื้นที่ชุ่มน้ำ
ในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2
และรับทราบผลการเตรียมความพร้อมข้อมูลของ
คณะทำงานพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2

คณะกรรมการอำนวยการพื้นที่ชุ่มน้ำสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2
109 หมู่ที่ 1 ถนนพระปิยะ ดำบลป่าตาล อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 0 3642 7648 E-mail : saraban0612.6@gmail.com

มุ่งผลสัมฤทธิ์ จิตบริการ
ประสาน สามัคคี

The background features a repeating pattern of colorful geometric shapes (triangles, squares, hexagons) and small icons (a house, a tree, a sun, a water drop) in shades of blue, green, and yellow. A dark grey horizontal band is positioned across the middle of the page.

ข้อมูลอ้างอิง

ข้อมูลอ้างอิง

“พื้นที่ชุ่มน้ำในพื้นที่รับผิดชอบของสำนักงานทรัพยากรน้ำที่ 2”

- คณะอนุกรรมการการจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำ. (2542). **พื้นที่ชุ่มน้ำภาคกลางและภาคตะวันออก (เอกสารชุดพื้นที่ชุ่มน้ำของประเทศไทย เล่มที่ 4) NANCED**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- ชาญวิทย์ ศิริชัย. (2562). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการใช้น้ำบาดาลในเขตพื้นที่ป่าจำปาศิรินธร ต.ชัยจำปา อ.ท่าหลวง จ.ลพบุรี. ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- พิพัฒน์ เรืองงาม. (2565). **เอกสารประกอบการบรรยาย แนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ชุ่มน้ำภายใต้ภารกิจของกรมทรัพยากรน้ำ**. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ
- สมพงษ์ สุวรรณทอง. (2562). **การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อจัดทำฐานข้อมูลป่าจำปาศิรินธร จังหวัดลพบุรี**. ลพบุรี: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2542). **ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับนานาชาติและระดับชาติของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). **รายงานสถานภาพพื้นที่ชุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2561). **พื้นที่ชุ่มน้ำจากประเทศไทย**. สืบค้นจาก <http://wetlands.onep.go.th/>
- ส่วนจัดการพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ป่า สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานสัตว์ป่า และพันธุ์พืช. (2558). **เขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดตาลเอน**. สืบค้นจาก <https://portal.dnp.go.th/p/WildlifeConserve>

